

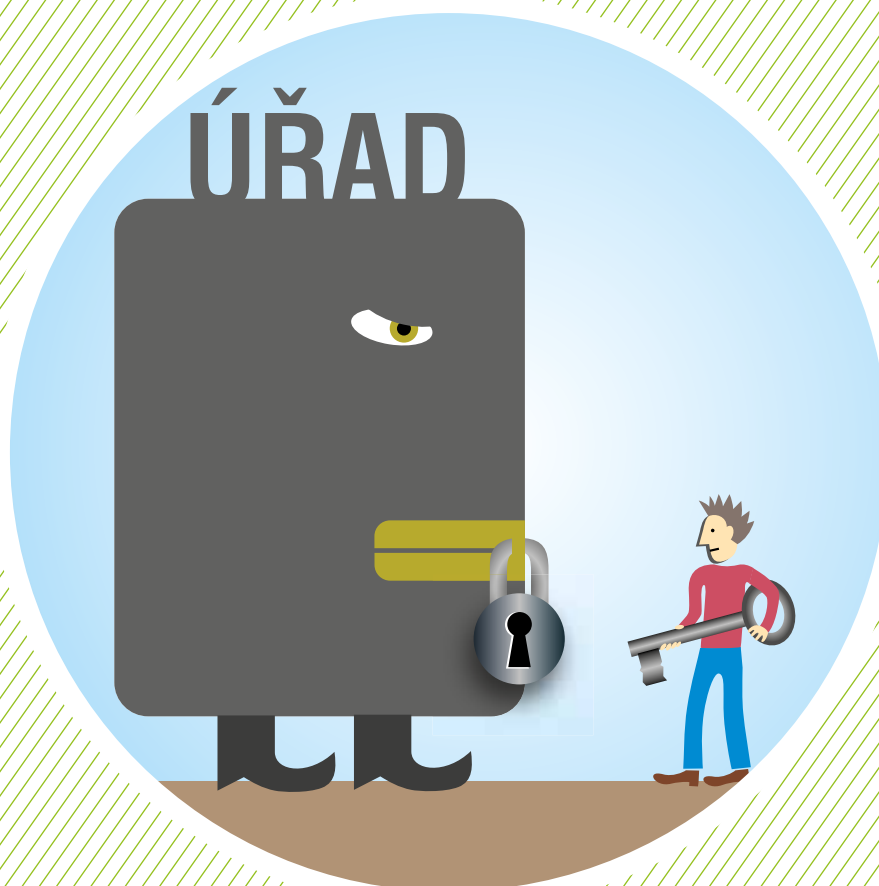
příručky aktivního občana

Kdo se ptá, ten se dozví

PRÁVO NA INFORMACE V PRAXI

2016

Kdo se ptá, ten se dozví – právo na informace v praxi

**(včetně důležitých rozhodnutí
soudů a stanovisek ombudsmana)**

Autoři:

Martin Skalský

Mgr. Vendula Zahumenská, Ph. D.

Mgr. Lukáš Matějka

Arnika – Centrum pro podporu občanů

Praha, 2016

Motto: Vlastníkem informací je občan

Svobodný přístup k informacím je podmínkou svobodného rozhodování a demokracie. Občan je pravým vlastníkem všech informací, které shromáždily a vytvořily úřady. Může si je kdykoliv vyžádat. Může vědět, proč se to či ono rozhodlo tak či onak, aby mohl skutečně informovaně, a tedy svobodně rozhodnout, komu dá svůj hlas v příštích volbách. Proto přístup k informacím dělá z anonymní osoby v soukromí státní mašinerie skutečně plnohodnotného občana. Úřední monopol nad informacemi navíc poskytuje neobyčejnou moc veřejným činitelům i zaměstnancům státní správy. Vytváří tak prostředí, v němž se daří drobné i rozsáhlé korupci. Proto přístup k informacím a zájem občanů o ně působí jako lék proti nehospodárnosti, nerovnosti a zneužívání postavení.

*Oldřich Kužílek,
právník a autor zákonů o právu na informace¹*

---

¹ Citace je převzata z publikace „106 odpovědí na vaše dotazy“, vydala Otevřená společnost, Praha 2001.

OBSAH

Úvod: Jak se vyznat v informacích	4
Vývoj legislativy	4
České právo a evropské směrnice	5

Část I. / Ptejte se – aktivní žádání o informace

Informační zákony v otázkách a odpovědích.....	8
Podle jakého zákona postupovat – 123 nebo 106?	15
Jak postupovat při podávání žádostí?	19
Když nastanou komplikace	22
Úřad chce za informace zaplatit?	28
Co vám úřad dát nemusí – a proč.....	31
Sporné typy informací.....	35

Část II. / Hledejte – veřejné informační zdroje

Co lze najít na internetu.....	40
--------------------------------	----

Část III. / Specifické případy a praxe

Informace o činnosti obcí	46
---------------------------------	----

Část IV. / Právo na informace v mezinárodním měřítku

Aarhuská úmluva	54
Poskytování informací v Evropské unii	56

Část V. / Shrnutí a odkazy

Desatero občana pro efektivní získávání informací.....	60
Slovníček pojmů	61
Užitečné odkazy.....	62
Použitá literatura a odkazy	62
Výběr z dalších publikací Arniky.....	62

Přílohy

Schéma poskytování informací podle zákona 123 o právu na informace o životním prostředí.....	64
Schéma poskytování informací podle zákona 106 o svobodném přístupu k informacím.....	65
Přehled lhůt pro vyřizování žádostí o informace (tabulka)	66
Možnosti žalovat utajování nebo předražování informací (tabulka).....	67

Vzory podání

Žádost o informace podle zákona č. 123/1998 Sb., o kácení dřevin, k němuž bylo vydáno povolení.....	70
---	----

Stížnost na neposkytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb. ve lhůtě, aniž by bylo vydáno rozhodnutí o jejich odmítnutí (nečinnost úřadu)	71
--	----

Stížnost na částečné poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., aniž by bylo o zbytku žádosti rozhodnuto ve smyslu odmítnutí dalších informací.....	72
--	----

Odvolání proti neposkytnutí informací požadovaných podle zákona č. 106/1998 Sb. z důvodu omezení nahlížení do spisu pouze na účastníky správního řízení	74
--	----

Odvolání proti nečinnosti úřadu při vyřizování žádosti – neposkytnutí informací (fiktivní rozhodnutí).....	76
--	----

Žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb.,obsažené částečně ve spisu správního řízení	77
---	----

ÚVOD: JAK SE VYZNAT V INFORMACÍCH

Dnešní společnost je mnohem složitější, než byla před padesáti či sto lety. Významnou měrou k tomu přispívají informace – či spíše stále se zvyšující objem a množství zpráv a dat, které mnohdy nemáme čas ani zájem získávat, natož analyzovat. Zatímco neužitečné a povrchní informace se na nás v dnešním „informačním věku“ valí doslova ze všech stran, dopátrat se informací potřebných a důležitých nebývá vždy snadné. Informace se staly předmětem obchodu a jejich cena se může někdy vyšplhat ke značným částkám.

Všeobecné rozšíření internetu způsobilo doslova informační revoluci, která zpřístupnila nepřehledné informační oceány širokým vrstvám uživatelů. V řadě případů ale s internetovými vyhledávacími nástroji nevydostáváme. Zajímá vás, jaké škodlivé látky vypouští továrna ve vaší obci? Chcete vědět, jaké investiční akce se plánují v blízkosti vašeho bydliště? Není vám jasné, jak vaše obec hospodaří? I když dílčí části odpovědí na tyto otázky na internetu možná najdete, nemusí to být snadné a informace nemusí být kompletní ani srozumitelné.

Právo na informace se stalo jedním z ústavních práv občanů; přístup k informačním zdrojům upravuje do značných podrobností řada zákonů. Tato brožura vám poslouží jako průvodce nepřehlednou změť zákonů, úředních procedur a různých informačních nástrojů souvisejících s životním prostředím. Tento druh informací je jedním z nejdůležitějších, protože kvalita životního prostředí bezprostředně ovlivňuje kvalitu našeho života i jeho délku. S pomocí této brožury budete moci uplatit své „právo vědět“ v co nejširším smyslu a pomůže vám i v případech, kdy se budou politikové či úředníci snažit před vámi informace záměrně skrývat.

V první části brožury najdete návod, jak informace aktivně požadovat, na koho se obracet a jaké úřední postupy je vhodné dodržet. Druhá část uvádí nejdůležitější informační zdroje na internetu a vysvětluje, jak se v nich vyznat. Na konci brožury pak najdete vzory úředních dopisů a kopie zákonů, které se vám mohou hodit. Pro úplnost uvádíme ve stručnosti také mezinárodní aspekty práva na informace a některé příklady z praxe.

Věříme, že vám náš průvodce pomůže vyřešit řadu praktických situací a úspěšně vás provede pří-

padnými spory o zpřístupnění informací. Budeme rádi za vaše zkušenosti a doplnění našich rad, které využijeme při dalším vydání této brožury.

VÝVOJ LEGISLATIVY

Právo na informace zakládá **Listina základních práva a svobod**. V oddílu „politická práva“ se hned v prvním článku píše: „Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny. Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti.“ Specificky se Listina zmiňuje o otázkách životního prostředí: „Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.“

Od roku 1998 platí ve většině Evropy a části postsovětské Asie tzv. **Aarhuská úmluva** („Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí“ z roku 1998), která podrobněji specifikuje, za jakých podmínek mají občané právo na jaký typ informací (více v kapitole věnované Aarhuské úmluvě).

Česká legislativa obsahuje dva zákony, které upravují přístup každé osoby k informacím a oba z nich podrobněji rozvádějí ustanovení Listiny základních práv a svobod a Aarhuské úmluvy. Tzv. informační zákony byly přijaty relativně pozdě, až koncem 90. let 20. století. Přímým popudem k jejich schválení byl vstup do Evropské unie. Do té doby se mohli občané při požadování informací odvolávat pouze obecně na Listinu základních práv a svobod, případně na správní řád nebo zákon o ochraně přírody a krajiny.

Zvláštní zákon č. 123/1998 Sb. o právu na informace o životním prostředí (dále také jen „zákon 123“) byl přijat na základě směrnice Evropských společenství (dnes Směrnice 2003/4/ES, o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí) a na základě zmíněné Aarhuské úmluvy. Ta má jako svůj první pilíř za cíl podporu práva na zdravé přírodní prostředí díky přístupu k informacím o životním prostředí. Informace následně umožňují občanům právo podílet se kvalifikovaně na rozhodování. Zákon o přístupu k informacím o životním prostředí má přednost před obecnou úpravou poskytování informací (tj. zákonem č. 106/1999 Sb.). Navíc veškeré další zákony týkající

se životního prostředí a informování nesmí omezovat celkem široký rozsah informací, které lze podle tohoto zákona poskytnout. Zákon o právu na informace je tak ostatním předpisům nadřazený.

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále také jen „zákon 106“), je pro veřejnost uceleným návodem, jak postupovat při získávání informací i z jiných oblastí, než je pouze úzce pojatá kategorie „životního prostředí“. Tohoto zákona lze využít ve všech ostatních případech poskytování informací o činnosti státu a územní samosprávy.

Na tzv. procesní pravidla (týkající se úředních postupů při vydávání rozhodnutí a další činnosti úřadů), která neupřesňují uvedené dva informační zákony, se podpůrně používá **správní řád**.

Do budoucna se uvažuje o sloučení obou informačních zákonů, v roce 2012 však jedna z verzí zákona schválena nebyla.

ČESKÉ PRÁVO A EVROPSKÉ SMĚRNICE

České informační zákony vycházejí ze **směrnic Evropské unie**: směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/98/ES ze dne 17. 11. 2003 o opakovaném použití informací veřejného sektoru byla promítnuta do obecného zákona č. 106/1999 Sb. Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/4/ES ze dne 28. ledna 2003 o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí zase odpovídá zákon 123/1998 Sb.

Česká právní úprava je dlouhodobě v rozporu se směrnicí 2003/4/ES v tom, že český zákon (č. 123/1998 Sb.) nepožaduje po úřadech, aby v každém případě odepření informací zvažovaly veřejný zájem na zveřejnění proti zájmu, který slouží odmítnutí. Protiprávní utajování informací je tak zatím v České republice podstatně

častější a jednodušší, než by mělo být.²

Dlouhodobým a velkým problémem českých zákonů je **nízká vymahatelnost informací**. V řadě případů se tazatelé nedokážou efektivně domoci požadovaných informací, ani když využijí systému odvolání a soudních procesů (které mohou navíc trvat řadu let). Legislativa tak neodpovídá záměru svých tvůrců a požadavkům EU – totiž umožnit co nejširší a nejsnazší přístup veřejnosti k informacím o životním prostředí. Můžeme jen doufat, že i v tomto případě pomůže mezinárodní kritika a tlak nepřijatelnou situaci časem změnit.

---

2 V případě, že by se některá ustanovení českých předpisů dostala do rozporu s evropskými směrnicemi, nebo by ustanovení směrnic v českých zákonech chyběla, může si kterýkoliv občan stěžovat u Evropské komise. Ta pak Českou republiku vyzve (zahájí tzv. *infringement*), aby nedostatky odstranila. Nestane-li se tak, zažaluje nás Komise u Evropského soudního dvora pro porušení práva Evropských společenství. Směrnice 2003/4/ES navíc obsahuje velmi jasná práva jednotlivců, kterých by se šlo dovolávat již před českými úřady a soudy v případném sporu.

Část I.

Ptejte se – aktivní žádání o informace

INFORMAČNÍ ZÁKONY V OTÁZKÁCH A ODPOVĚDÍCH

Oba tzv. informační zákony č. 123/1998 Sb. a č. 106/1999 Sb. přesně specifikují, na jaký druh informací má veřejnost právo, jak si tyto informace vyžádat a jak musejí příslušné úřady na konkrétní žádosti reagovat. Protože postup podle obou zákonů je do značné míry shodný, uvádíme v této kapitole obecná pravidla, které platí vždy, ve formě nejčastějších otázek a odpovědí na ně. Tam, kde se postup podle jednotlivých zákonů nějak liší, rovněž upozorňujeme na tyto rozdíly.³

Koho se ptát

Koho můžeme se svou žádostí oslovit?

Podle zákona se povinnost vztahuje na samosprávu (obec, kraj, starosta, hejtman, primátor, rada, zastupitelstvo) i státní orgány a instituce (obecní a krajský úřad, ministerstva, báňský úřad, ale i prezident, parlament, vláda, soudy, policie, Národní knihovna, vysoké školy apod.). Máme právo se ptát i organizací, které jsou přímo zřízené nějakým úřadem (např. organizace spravující obecní majetek). Zjednodušeně lze říci, že informovat musí všechny instituce placené z veřejných prostředků.

Je důležité žádat informace po správném subjektu – tedy po takovém, který je opravdu má. Neznamena to ale, že by žadatel musel zjišťovat, kdo je kompetentní k tomu, aby informace měl. Jednoduše stačí, že požadovanou informaci skutečně má k dispozici. Nemůže nastat situace, že úředníci odmítnou informaci poskytnout, protože ji porídil jiný úřad (ačkoli ji mají k dispozici). Přehled o všech institucích, jejichž činnost se nějakým způsobem dotýká životního prostředí, můžete získat na Ministerstvu životního prostředí, případně u nevládních organizací.

³ Metodické návody Ministerstva vnitra, které je orgánem dohlížejícím nad aplikací informačního zákona, najdete zde <http://www.mvcr.cz/clanek/zakon-c-106-1999-sb-o-svobodnem-pristupu-k-informacim.aspx>

Letiště Praha

Státní podnik letiště Praha odmítl poskytnout informaci s tím, že není veřejnou institucí. Spor došel přes Městský soud v Praze a Nejvyšší správní soud až před Ústavní soud, který poprvé definoval, kdo je povinným subjektem podle informačního zákona.⁴ Soudci vymezili pět znaků, které musí být převážně splněny, aby i soukromé právnické osoby musely poskytovat informace. Jde o:

- způsob vzniku a zániku
- osobu zřizovatele (je jím stát)
- kdo vytváří orgány instituce (stát)
- existence státního dohledu nad institucí
- veřejný účel instituce.

Co se stane, když se budu ptát nesprávného úřadu?

Úřad, který od vás dostane žádost o informace, které vůbec nemá, vaši žádost odloží, napíše vám, že požadované informace nemá a měl by poradit, kam se obrátit. Adresování dotazu nesprávnému úřadu tedy způsobuje zdržení. Je vždy lepší si ověřit, kdo disponuje potřebnými informacemi, a adresovat žádost správnému úřadu.

Jaká je organizace poskytování informací na úřadech?

Místo pro příjem žádostí – podatelna – musí být k dispozici po celou pracovní dobu. Kdo konkrétně (např. který odbor úřadu) informaci poskytne je věcí každého úřadu, úřad ale poskytování informací nesmí nijak omezit. Poskytování informací se neomezuje jen na tzv. úřední hodiny (i když příslušný úředník může být zrovna „v terénu“ a případné osobní návštěvy je proto lepší předem sjednat po telefonu).

Mohu žádat i orgány EU?

Aarhuská úmluva o svobodném přístupu k informacím se vztahuje také na instituce Evropské unie (Komisi a Evropský parlament, ale např. i na Evropskou investiční banku apod.), které jsou finan-

⁴ Nález Ústavního soudu s.p. I. ÚS 260/06. Ze dne 24. 1. 2007.

covány z daní občanů. Komunikace s nimi by měla být možná i v českém jazyce. V případě tohoto typu dotazů je možné se obrátit také na informační středisko EU v Praze (více viz kapitolu Poskytování informací v Evropské unii, str. 100).

Mohu se ptát i úřadů cizích států?

Státy, které jsou členskými zeměmi EU, jsou vázány společným evropským právem a zároveň Aarhuskou úmluvou. Je proto možné požadovat informace související se životním prostředím i od správních úřadů jiných zemí EU (např. ministerstvo životního prostředí konkrétního státu).

Musí informace poskytovat továrny nebo jiní znečišťovatelé životního prostředí?

Podnikatelé nebo neziskové spolky nezávislé přímo na veřejných rozpočtech poskytují informace veřejnosti pouze dobrovolně, informační zákony se na ně nevztahují. Jiné je to v případech, kdy soukromé podniky čerpají např. investiční pobídky, dotace apod. Informace v takovém případě ale musí zveřejnit orgán veřejné správy, který dotaci přidělil.

Ačkoliv podniky nemusí informovat veřejnost přímo, jsou povinny některé typy informací poskytovat veřejné správě (např. hlášení do integrovaného registru znečišťování,⁵ hlášení o produkci odpadů apod.). Tyto informace jsou pak prostřednictvím veřejné správy dostupné občanům (více k tématu viz kapitolu).

Nehlášený azbest

Firma SPS Engineering s.r.o. rekonstruovala panelové sídliště Na Chmelnici v Praze. Větrací systémy v šachtách domů byly vybudovány z azbestocementových trubek, které pracovníci firmy rozmlátili palicí a zamořili tak azbestem stovky bytů. Na vzniku problému se vedle nezodpovědné stavební firmy podílela také hygienická stanice a stavební úřad Prahy 3, které vůbec nezasáhly. Likvidace azbestocementových trubek, izolací či jiných materiálů s příměsí azbestu není při rekonstrukcích starších domů žádnou výjimkou. Firma však nic nenahlásila do Integrovaného registru znečišťování.

5 Viz webové stránky Integrovaného registru znečišťování www.irz.cz

Případ řešila Česká inspekce životního prostředí a majitelé bytů nakonec po dvouletém sporu podali na městskou část Praha 3 žalobu a domáhali se vyčištění svých bytů od nebezpečného azbestu.⁶ V roce 2008 soud první žalobu zamítl.

Kdo se může ptát

Kdo může požádat o informaci?

I když nejste politikem, novinářem, ani aktivistou Arniky, úřady s vámi musí jednat. A to dokonce bez ohledu na to, zda je tazatel občanem ČR, nezletilý, fyzickou nebo právnickou osobou. Stačí se jen představit – na anonymy se neodpovídá. V případě, že o informace žádáte jménem právnické osoby (např. jako jednatel občanského sdružení), je dobré mít připravené písemné oprávnění (úřad jej může ověřovat).

Na co se ptát

Na co se můžeme zeptat?

Zákon říká, že veřejně musí být všechny informace, s výjimkou obchodních tajemství a citlivých informací ohrožujících například bezpečnost státu. Nezveřejňují se ani osobní údaje. Za státní či obchodní tajemství přitom není možné označit jakýkoliv dokument – utajení podléhá jen malé procento dokumentů, které se pohybují po úřadech. Můžeme tedy požadovat prakticky jakoukoliv informaci, kterou úřady mají nebo mají mít. Nezáleží, jak informace vypadá nebo na čem je obsažena (na papíře či v elektronické podobě, písemný či zvukový záznam atd.).

Jestliže žadatel požádá o poskytnutí informací formou kopií konkrétních listin, je povinný subjekt zavázán tuto formu respektovat a nikoliv poskytnout informace pouhým výpisem.⁷

6 Podrobnosti případu zde <http://arnika.org/soud-zamitl-prvni-zalobu-lidi-postizenych-azbestem-kaucha-tim-ale-nekonci>

7 Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 11. 8. 201, sp. zn.: 5137/2010/VOP/KČ

Zákon o svobodném přístupu k informacím nevymezuje žádné okruhy informací, na něž by měl žadatel nárok a musel tento nárok případně prokázat. Takové úvahy je možno uplatnit, jestliže někdo, kdo není účastníkem správního řízení, žádá o nahlédnutí do správního spisu. Vzhledem k tomu, že tak může získat i informace, k nimž by podle zákona o svobodném přístupu k informacím neměl přístup (např. obchodní tajemství, majetkové poměry osoby apod.), je zákonem umožněno, aby příslušný orgán v rámci správního uvážení zhodnotil odůvodněnost takového požadavku.⁸

Mlčenlivý starosta Hajan

Starosta jihomoravské obce Hajany si vykládal svoji povinnost poskytovat informace velice svérázně. Přes rok a půl vůbec nereagoval na žádosti o poskytnutí informací. To by samo o sobě nebylo až tak ojedinělé, ale hajanský starosta dokonce všechny došlé stížnosti nepostoupil svým nadřízeným, ale jednoduše je vyhodil. Vrcholem ovšem bylo, že podobně nakládal také s rozsudky soudu. Na obec se sneslo sedm žalob, některé jsou už ve fázi exekuce. Jednání starosty přišlo obec na víc než sto tisíc korun.⁹ Podobně reagovaly na žádosti o informace třeba Karlovy Vary.

Proč nám to úřady neulehčí a neinformují nás samy od sebe?

Některé základní informace musí úřady zveřejňovat samy od sebe – jde o základní informace o úřadu, výroční zprávy o informování veřejnosti, právní předpisy, přehled hlavních dokumentů, podle kterých postupují a poskytnuté informace, o něž žádali občané. To vše a další databáze můžete nalézt na internetu (více viz kapitolu Co lze najít na internetu).

České technické normy vydávané Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví jsou informacemi ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

8 Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 30. května 2003, sp. zn.: 373/2003/VOP/KČ

9 Viz anketa Otevřeno x zavřeno za rok 2007 na www.otevrete.cz

Pokud právní předpis stanoví požadavek dodržení tzv. normové hodnoty, je třeba za technické normy ve smyslu § 196 odst. 2 stavebního zákona z roku 2006 považovat i ty technické normy, které takovou hodnotu konkrétně stanoví.

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 05. 2015, čj. 1 As 162/2014 – 63)

Jak se ptát

Jak o informace správně žádat?

Požádat o informace je možné telefonicky, e-mailem, osobním dotazem nebo písemně. Formu bychom měli volit podle složitosti dotazu. Všechny způsoby jsou ale podle zákona správné a příslušný úředník na ně musí odpovědět. U složitějších dotazů je nejjistější žádat písemně (doporučenou poštou), prostřednictvím datové schránky nebo e-mailem s elektronickým podpisem (to však pouze z hlediska možnosti prokázat doručení úřadu). E-mail je potřeba poslat na stanovenou adresu, většinou jde o adresu e-podatelný konkrétního úřadu.

Úřad by zpravidla měl odpovídat stejnou formou, jakou byl vznesen dotaz (na dotaz e-mailem tedy očekávejte také elektronickou odpověď, na písemnou odpověď dopisem apod.). Není to však pevné pravidlo a úřad může na váš email odpovědět klasickým dopisem. Pokud máte datovou schránku, měl by to respektovat a informace poslat skrze datovou schránku.¹⁰

Pozor! Povinnou součástí písemné žádosti je označení žadatele (jméno a datum narození, případně název právnické osoby a její IČ) a adresa (stačí elektronická).

Musím poslat svou žádost doporučeně nebo stačí obyčejný dopis nebo e-mail?

Pokud očekáváte spor, nechte si podání potvrdit (v podatelně nebo na poště, případně jej pošlete datovou schránkou nebo elektronicky se zaručeným podpisem). O informaci však můžete požádat i emailem. Pošlete email na adresu elektronic-

10 Více o datových schránkách na

<https://www.datoveschranky.info/>

ké podatelny konkrétního úřadu.¹¹ Může se stát, že doručení e-mailu nebudete moci dostatečně prokázat, ovšem není to častý problém. Většinou totiž přijde automatické potvrzení z elektronické podatelny. Nebojte se toho, že se v tomto automaticky generovaném emailu píše, že musíte mít elektronický podpis. To pro žádosti o informace neplatí.

„Tato povinnost se však týká právě až rozhodování o odmítnutí žádosti a odvolacího řízení. Na iniciální úkon žadatele, tedy na podání žádosti o poskytnutí informací a její přijetí povinným subjektem, se však ust. 20 odst. 4 písm. a) a b) zákona o svobodném přístupu k informacím nevztahuje, neboť tyto úkony nelze podřadit ani pod odvolací řízení, ani pod rozhodování o odmítnutí žádosti. Soud tedy své úvahy uzavřel s tím, že jakkoliv je zřejmé, že na podání opravného prostředku proti rozhodnutí povinného subjektu se vztahuje ust. § 37 odst. 4 správního řádu, a takové podání tedy musí být opatřeno elektronickým podpisem, na samotné podání žádosti o poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím tato povinnost nedopadá. Žadatel tedy není povinen svou žádost, činí-li ji prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací, opatřit elektronickým podpisem, a povinný subjekt ji nemůže z důvodu absence takového podpisu odmítnout.“¹²

Musíme uvádět, proč o informace žádáme?

Zdůvodnění žádosti o informace zákony nevyžadují a nikdo to po vás nesmí chtít. Musí být pouze jasné, kdo se ptá, aby mohl dotázaný odpovědět.

Podle zákona o svobodném přístupu k informacím není žadatel povinen uvádět důvody svého dotazu. Povinný subjekt tudíž nemůže a nesmí jeho důvody zkoumat.¹³

Musím podávat žádost na formuláři?

Některé úřady zřídily pro usnadnění podávání žádostí formuláře, ty ale nejsou právně závazné. Často také obsahují řadu nadbytečných kolonek a vyzývají se tazatelů na údaje, které podle zákona nejsou povinni uvádět. Formulář můžete použít, ale nemusíte. Když jej vyplňujete, berte jej spíše jako pomůcku než povinnou osnovu.

Jakou očekávat odpověď

Můžeme si vyžádat zvláštní způsob poskytnutí informací, například fotokopie?

Žádáme-li o rozsáhlejší informace, máme právo si vyžádat jejich kopie na papírech nebo datových nosičích. Kopie si můžeme pořídit i sami např. digitálním fotoaparátem nebo jinou technikou. Nutí-li vás úředník k opisování dokumentů s tím, že na kopie nemáte právo, jde o závažné porušení zákona.

Úředníci by měli vždy preferovat poskytování informací elektronicky, pokud o ně zažádáte např. emailem nebo datovou schránkou.

Co dělat, nemám-li přístup k internetu ani do knihovny, a úřad mě tam odkázal?

Pokud úřad vámi požadovanou informaci má, byť už byla zveřejněna (vyvěšena, publikována), můžete trvat na jejím přímém poskytnutí – tedy předání či zaslání. Nemáte-li přístup k internetu, úřad vás kvůli tomu nesmí omezovat. Pokud jste ale žádost poslali elektronicky, může vám podle zákona č. 106/1999 Sb. úřad odpovědět jen tak, že vám pošle přímý odkaz na zveřejněnou informaci.

Je povinné informování na internetu?

Řada dílčích zákonů vyžaduje zveřejňování informací také na webových stránkách. Úřady jsou např. povinny provozovat elektronickou úřední desku a elektronickou podatelnu. Na internetu je povinné uveřejňování každoročních statistik o počtu příja-

¹¹ Adresář úřadů najdete např. zde <http://www.statnisprava.cz/>

¹² Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 12. 2012, č. j. 8 A 52/2012-47

¹³ Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 11. 8. 201, sp. zn.: 5137/2010/VOP/KČ

tých žádostí o poskytnutí informací a způsobu jejich vyřízení.

Kolik stojí odpověď

Kolik stojí poskytnutí informací?

Úřady mohou požadovat úhradu materiálu, nezbytného k předání informací (tedy papírových kopií, disket, CD nebo DVD disků, poštovního apod.). Účtovat si mohou jen ceny obvyklé na trhu. Úřady nesmí požadovat žádné peníze za čas úředníků, strávený při vyhledávání informací, ani „nestandardní“ částky v řádu např. desítek korun za okopírovanou stránku. V každém případě platí, že slušné úřady poskytují informace bezplatně.¹⁴

Jak zjistíme výši úhrady za poskytnutí informace?

Všechny úřady mají ceník a mají povinnost ho zveřejnit.

Může úřad žádat úhradu nákladů za informaci na dobírku?

Ano, je to možné, ale pouze při poskytování informací o životním prostředí (podle zákona 123) a až po jejich vydání žadateli. V ostatních případech vám musí úřad výši úhrady oznámit ještě před poskytnutím (odesláním) informací. Můžete se pak rozhodnout, zda vám příslušná informace za vypočtenou částku opravdu stojí.

Kdy očekávat odpověď

Za jak dlouho nám informace poskytnou?

Všechny veřejné instituce by tak měly učinit co nejdříve, nejdéle však do 15 dní. Pokud se informace týká životního prostředí, lhůta může být podle zákona 123 do 30 dní. Lhůta může být částečně prodlou-

žena – proč ji prodlužuje a o kolik, musí úřad sdělit písemně předem (může to být v případech zvláště komplikovaných žádostí o informace, kdy úřad musí např. zpracovat rozsáhlou statistiku apod.). V praxi povinné subjekty často čekají do posledního dne, než informace pošlou, ačkoli pro to není důvod.

Doručení nebo předání poště?

Povinný subjekt poskytl včas požadované informace podle § 14 odst. 3 písm. c) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění účinném do 22. 3. 2006, nebo vydal rozhodnutí, kterým žádosti nevyhověl podle § 15 odst. 1 citovaného zákona, pokud příslušné písemnosti určené žadateli předal ve stanovené patnáctidenní lhůtě alespoň k doručení.¹⁵

Co dělat, odmítá-li úřad odpovědět

Jak postupovat, když úřad nespolupracuje?

Odmítá-li úřad reagovat na telefonické a slovní dotazy, je vhodné zaslat písemnou žádost. Neodpoví-li úřad ani na dopis, stěžujte si u nadřízeného úřadu. Pokud se požadované informace týkaly životního prostředí, nazvěte dopis odvoláním. Nepomůže-li ani to, můžete zvážit možnost žalovat postup úřadů u správního soudu.

Úřad se neozývá (podle 123)

Jestliže uplyne 30 dní a vy informaci neobdržíte, má se za to, že vám úřad odmítl informaci poskytnout. Poďte odvolání proti tomuto „fiktivnímu“ negativnímu rozhodnutí. Odvolání můžete podat do 90 dnů od marného uplynutí lhůty pro poskytnutí informace.

Úřad se neozývá (podle 106)

Když vám ani po 15 dnech nepřijde od úřadu žádná odpověď, podejte stížnost. Na stížnost máte 30 dnů.

¹⁴ Více o poplatcích za poskytování informací najdete na <http://www.infozazlato.cz/>

¹⁵ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28.04.2009, čj. 4 As 55/2007-84

Co dělat, když úřad informace odmítne poskytnout?

Úřad musí takové rozhodnutí vydat písemně a uvést v něm, z jakého zákonného (tedy někde v zákonech napsaného) důvodu to udělal. Pokud s rozhodnutím nesouhlasíte, můžete se písemně odvolat na adresu téhož úřadu, který vám informace odmítl vydat.

Jak postupovat, když dostaneme jen část požadované informace?

Pokud úřad některé informace poskytne, ale zbytek vydat odmítne, musí i o sebemenším nevyhovění žádosti vydat rozhodnutí. Pokud „zapomene“ poskytnout část požadovaných informací, je to důvodem ke stížnosti (106) nebo odvolání (123).

Jak na kopie smluv

Informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, není selektivní sdělení obsahu smlouvy, nýbrž text smlouvy v její celistvosti jako takový. Jestliže žadatel požádal o poskytnutí informace kopií smlouvy, na jejíž obsah se nevztahuje ochrana obchodního tajemství, je povinný subjekt povinen pořídit fotokopii, případně jinak hodnověrným způsobem poskytnout žadateli obsah smlouvy v kompletní podobě.¹⁶

Některé údaje úřady mít musí

Skutečnost, zda měl povinný subjekt zákonem stanovenou povinnost danými údaji disponovat (například podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, nebo podle správního řádu z roku 2004), je relevantní, zjistí-li povinný subjekt, že požadované informace již nemá, jelikož byly vymazány nebo odstraněny. V takovém případě musí informace, kterými byl povinen disponovat, opět vytvořit.¹⁷

¹⁶ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2008, čj. 1 As 17/2008-67

¹⁷ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 07. 04. 2015, čj. 6 As 136/2014 – 41

Co dělat, když úřad kvůli utajení části dokumentu odepře zpřístupnit celek?

Úřad má možnost poskytnout informace po vyloučení právem chráněných údajů – zkrátka třeba začerní některé pasáže při poskytování kopie listiny nebo z audionahrávky vymaže některé pasáže. O tomto, že některé údaje vymazal a neposkytl vám je, musí úřad vydat písemné rozhodnutí. Proti němu se můžete odvolat.

Co máme do odvolání psát? Zvládneme to?

Především popište, kdo jste (jméno, datum narození, adresu, popřípadě název, IČ a adresu právnické osoby), a co se stalo. Uveďte, jaké rozhodnutí o odmítnutí informací chcete nechat zrušit a proč. Pro odmítnutí buď není žádný zákonný důvod (nebo ho ani úřad neuvedl), anebo uváděný důvod „neseďí“ na vaši žádost. Vzory a návody odvolání můžete najít v příloze. U „fiktivního“ rozhodnutí podle zákona 123 se do odvolání v podstatě píše jen to, že úřad pochybil, neposkytl informace a ani nevydal skutečné rozhodnutí, a proto ani neznáte řádně jeho obsah. Rozhodnutí je z těchto důvodů nepřezkoumatelné.¹⁸

Můžeme se o informace soudit?

Pokud vám nevyhověl ani odvolací orgán, můžete se obrátit se žalobou na správní soud. Žaloba musí být podána do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího orgánu.

U kterého soudu podat žalobu?

V prvním stupni jsou příslušné krajské soudy, v jejichž obvodu má sídlo odvolací orgán, jehož rozhodnutí musíte napadnout. O kasační stížnosti (opravný prostředek proti rozhodnutí krajského soudu) rozhoduje Nejvyšší správní soud v Brně.

Musíme mít u soudu advokáta?

¹⁸ Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2003, sp. zn. 6 A 25/2000.

V prvním stupni to není povinné. V každém případě zaplatíte soudní poplatek 2 000 Kč (který ovšem můžete „vyhrát“ zpátky).¹⁹ Najmutím advokáta se ovšem vaše šance u soudu zvyšují a rozhodně to doporučujeme. U Nejvyššího správního soudu už musíte mít advokáta povinně.

Které informace se neposkytují

Které informace nelze dostat?

Vedle citlivých údajů o osobách, utajovaných informací státního významu, obchodního tajemství nebo majetkových poměrů třetích osob úřady nemusejí (ale mohou, záleží na vůli úřadu) poskytovat vnitřní dokumenty (nejrůznější směrnice, kupř. pro služební cesty), informace předané třetími osobami dobrovolně (tyto osoby k tomu ovšem mohou dát souhlas), autorská díla, vynálezy apod. (záleží na použití informací a souhlasu jejich autorů), nezpracované informace a informace z neukončených řízení o deliktech a informace o neskončených soudních řízeních obecně (neposkytují se jen dočasně – dokud není příslušné řízení ukončeno).

Poskytují se informace z výběrových řízení?

Otevřenost veřejné správy je efektivním nástrojem pro boj s korupcí. Zákon o veřejných zakázkách žádné informace nechrání. Občané by měli mít k tomuto typu informací co nejširší přístup.

Co je to obchodní tajemství?

Jde o informace vztahující se k určitému podniku, v obchodním styku ceněné a běžně nedostupné, označené příslušným podnikem za tajemství a zároveň dosud utajované. Například přesnou technologii filtrů na komín plánované spalovny nám úřady neprozradí, název výrobce a princip zachycování škodlivých látek naproti tomu není možné tajit.

Odpoví úřad na dotaz, zda naše děti uvidí kvést ohroženou arniku horskou?

Úřady nemají povinnost odpovídat na dotazy směřující k názorům a budoucím rozhodnutím, ani vytvářet nové informace. Pokud budeme žádat např. studii, zabývající se možným přežitím arniky v přírodě, žádný úřad nám ji nezpracuje. Na neurčité otázky, neupřesníte-li je aspoň dodatečně, neočekávejte odpověď.

Můžeme se úřadů zeptat, kde v okolí roste léčivá arnika horská?

Žádný úřad, i kdyby měl tuto informaci vůbec k dispozici, ji nesmí poskytnout. Podle zákona 123 se neposkytují informace, jejichž zpřístupnění by mohlo mít nepříznivý vliv na životní prostředí (lidé by mohli lokality s chráněnými rostlinami vyplenit).

Dozvíme se, kdo v našem městě vypouští nejvíce dioxinů?

Informace o emisích do životního prostředí a jejich původcích se poskytují bez omezení – nelze argumentovat ochranou osobních údajů nebo obchodního tajemství. Příslušný úřad musí v konkrétním případě sdělit i komu a jakou udělil za poškozování prostředí pokutu (pokud řízení ještě není ukončeno, musí úřad alespoň sdělit, s kým jej vede a za jaký delikt).

Dozvíme se někde údaje o vlivech výrobků na životní prostředí a zdraví?

Spotřebitelské dotazy je dobré směřovat nejprve na ekologické či spotřebitelské poradny nevládních organizací. Poradí vám nejen jak šetrně prát či nakupovat, ale také jak se orientovat v informacích a značkách uváděných na výrobcích a podle toho případně volit šetrnější alternativy. Instituce jako krajská hygienická stanice, Státní zdravotní ústav nebo různé státní zkušebny jsou povinny odpovědět pouze v tom smyslu, jestli dané zboží není škodlivé, zda splňuje požadavky zákona, příp. jestli v dané oblasti existuje státem uznávaná náhrada nebo výrobce (např. ekologicky šetrný výrobek, certifikáty ISO).

¹⁹ Nevíte, jak si najít advokáta? Podívejte se na www.potrebujipravnik.cz

Můžeme žádat informace o probíhajícím stavebním nebo územním řízení?

Správní řád a stavební zákon umožňují nahlížet do spisu jen účastníkům řízení. Přesto můžete žádat o informace o probíhajícím řízení, i když nejste jeho účastníkem. Uvedené zákony neomezují obecný přístup k informacím, proto nepožadujte nahlížení do spisu, ale přímo kopie dokumentů ve spisu ke správnímu řízení obsažených.

PODLE JAKÉHO ZÁKONA POSTUPOVAT – 123 NEBO 106?

Základním kritériem při rozhodování, podle kterého zákona postupovat, je to, zda se v daném případě jedná o zpřístupňování informací o životním prostředí nebo o jiný typ informací. V definici (§ 2 písm. a) zákona č. 123/1998 Sb.) naleznete opravdu širokou paletu informací o stavu a vývoji životního prostředí, jeho složek, činnostech s vlivem na něj, včetně správních řízení a procedur jeho stav schopných ovlivnit. Mezi informace o životním prostředí se počítají také různé plány a strategické dokumenty všeho druhu. Pod pojmem je zařazen i stav veřejného zdraví a lidského života, jež ovlivňuje životní prostředí lidí; také stav kulturních a architektonických památek. Pod působnost zákona č. 123/1998 Sb. spadá i informování o zdrojích informací o životním prostředí a přírodních zdrojích (tzv. metainformace). Ostatní oblasti informování veřejnosti pokrývá obecný zákon o svobodném přístupu k informacím č. 106/1999 Sb. (viz § 2 odst. 3).

Otázku postupu podle příslušného zákona budete řešit nejčastěji v případě písemných žádostí o informace. Není vaší povinností do žádosti psát, podle jakého zákona se dotazujete (navíc můžete žádat o různé informace v rámci jedné žádosti). Praxe je ovšem taková, že označíte-li svoje podání jako žádost podle obecného zákona 106, úřad (nebo spíš úředník znalý většinou lépe „stošestky“) ji také tak vyřídí. Někdy se může stát, že úřad vaši žádost převede pod režim zákona 123 a vyřídí ji podle něj.

Zákon č. 106/1999 Sb. garantuje žadateli polo-
viční čekací lhůty při čekání na informace. Žádosti podle zákona č. 123/1998 Sb. zase nelze odmítat tak snadno (zákon omezuje některé obecné důvody pro odmítnutí, po žadateli nelze žádat předem finanční úhrady a už vůbec ne platby za vyhledávání informací. Každý zákon tak má z pohledu tazatelů své přednosti i nevýhody.

Není povinností žadatele o informace právně kvalifikovat, podle jaké zákonné normy se informací na povinném subjektu domáhá. Vzhledem k obecné zásadě správního řízení, podle níž rozhodující je obsah samotného podání účastníka řízení, nikoliv jeho (případně nesprávné) označení, nelze z hlediska postupu povinného subjektu při vyřízení předmětné žádosti považovat za závazný odkaz žalobce na zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, obsažený v označení jeho žádosti. I přes tento odkaz je úkolem žalovaného posoudit, o jaké informace se ve skutečnosti jedná a podle kterého právního předpisu má při jejich poskytnutí, event. odepření jejich zpřístupnění, postupovat. Dospěje-li povinný subjekt (ministerstvo) při takovém posouzení k závěru, že žádané informace nejsou informacemi o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů ve smyslu § 2 písm. a) zákona č. 123/1998 Sb., je namístě, aby žádost posoudil a rozhodl o ní na základě obecné právní úpravy týkající se práva na svobodný přístup k informacím, jež je obsažena v zákoně č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.²⁰

²⁰ Podle rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27.04.2007, čj. 9 Ca 270/2004-39

Na jaký úřad se obrátit?

Z Aarhuské úmluvy vyplývá mj. zodpovědnost státu za to, aby občané byli zpraveni o stavu životního prostředí a věděli, kde se na co ptát. Státní instituce to zčásti zajišťují **aktivním zveřejňováním různých dat**, která jsou zpravidla veřejně dostupná na internetu bez formálních omezení. (Podrobný přehled veřejných informačních zdrojů viz kapitolu Hleďte! – veřejné informační zdroje).

Při podávání žádosti o informace – ať už jakýmkoliv způsobem – je vždy důležité obracet se na úřad, který příslušnými informacemi skutečně disponuje a zároveň spadá pod režim informačních zákonů. V opačném případě hrozí zabřednutí do úředního labyrintu a čekání na potřebné informace neúměrně dlouhou dobu.

Pokud při vyřizování žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, povinný subjekt zjistí, že požadované informace má (i když je ze zákona shromažďovat nemusí), je povinen je žadateli poskytnout, nejedná-li se o výluky podle § 7 až § 11 zákona o svobodném přístupu k informacím.²¹

Jestliže kterýkoliv odbor obecního úřadu obdrží žádost o informace, k jejímuž vyřízení je příslušný jiný odbor téhož úřadu, má povinnost mu ji interně postoupit tak, aby úřad jako celek splnil svou informační povinnost vůči žadateli ve lhůtách stanovených zákonem o svobodném přístupu k informacím.²²

²¹ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 07.04.2015, čj. 6 As 136/2014 – 41

²² Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 8. září 2011, sp. zn.: 4021/2011/VOP/KČ

Státní orgány

Pojem státní orgány zahrnuje všechny orgány moci zákonodárné, výkonné a soudní. Patří mezi ně ústavní orgány státu (prezident a jeho kancelář, vláda ČR a její úřad, Poslanecká sněmovna a Senát Parlamentu ČR, soudy, včetně Ústavního soudu, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Česká národní banka a Veřejný ochránce práv), ústřední orgány státní správy (ministerstva, Správa úložišť radioaktivních odpadů aj.), územní orgány státní správy (např. obecní úřady, obvodní báňské úřady a mnoho dalších) a veřejné ozbrojené a neozbrojené sbory (Policie ČR a její územní útvary, armáda, Hasičský záchranný sbor atd.).

106 *Povinnost poskytovat informace se vztahuje na všechny státní orgány.*

123 *Informační povinnost mají jen správní úřady, tj. jen výkonná moc (prezident, jeho kancelář, vláda a její úřad, ministerstva a další ústřední orgány státní správy, územní orgány státní správy, státní zastupitelství, veřejné sbory) a organizační složky státu.*

Schůze Poslanecké sněmovny i Senátu Parlamentu ČR jsou veřejně přístupné, stejně jako výbory obou komor parlamentu. Na návrh vlády nebo poslance se může zákonodárný orgán usnést, že bude jednání nebo jeho část neveřejné. Přístupné ale musejí vždy zůstat informace o výsledku hlasování, podklady pro jednání (sněmovní tisky) a těsnopisné zprávy ze schůzí.

Tab. 1: Přehled institucí povinných poskytovat informace

Zákon č. 106	Zákon č. 123
státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány	správní úřady a jiné organizační složky státu a orgány územních samosprávných celků
osoby, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech osob v oblasti veřejné správy, a to pouze v tomto rozsahu	osoby, které na základě zvláštních právních předpisů vykonávají v oblasti veřejné správy působnost vztahující se přímo nebo nepřímo k životnímu prostředí
veřejné instituce	veřejné instituce poskytující služby, které ovlivňují stav životního prostředí

Územní samospráva

Územními samosprávnými celky jsou obce a kraje, za které vystupují jejich orgány. Těmito orgány jsou zastupitelstvo, rada, starosta (primátor), obecní úřad (magistrát) v případě obcí (statutárních měst), dále zastupitelstvo, rada, primátor, magistrát a městská policie v případě města a zastupitelstvo, rada, hejtman a krajský úřad v případě krajů.

V případech, kdy jsou informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, poskytovány v rámci samostatné působnosti kraje, zákon nebrání tomu, aby žádost o poskytnutí informací vyřídil a odpovídající informace poskytl krajský úřad, a to i v případě, že žádost o poskytnutí informací byla směřována vůči jinému orgánu kraje (např. radě kraje).²³

106 *Povinnými subjekty jsou územní samosprávné celky jako takové a jejich orgány.*

123 *Povinnými subjekty jsou pouze orgány územních samosprávných celků (starosta, zastupitelstvo, rada a obecní úřad, ten je však povinným subjektem i jako správní úřad).*

Když nevíte, který orgán má jaké informace k dispozici a který orgán má následně žádost vyřídít nebo vydat rozhodnutí o neposkytnutí informací, žádejte vždy územní samosprávný celek, tedy obec nebo kraj. Takovéto označení adresáta by nemělo být chybou a důvodem pro odepření informací ani v případě zákona č. 123/1998 Sb.

Povinnými subjekty jsou i městské části statutárních měst a hl. m. Prahy, včetně jejich orgánů.

Osoby pověřené k výkonu veřejné správy

Zákon se vztahuje i na další subjekty, které stojí mimo státní správu, ale přesto pro stát zajišťují veřejnou správu podle zvláštních zákonů. Nejsou státními orgány, ale „správními orgány“ oprávněnými ve správním nebo jiném řízení rozhodovat o práv-

ních poměrech soukromých osob. Právě o této činnosti pak musí informovat.

Jako příklad lze uvést různé **zájmové samosprávy** (např. Česká lékařská komora, Česká advokátní komora), různé polosoukromé i čistě **soukromé právnické osoby** (zdravotní pojišťovny, Burza cenných papírů), a **řadu fyzických osob oprávněných rozhodovat** (notáři, soudní exekutoři, ředitelé škol nebo děkani fakult rozhodující o přijetí ke studiu, rybářská, lesní a myslivecká stráž a strážci přírody oprávnění např. ukládat pokuty aj.).

Rozdíl v definicích povinných subjektů podle informačních zákonů se zdá velký, v praxi se ale budou vymezené skupiny překrývat (jako příklad osob vykonávajících působnost v oblasti životního prostředí podle zákona 123 lze např. uvést různé stráže). Důležitější z hlediska žadatele je proto posoudit obsah žádosti – tedy zda jde o informace o životním prostředí či nikoliv, a podle toho žádost v úvodu příslušným zákonem nadepsat.

Veřejné instituce

Veřejnými institucemi jsou **veřejné ústavy** (veřejné školy, veřejná nezisková ústavní zdravotnická zařízení, veřejné knihovny, Akademie věd a další veřejné výzkumné instituce, vůbec všechny příspěvkové organizace nebo organizační složky státu a samospráv), **veřejné podniky**, které mají na rozdíl od veřejných ústavů alespoň částečný podnikatelský záměr (např. Česká televize, Český rozhlas, Česká tisková kancelář, agentura CzechInvest), **státní podniky**, dále akciová společnost České dráhy a další **obchodní společnosti**, které mají veřejný účel a stát, kraj či obec je ve smyslu obchodního zákoníku ovládá), **veřejné fondy** (např. Státní fond životního prostředí, Státní zemědělský intervenční fond, Fond dopravní infrastruktury), **veřejné nadace a nadační fondy**, obecně prospěšné společnosti s veřejnou účastí, **svazky obcí** a další formy veřejných institucí.

Zákon č. 123/1998 Sb. nemluví v definici povinných osob o **veřejné instituci**, ale směřuje k těmto: osoby založené (obchodní společnosti), zřízené (příspěvkové organizace a organizační složky), řízené (státní fondy) nebo pověřené státem a samosprávami, pokud ovlivňují životní prostředí. Takových osob je celá řada, prostředí ovlivňují přímo (městem založená společnost spravující ze-

²³ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27.10.2010, č. 4 Ans 13/2008 – 87

leň, společnost provozující na základě dohody pro město čističku vod), tak nepřímo (CENIA, česká informační agentura životního prostředí zřízená jako příspěvková organizace Ministerstva životního prostředí).

106 *Veřejné instituce (nejsou definovány).*

123 *Právnícké osoby založené, zřízené, řízené nebo pověřené subjekty uvedenými výše (správními úřady, orgány samosprávy, osobami, kterým byl svěřen výkon veřejné správy), jakož i fyzické osoby pověřené těmito subjekty, které na základě právních předpisů nebo dohody s těmito subjekty poskytují služby, které ovlivňují stav životního prostředí a jeho jednotlivých složek.*

Z judikatury plyne celkem pět kritérií, při jejichž splnění se jedná o veřejnou instituci mající postavení povinného subjektu podle § 2 informačního zákona:

I. způsob vzniku (zániku) instituce (z pohledu přítomnosti či nepřítomnosti soukromoprávního úkonu),

II. osoba zřizovatele (zda je zřizovatelem instituce jako takové stát; pokud ano, jde o charakteristický rys pro veřejnou instituci),

III. subjekt vytvářející jednotlivé orgány instituce (zda dochází k vytvoření orgánů státem; pokud ano, jde o charakteristický rys pro veřejnou instituci),

IV. existence státního resp. veřejnoprávního dohledu nad činností instituce (existence takového dohledu je typická pro veřejnou instituci)

V. veřejný nebo soukromý účel instituce (veřejný účel je typickým znakem veřejné instituce).

Povinné subjekty v rozsudcích českých soudů²⁴

Ačkoliv soudní rozsudky nemají v našem prostředí sílu precedentu, fakticky tuto roli mezi úředníky plní. Bohužel ale nižší soudy nemají odvahu povolit „kohout“ toku informací a nezbývá tak než sledovat rozhodování Nejvyššího správního soudu nebo Ústavního soudu. Jejich judikatura má za úkol

sjednocovat rozhodování nižších soudů, proto je možné i v praxi žádosti o informace citovat jejich rozsudky. Zároveň platí, že pokud nižší soudy nepovažují některou instituci za povinnou poskytovat informace, může být v budoucnu jejich výklad zákona vyššími soudy překonán.

Ústavní soud potvrdil jako subjekty povinné poskytovat informace (typově veřejné instituce):

Všeobecnou zdravotní pojišťovnu, Českou televizi, Český rozhlas, zrušený Fond národního majetku a státní podnik Letiště Praha, Ředitelství silnic a dálnic, aj.

Nejvyšší správní soud potvrdil jakopovinný subjekt podle informačního zákona např. Kancelář prezidenta republiky a Národní památkový ústav (veřejná instituce) anebo Dopravní podnik hl. m. Prahy (a jiné dopravní podniky) nebo městský fotbalový klub (šlo o klub v Hradci Králové).

Krajské soudy (v Praze Městský soud) dosud potvrdily jako povinný subjekt:

Českou národní banku, Český normalizační institut, Českou kancelář pojistitelů, Správu úložišť radioaktivního odpadu, Pozemkový fond, organizační složky obce, příspěvkové organizace obce (základní školy a další školské právnické osoby), jiné právnické osoby založené obcemi (dobrovolné svazky obcí).

Povinný subjekt se nemůže zprostit povinnosti poskytnout žadateli „procesní komfort“ informačního zákona poukazem na to, že není na režim informačního zákona připravena nebo že s ohledem na charakter obchodní společnosti nemá vnitřní strukturu uzpůsobenu tak, aby bylo možné rozhodovat ve dvou stupních. Pokud je povinný subjekt povinným subjektem podle § 2 informačního zákona, je jeho propojení se státem; resp. veřejnoprávním subjektem natolik intenzivní, že mu mohou být uloženy i povinnosti, které jsou jinak typicky ukládány pouze státu.²⁵

24 Více o soudních sporech ve věcech informačních najdete zde <http://stary.otevrete.cz/soudni-spory-a-kauzu/soudni-spory/>

25 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Ans 7/2010 – 175.

JAK POSTUPOVAT PŘI PODÁVÁNÍ ŽÁDOSTÍ?

O informaci, kterou mají orgány veřejné moci a další povinné subjekty k dispozici, **může požádat každý občan**. Žádost nemusí být nijak odůvodněna a může mít jakoukoliv formu (telefonát, e-mail, osobní či ústní dotaz, fax, dopis). Instituce povinná poskytovat informace musí na ústní žádost odpovědět ihned, pokud tak neučiní, musí žadatel podat písemnou žádost. Pokud na ni instituce ve lhůtě stanovené zákonem neodpoví, žadatel si může stěžovat. (Přehled všech lhůt pro poskytování informací a podávání odvolání najdete v příloze).

Pokud příslušná instituce požadovanou **informaci neposkytla, musí vždy vydat písemné rozhodnutí**. To musí podrobně odůvodnit a citovat příslušnou část zákona, kde jsou uvedeny přípustné důvody pro odepření informací. Nesouhlasí-li tazatel s odpovědí, může se odvolat k nadřízenému úřadu, a to prostřednictvím instituce, která poskytnutí požadovaných informací odepřela. Pokud tazateli nevyhoví ani nadřízený úřad, lze podat správní žalobu ke krajskému soudu – proti jeho rozsudku lze případně podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu.

I když popsany postup v zásadě platí ve všech případech žádostí o informace, v praxi se můžete setkat s řadou nestandardních situací, obstrukcí ze strany úřadů a právních komplikací. Získat informace nemusí být vždy úplně snadné. V dalších odstavcích se vám pokusíme poradit, jak některé z možných situací řešit.

Formální náležitosti a forma poskytnutí informací

Forma žádosti

Nelze-li informaci získat ústně (telefonicky, osobně na úřadě), což je nejjednodušší, je nutné **podat žádost písemně** (např. e-mailem se zaručeným elektronickým podpisem). Zákon č. 123/1998 Sb. sice umožňuje vyřízení osobního ústního dotazu dodatečně, když na něj úřad neodpověděl ihned, ale z hlediska případné obrany žadatele to není nejspolehlivější cesta.

V případě neúspěchu nebo zmeškání některých lhůt lze stejnou žádost podat opakovaně.

 Pokud na základě žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, byla již žadateli poskytnuta informace anebo bylo vydáno rozhodnutí o zamítnutí této žádosti, nic nebrání žadateli, aby podal žádost novou, byť i obsahově shodnou. Pokud má povinný subjekt za to, že dotyčná informace již byla poskytnuta, byť i po lhůtě k vyřízení původní žádosti, má novou žádost v zákonné lhůtě z tohoto důvodu zamítnout. (Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 7. 2004, čj. 5 A 65/2002-33)

106 Ústně nebo písemně, a to i prostřednictvím webového rozhraní nebo e-mailem. Je-li žádost podána elektronicky, musí se tak stát prostřednictvím elektronické podatelny povinného subjektu, pokud ji povinný subjekt zřídil. Není-li adresa elektronické podatelny zveřejněna, postačí žádost podat na jakoukoliv elektronickou adresu povinného subjektu. Žádost lze samozřejmě podat i datovou schránkou.

123 Ústně, písemně, telefonicky, faxem nebo jakoukoliv technicky proveditelnou formou.

Náležitosti žádosti

106 Ze žádosti musí být zřejmé, kterému povinnému subjektu je určena, a že se žadatel domáhá poskytnutí informace ve smyslu tohoto zákona. Fyzická osoba uvede v žádosti jméno, příjmení, datum narození, adresu místa trvalého pobytu nebo, není-li přihlášena k trvalému pobytu, adresu bydliště a adresu pro doručování. Právnícká osoba uvede název, identifikační číslo, adresu sídla a adresu pro doručování, liší-li se od adresy sídla. Adresou pro doručování se rozumí též elektronická adresa.

123 Ze žádosti musí být zřejmé, kdo ji podává a čeho se má týkat informace, kterou požaduje.

 Základním vodítkem pro rozlišení, zda má být určitá žádost o poskytnutí informace (myšleno nikoli pouze ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím) posuzována formálním či neformálním postupem, je samotná formulace žádosti. Ze žádosti musí být zřejmé, kterému

povinnému subjektu je určena a že se žadatel domáhá poskytnutí informace ve smyslu tohoto zákona. Bylo by formalistickým a tedy nežádoucím požadavkem, aby žadatel o informaci musel ve své žádosti vždy zmínit název zákona o svobodném přístupu k informacím, či dokonce odkazovat na některá jeho ustanovení. Je však třeba trvat na požadavku, aby bylo z podané žádosti zřejmé, že se žadatel domáhá poskytnutí informace ve smyslu tohoto zákona a musí z ní být patrná vůle o vyřízení této žádosti postupem a s náležitostmi podle tohoto zákona.²⁶

Formát a způsob poskytnuté odpovědi

Při poskytování informací na základě žádosti má přednost vždy ta forma, kterou si žadatel vybral a kterou požaduje. Zároveň úřady nemusí požadovanou formu dodržet za každou cenu – pak poskytnou informaci tak, jak ji mají. Podle zákona č. 106/1999 Sb. nemusí takový postup zdůvodnit.

106 *Povinné subjekty nejsou povinny měnit formát nebo jazyk informace, pokud by taková změna byla pro daný subjekt nepřiměřenou zátěží; v tomto případě poskytnete informaci ve formátu nebo jazyce, ve kterých byla vytvořena. Pokud je požadovaná informace součástí většího celku a její vynětí by bylo pro povinný subjekt nepřiměřenou zátěží, poskytne subjekt celek. Pokud je to možné s přihlédnutím k povaze podané žádosti a způsobu záznamu požadované informace, poskytnou povinné subjekty informaci v elektronické podobě.*

123 *Informace se poskytují jakoukoliv technicky proveditelnou formou – přímým nahlížením do písemností nebo jiných souborů informací, pořizováním výpisů, opisů nebo kopií žadatelem v sídle povinných subjektů, odkazem na způsoby a metody získání jednotlivých informací. Pokud žadatel formu neurčí nebo ji nelze ze závažných důvodů využít, zvolí se jiná forma s ohledem na optimální využití žadatelem. Pokud povinný subjekt zpřístupní informaci byť i jen částečně v jiné než požadované formě, musí tento svůj postup odůvodnit.*

Jak povinný subjekt s žádostí naloží?

1. úřad informaci poskytne
  - a) zcela
  - b) částečně
2. vyzve žadatele
  - a) k upřesnění žádosti
  - b) k doplnění žádosti
3. úřad informaci neposkytne a
  - a) odloží žádost
  - b) vydá rozhodnutí o neposkytnutí informace
4. úřad je nečinný

Podrobné schéma procesu poskytování informací se všemi možnými alternativami naleznete v příloze.

Použití správního řádu

Do správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb.) musíte nahlédnout jen v určitých fázích vyřizování žádosti o informace. Ze správního řádu se ale použijí jen ta procesní pravidla, která nejsou výslovně stanovena informačními zákony (např. lhůta pro vyřízení žádosti o informace podle 106 má přednost před použitím obecné lhůty pro vydání správního rozhodnutí). **Ustanovení správního řádu se používají zejména v nejasných případech.** Vždy platí také základní zásady pro činnost správních orgánů vyjmenované v úvodních paragrafech správního řádu.

Zákon 106/1999 Sb. je nejasný například v použití pravidel pro počítání lhůt a plynutí času podle správního řádu. Např. do lhůty pro vyřízení žádosti se zřejmě nepočítá doba, kdy jde dopis z úřadu poštou. Dále zákon sice říká, že se správní řád použije na podání stížnosti nebo odvolání, ale pokud mají žadatelé učinit nějaký další úkon (např. upřesnit žádost), nevědí, kdy přesně lhůta začíná plynout a kdy končí, když případně na den pracovního klidu. Doporučujeme proto posílat dopisy úřadům včas, byť se podle našeho názoru i v tomto případě použijí pravidla podle správního řádu – lhůta začíná plynout až den po doručení a podání stačí dát na poštu první pracovní den po neděli či svátku, na které připadl konec lhůty.

I. Povinný subjekt poskytl včas požadované informace podle § 14 odst. 3 písm. c) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informa-

²⁶ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29.08.2011, č. 8 As 57/2011 – 77

cím, nebo vydal rozhodnutí, kterým žádosti nevyhověl podle § 15 odst. 1 citovaného zákona, pokud příslušné písemnosti určené žadateli předal ve stanovené patnáctidenní lhůtě alespoň k doručení.

II. Byly-li následně požadované informace či rozhodnutí žadateli doručeny až po uplynutí této lhůty, nenastala v důsledku toho právní fikce negativního rozhodnutí podle § 15 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.²⁷

Poskytnutí informací

Při poskytnutí informací se **nevydává žádné rozhodnutí** s poučením a odůvodněním, proč se poskytuje. Informace se prostě poskytnou, i když úřad k nim obvykle vyhotoví také průvodní dopis.

Lhůty pro poskytnutí informací:

106 Informace musí být na základě písemné žádosti poskytnuty nejpozději do 15 dní (+ cca 2 dny na doručování poštou). Ze závažných důvodů vyjmenovaných v § 14 odst. 7 lze prodloužit o dalších 10 dní. O prodloužení lhůty musí úřad žadatele předem vyzoomět.

123 Bez zbytečného odkladu, nejpozději do 30 dní. Při zvláštních okolnostech lze prodloužit, podle zákona výjimečně, o dalších 30 dní (+ 2 dny na doručování poštou). O prodloužení lhůty musí úřad žadatele předem vyzoomět.

²⁷ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28.04.2009, čj. 4 As 55/2007-84

Tab. 2: Použití správního řádu pro oblast práva na informace

	zákon 106 (§ 20 odst. 4)	zákon 123 (§ 14)
pro všechny způsoby vyřízení žádosti	ustanovení správního řádu o základních zásadách činnosti správních orgánů, o ochraně před nečinnostmi a o určení nadřízeného orgánu	ustanovení správního řádu o základních zásadách činnosti správních orgánů a o počítání lhůt
pro rozhodnutí o odmítnutí žádosti	podpůrně ustanovení správního řádu	podpůrně ustanovení správního řádu
pro odvolací řízení	podpůrně ustanovení správního řádu	podpůrně ustanovení správního řádu
v řízení o stížnostech	podpůrně ustanovení správního řádu (pro počítání lhůt, doručování a náklady řízení)	neuplatní se
pro fiktivní rozhodnutí o odmítnutí žádosti	neuplatní se	všechna ustanovení správního řádu
pro ochranu před nečinnostmi	podpůrně ustanovení správního řádu	neuplatní se
pro určení nadřízeného orgánu	podpůrně ustanovení správního řádu	podpůrně ustanovení správního řádu

KDYŽ NASTANOU KOMPLIKACE

Může se stát, že z nějakého důvodu neobdržíte od úřadu uspokojivou odpověď. Nyní se proto podíváme na různé problémy s poskytováním informací a jejich řešení.

Výzva k upřesnění žádosti

V případě, že je žádost o poskytnutí informací nejasná, může úřad vyzvat tazatele k jejímu upřesnění. Nejčastěji se tak děje, pokud tazatel **formuluje svůj dotaz natolik nesrozumitelně** či nekonkrétně, že není zřejmé, o jaké informace má zájem a úřad není schopen ani při nejlepší vůli odpovědět. Jasným a jednoznačným formulacím žádosti o poskytnutí informací je proto nezbytné věnovat patřičnou pozornost.

106 *Lhůta k doplnění je 30 dní od doručení výzvy. Pokud žadatel ve lhůtě podání nedoplní, rozhodne úřad o odmítnutí žádosti. Lze se odvolat. Výzva k doplnění žádosti musí být vydána do 7 dnů od doručení žádosti.*

123 *Lhůta k upřesnění je 15 dní od doručení výzvy. Ve výzvě musí být určeno, v jakém směru je třeba žádost upřesnit. Po marném uplynutí lhůty má úřad za to, že tazatel od žádosti upustil. Nelze se odvolat.*

Výzva k doplnění žádosti

V případě, že žádost není úplná, zejména pokud chybí údaje o žadateli, pak ji informační zákony nepovažují za platnou žádost. Podle zákona č. 106/1999 Sb. ovšem musí úřad vyzvat žadatele k jejímu doplnění. Jelikož zákon vyžaduje jako nezbytnou součást žádosti o informace přesné osobní údaje o žadateli, je nutná pečlivost při jejich uvádění.

106 *Lhůta k doplnění je 30 dní od doručení výzvy. Poté úřad žádost odloží. Nelze se odvolat ani podat stížnost.*

123 *Anonymní dopis nepovažuje úřad za žádost o informace o životním prostředí podle zákona. Nelze se odvolat.*

Odložení žádosti

Pokud tazatel doručí písemnou žádost o poskytnutí informací úřadu, do jehož působnosti požadované informace nespádají, úřad žádost tzv. odloží. Prakticky to znamená, že úřad žádost nevyřídí, o čemž musí ve lhůtě informovat tazatele. Přitom nemusí pro žadatele vyhledávat, do čí působnosti informace spadají, ale pokud bude chtít, informovat ho může.

Žádost se odkládá také tehdy, jestliže jejímu vyřízení brání nedostatek údajů o žadateli nebo tehdy, když žadatel nezaplatí požadovanou úhradu.

 Je zřejmé, že podat žádost na správný úřad je klíčové, jinak se doba potřebná k získání informací podstatně protahuje. Pozor – odložení žádosti může být jako způsob „vyřízení“ žádosti zneužíváno. Je to tím, že zákony přesně neurčují, co všechno je působností daného úřadu a které informace pak má mít.

106 *Lhůta k odložení žádosti je 7 dní (+2 dny na doručení sdělení), v případě, že se požadované informace nevztahují k působnosti povinného subjektu.*

 Konkrétní obecní úřad (resp. městský úřad či magistrát statutárního města) je třeba považovat za jediný správní orgán, jemuž právní předpisy svěřují působnost v různých oblastech veřejné správy, a také za jediný povinný subjekt ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Tento povinný subjekt tedy není oprávněn odložit žádost o informaci či tuto žádost zamítnout se zdůvodněním, že se nevztahuje k jeho působnosti, pokud se tato žádost týká činnosti jiného odboru či složky téhož obecního úřadu, než je ta, které byla žádost adresována.²⁸

 I. Rozhodnutí o odložení žádosti o informace podle § 17 odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, nemusí být vydáno formou usnesení podle správního řádu. Je možné samotné rozhodnutí o odložení žádosti podle § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím pouze poznamenat do spisu. Žadatel však musí být o vydání tohoto rozhodnutí povinným subjektem prokazatelným způsobem vyzooměn, aby mohl efektivně využít svého práva na soudní ochranu podáním žaloby ve správním soudnictví.

²⁸ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28.03.2008, čj. 3 As 13/2007 – 75

II. V případě odložení žádosti o informace podle § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím, není možno využít jako opravný prostředek stížnost podle § 16a odst. 1 písm. b) zákona o svobodném přístupu k informacím. Zákon neupravuje ani jiné opravné prostředky proti takovému rozhodnutí, proto se žadatel o informace může bránit žalobou ve správním soudnictví přímo proti rozhodnutí povinného subjektu o odložení žádosti o informace podle § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím.²⁹

123 Lhůta k odložení žádosti je 15 dní (+2 dny na doručení sdělení), v případě, že je žádost podána u povinného subjektu, jenž nemá dotýčnou informaci k dispozici a současně nemá podle zvláštních právních předpisů povinnost takovou informaci mít. Pokud je dotazovanému úřadu známo, který povinný subjekt má požadovanou informaci k dispozici, nejdéle do 15 dnů mu postoupí žádost, což je v tom případě součástí sdělení žadateli.

Pokud žadatel nesouhlasí s odložením žádosti, může trvat na tom, že žádost měla být vyřízena. Jestliže se stejně nic nestane, může žadatel podat odvolání proti fiktivnímu rozhodnutí o odepření informací ve lhůtě mezi 31. – 120. dnem po podání žádosti o informace. (120 dnů platí pro případ, že bylo žadateli oznámeno, že bude lhůta pro poskytnutí žádosti prodloužena a informace nebyla po uplynutí 60 dnů od podání žádosti poskytnuta).

Důvody pro neposkytnutí informace

Obecně platí, že **právo na informace má každá osoba** (občan, dítě i cizinec) a co není zákonem výslovně označeno za tajné, musí být veřejné. Přesto se někdy stává, že úřady požadované informace z různých důvodů odmítají poskytovat a ne vždy tak činí v souladu s právem.

Odepření poskytnutí informací je možné jen ze **zákonem vyjmenovaných důvodů** (vymyšlení jiných důvodů nad rámec zákonů je protiprávní):

106 Vyjmenovává důvody přesně v § 7 až 11, § 14 odst. 5 písm. b).

123 Uvádí důvody pro odmítnutí v § 8.

Zákonem chráněna proti zpřístupnění veřejnosti je většinou pouze část požadované informace. Úřad povinný poskytovat informace by měl **neveřejnou část oddělit** (začerní nebo vymaže např. adresy a rodná čísla jmenovaných osob apod.), a zbytek dokumentu poskytnout. Při tom úřad musí vydat formální rozhodnutí o neposkytnutí příslušné chráněné části a připojit alespoň doprovodné informace. Pokud tazatel s vysvětlením úřadu nesouhlasí, má právo na odvolání k nadřízenému orgánu.

Neposkytovat zákonem chráněné informace lze pouze po dobu, po kterou trvá důvod odepření.

 Povinný subjekt musí v odůvodnění rozhodnutí, jímž odepřel poskytnutí požadované informace z důvodu dle § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, uvést všechny své úvahy, kterými se řídil při výkonu správního uvážení.³⁰

Postup při nečinnosti povinného subjektu

Situace, kdy se příslušný úřad ve lhůtě stanovené zákonem pro poskytnutí informací nijak nevyjádří, se nazývá „nečinností“. Každý zákon pak vyžaduje jinou reakci tazatele.

106 Tazatel má možnost podat stížnost.

123 Nastupuje „fikce negativního rozhodnutí“. Podle zákona se předpokládá, že úřad neodpověděl proto, že nechce požadované informace poskytnout. Postupuje se proto stejně, jako kdyby úřad vydal rozhodnutí o odepření zpřístupnění informace, se všemi právními důsledky (viz. § 9 odst. 3 zákona č. 123/1998 Sb.). Tazatel má možnost podat odvolání.

²⁹ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17.04.2013, čj. 6 Ans 16/2012 – 62

³⁰ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17.02.2011, čj. 1 As 105/2010 – 73

Tab. 4: Lhůty pro podání stížnosti nebo odvolání

	stížnost proti nečinnosti (zákon 106)	odvolání proti fiktivnímu rozhodnutí (zákon 123)
lhůta pro podání	30 dnů od uplynutí lhůty pro poskytnutí informace (obvykle 45 dnů od podání žádosti)	90 dnů od uplynutí lhůty pro poskytnutí informace (až 150 dnů od podání žádosti)- pokud úřad prodloužil lhůtu pro poskytnutí informace a tu nakonec neposkytl
adresát	dotázaný subjekt	dotázaný subjekt
na vědomí	nadřízený orgán	nadřízený orgán

 Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu plyne, že ochrana podle informačního zákona (zde 106, pozn. aut.) směřující proti nečinnosti nadřízeného orgánu při vyřizování stížnosti nevylučuje v některých případech možnost, aby žadatel o informace podal žalobu přímo proti nečinnosti povinného subjektu při vyřizování žádosti o poskytnutí informace. Po žadateli totiž nelze spravedlivě požadovat, aby se nejprve soudně bránil nečinnostní žalobou proti nečinnosti při vyřizování stížnosti a teprve potom proti nečinnosti při vyřizování samotné žádosti o informaci. Takový požadavek by nemohl vést ke skutečné, účelné a účinné ochraně ústavně zaručených práv. Za bezvýsledné vyčerpání prostředků ochrany ve smyslu § 79 s. ř. s. se proto považuje podání stížnosti na postup při vyřizování žádosti o informace, pokud o ní není rozhodnuto ve lhůtě stanovené zákonem.³¹

Odvolání proti rozhodnutí

Pokud povinný subjekt vydá rozhodnutí, kterým odmítne informace poskytnout (nebo je vydáno fiktivní rozhodnutí podle zákona 123) může se **odvolat k nadřízenému úřadu**. Odvolání musí být vždy písemné.

106 Lhůta do 15 dní od doručení rozhodnutí úřadu tazateli.

123 Lhůta do 15 dní od doručení rozhodnutí úřadu tazateli. V případě fiktivního rozhodnutí běží tazateli prodloužená lhůta 90 dnů od data, kdy povinnému subjektu uplynula lhůta pro poskytnutí informace. (Je to lhůta platná pro situaci, kdy rozhodnutí neobsahuje poučení o opravném prostředku.)

 Úřady zatím nejsou příliš zvyklé na to, že by občané kontrolovali dodržování správních lhůt nebo se bránili proti utajování informací. Pokud podáte odvolání nebo stížnost proti neposkytnutí informací, může se stát, že se vám příslušný úředník či úřednice telefonicky omluví a bude se snažit vzniklé „nedorozumění“ co nejrychleji odstranit a informace vám poskytnout. O to důležitější je pečlivé sledování lhůt a obrana v případě, že úřad informace ve lhůtě nevydá.

Odvolací orgány

Odvolání se **podává vždy u stejného úřadu, který vydal příslušné rozhodnutí** nebo jej vydat měl (v případě fiktivního odepření informací). Tento úřad je povinen shromáždit k případu všechny písemnosti a souhrnně je odeslat nadřízenému úřadu, který posoudí oprávněnost odvolání a vydá rozhodnutí.

106 Rozhoduje v odvolacím řízení a v řízení o stížnosti ten, kdo stojí v čele povinného subjektu.

123 Je-li povinným subjektem pověřená osoba, která není podle zvláštních právních předpisů oprávněna vydávat rozhodnutí, vydá rozhodnutí o odepření zpřístupnění informace povinný subjekt, který pověřenou osobu založil, zřídil, řídí nebo pověřil, popř. s ní uzavřel dohodu podle § 2 písm. b) bodu 3.

Nestanoví-li zákon jinak, je **odvolacím správním orgánem nejbližší nadřízený správní orgán**.

Hierarchii podřízených a nadřízených správních orgánů určují speciální zákony. Není-li žádný z nich použitelný, pak se postupuje podle § 178 správního řádu (naleznete v příloze).

³¹ Např. rozsudky ze dne 28. 2. 2011, č. 2 Ans 9/2010 – 56, či ze dne 29. 10. 2009, č. 4 Ans 4/2009 – 86

Tab. 5: Přehled nadřízených orgánů vyřizujících odvolání

dotázaný povinný subjekt	nadřízený správní orgán
správní orgán	správní orgán, o kterém to stanoví zvláštní zákon
veřejná instituce (např. příspěvkové organizace – Národní památkový ústav nebo Ředitelství silnic a dálnic ČR)	orgán, který nad nimi vykonává dozor, případně osoba stojící v jejich čele (Ministerstvo kultury, resp. generální ředitel ŘSD ČR)
osoby zřízené/pověřené poskytováním služeb ovlivňujících životní prostředí bez oprávnění rozhodovat (např. firma spravující veřejnou zeleň ve městě)	nemají nadřízený orgán; o odvolání rozhodne nadřízený orgán subjektu, který příslušnou osobu službou pověřil (krajský úřad jako nadřízený městu)
osoby pověřené výkonem veřejné správy (např. Česká advokátní komora, strážci přírody)	orgán, který zvláštní zákony určují jako odvolací, případně orgán, který osobu pověřil nebo nad ní vykonává dozor (předseda ČAK, resp. krajský úřad nebo příslušná správa národního parku a CHKO)
obec v samostatné působnosti (např. rada obce)	krajský úřad (odbor kontroly)
obec v přenesené působnosti (odbor životního prostředí obecního úřadu)	krajský úřad (odbor životního prostředí krajského úřadu)
kraj v samostatné působnosti (např. krajské zastupitelstvo)	Ministerstvo vnitra ČR
kraj v přenesené působnosti (např. odbor životního prostředí krajského úřadu)	příslušné ministerstvo (Ministerstvo životního prostředí)
ústřední správní úřad (ministerstva, nebo např. Český báňský úřad, Kancelář prezidenta ČR)	státní tajemník ministerstva (nevyhradí-li si konkrétní pravomoc ministr), vedoucí jiného ústředního správního úřadu (předseda ČBÚ, vedoucí Kanceláře prezidenta)
státní tajemník, ministr, vedoucí jiného ústředního správního úřadu	ministr, vedoucí

 Při podávání žádosti o informace je třeba pečlivě hlídat lhůty – kdy byla žádost podána, do kdy měl povinný subjekt rozhodnout. I v případě, že se reálně nic nestalo (nepřišlo žádné rozhodnutí ani žádný jiný dopis), po marném uplynutí lhůty k rozhodnutí začíná u zákona 123 běžet lhůta k podání odvolání (90 dní) a u zákona 106 lhůta k podání stížnosti (30 dní), kterou je třeba dodržet.

 Pokud by úřad doručil informace až třeba 35. den lhůty, zřejmě nenastanou právní účinky fiktivního rozhodnutí. Pokud má žadatel informace prokazatelně k dispozici, fiktivní rozhodnutí neexistuje.

 Jestliže žadatel následně fakticky převzal písemnosti až po uplynutí zákonné lhůty nebo došlo k jejich doručení jinou formou (např. na základě

fikce doručení), neměla již tato skutečnost za následek nastolení právní fikce rozhodnutí o odepření informací. Bylo-li totiž účelem ustanovení § 15 odst. 4 zákona ochránit žadatele o informace před nečinností a přimět povinný subjekt, aby ve stanovené lhůtě o žádosti rozhodl, pak úkonem provedeným v zákonné lhůtě k doručení požadovaných informací nebo k doručení rozhodnutí o nevyhovění žádosti byl tento základní požadavek splněn a ochrany žadatele v podobě vzniku fiktivního negativního rozhodnutí již nebylo třeba.³²

³² Viz usnesení NSS, sp. zn. 4 As 55/2007 ze dne 28. 4. 2009. Toto usnesení se sice týká zákona č. 106/1999 Sb., ale ten tehdy také znal institutu fiktivního rozhodnutí, a proto se domníváme, že se tento závěr vztahuje i na zákon č. 123, který zná fiktivní rozhodnutí.

O odvolání (stejně jako o stížnosti podle zákona 106) se vede správní řízení. Náklady na něj ponese jako účastníci řízení sami. To ale znamená v podstatě náklady na materiál (tisk, kopírování), případně za právní zastoupení. Zastoupení advokátem nicméně není povinné, za podání odvolání se neplatí správní poplatky. Možnost úřadu uložit paušálně náhradu nákladů řízení nepřichází u informačních sporů v úvahu.

Rozhodnutí odvolacího orgánu

Odvolací orgán může buď **uznat argumenty žadatele** a oprávněnost jeho požadavku, nebo naopak přisvědčit úřadu, že jednal správně. Jestliže odvolací orgán potvrdí, že tazatel má na požadované informace nárok a úřad je odepřel neoprávněně, zruší zároveň rozhodnutí dotazovaného úřadu, kterým tento úřad informace odepřel. Poté se věc vrací zpět k dotázanému úřadu, který musí o žádosti vydat nové rozhodnutí. Při něm musí respektovat právní názor odvolacího orgánu a napravit své původní protiprávní jednání.

Také pro rozhodnutí o odvolání stanoví zákon nadřízeným úřadům lhůty.

106 15 dní (+ max. 15 dní, po které odvolání „leží na první instanci“, + 2 dny na doručování poštou).

123 30 dní (+ max. 30 dní, po které odvolání „leží na první instanci“, + 2 dny na doručování poštou).

U zákona č. 123 se může stát, že nadřízený orgán taky zůstane nečinný. Ač se to může zdát zvláštní, znovu je „vydáno“ ono fiktivní rozhodnutí, tentokrát zamítnutí odvolání. Takové rozhodnutí je třeba pro nepřezkoumatelnost zrušit.

Žadatel by se nejprve po podání odvolání musel žalobou na ochranu proti nečinnosti podle § 79 a násl. s. ř. s. u správního soudu domáhat, aby bylo odvolacímu orgánu uloženo o odvolání rozhodnout, což by tento orgán mohl učinit i prostřednictvím fiktivního rozhodnutí. Teprve po té, by mohl žalobce napadnout (třeba i fiktivní) rozhodnutí žalobou podle § 65 s. ř. s. To by však ve svém důsledku vedlo k popření smyslu zákonné úpravy práva na přístup k informacím a práva na soudní ochranu. Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že v případě, kdy prvostupňový správní orgán ve skuteč-

nosti vůbec nepředloží odvolacímu orgánu odvolání žadatele o informace ve lhůtě 30 dnů od podání odvolání, jak stanoví § 57 odst. 2 správního řádu, nastane fikce vydání rozhodnutí o odvolání dle § 16 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb., a to 45. dnem od podání odvolání.³³

Žaloba proti rozhodnutí odvolacího orgánu a žaloba na nečinnost

Pokud žadatel neuspěje ani po podání odvolání, má další možnost, jak se bránit proti nezákonnému odepírání informací nebo nečinnosti státních institucí. Není však už možné se obracet k dalším nadřízeným úřadům, ale jedině na soudy.

Spolky i jednotlivci se často nechtějí pouštět do soudních sporů o informace, protože se obávají, že soudní řízení bude drahé. Ve skutečnosti jde spíše o mýtus. Informační spor přijde zpravidla na pár tisíc korun. Navíc, pokud tazatel s žalobou uspěje, soud většinou nařídí žalovanému úřadu, aby uhradil náklady na tazatelovo právní zastoupení.

Větším rizikem než vysoké náklady je doba, kterou soudům trvá vydání rozhodnutí. I u banálních a jasných sporů o informace může trvat vydání rozsudku několik let. Se zahlcením soudů a jejich pomalostí je třeba počítat – požadovaných informací se sice často prostřednictvím soudu domůžete, ale nebude to hned.

Raději zničit, než poskytnout

Jihomoravský krajský úřad odmítl poskytnout na základě žádosti o informace záznam z veřejného projednání Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje. Ministerstvo pro místní rozvoj mu navíc dalo v odvolacím řízení za pravdu. Po dlouhých měsících soudních sporů sice žadatelka uspěla, ale krajský úřad několik týdnů po podání původní žádosti zničil záznam veřejného projednání.

Žalobce je povinen vyčerpat prostředek ochrany proti nečinnosti, tj. podat stížnost

³³ Podle rozsudku nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2008, sp. zn. 1 As 15/2008. Rozsudek se sice týkal starého znění zákona 106, který také měl fiktivní rozhodnutí, domníváme se ale, že se závěry vztahují i na zákon 123.

Tab. 6: Možnosti soudních sporů o informace

	žaloba proti rozhodnutí o odvolání (zákon 106/123) a odložení žádosti pro neuhrazení nákladů	žaloba proti nečinnosti při rozhodování o stížnosti v případě, že nebylo rozhodnuto o stížnosti (zákon 106)	Žaloba proti nečinnosti při rozhodování o odvolání (zákon 106/123)
žalovaný	odvolací orgán	Povinný subjekt (nikoli nadřízený orgán povinného subjektu)	odvolací orgán
vyřizuje (adresát)	krajský soud (správní soudnictví)	krajský soud (správní soudnictví)	krajský soud (správní soudnictví)
lhůta pro podání žaloby	2 měsíce od doručení rozhodnutí o odvolání tazateli	1 rok od doby, kdy měl úřad vyřídit žádost o informace	1 rok od doby, kdy měl úřad vydat rozhodnutí o odvolání
soudní poplatek (náklady protistrany v případě neúspěchu tazatel zpravidla nehradí)	3. 000 Kč	3. 000 Kč	3. 000 Kč

na postup při vyřizování žádosti o informace podle § 16a odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, před podáním žaloby podle § 79 s. ř. s. i v případě, že se domáhá ochrany proti nečinnosti správního orgánu poté, co soud původní rozhodnutí povinného subjektu o žádosti o informace zrušil.³⁴

Na stížnost se musí reagovat

„Stížnost podle § 16a odst. 1 písm. b) zákona o svobodném přístupu k informacím je třeba považovat za prostředek, který procesní předpis platný pro řízení u správního orgánu stanoví k jeho ochraně proti nečinnosti správního orgánu ve smyslu § 79 odst. 1 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že taková stížnost byla v posuzované věci podána a žalovaný (resp. ministr) na ni vůbec nereagoval, byl tento prostředek stanovený zákonem o svobodném přístupu k informacím k ochraně proti nečinnosti bezvýsledně vyčerpán a podmínky řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu při vyřizování žádosti o poskytnutí informací byly splněny.“³⁵

³⁴ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19.11.2014, čj. 3 As 26/2014 – 62

³⁵ Rozsudek ze dne 29.10. 2009, č. j. 4 Ans 4/2009 – 86

Žaloba na příliš drahé informace

Na tuto judikaturu vztahující se k § 16a odst. 1 písm. b) a c) zákona o svobodném přístupu k informacím Nejvyšší správní soud navázal v rozsudku ze dne 15. 11. 2012, č. j. 2 Ans 13/2012 -14, ve kterém dospěl k závěru, že také stížnost podle § 16a odst. 1 písm. d) zákona o svobodném přístupu k informacím je třeba považovat za bezvýsledné vyčerpání opravných prostředků na ochranu proti nečinnosti v případě, kdy povinný subjekt vyzval žadatele o informaci k úhradě nákladů na poskytnutí informace a nadřízený orgán nerozhodl o podané stížnosti proti výši úhrady v zákonem stanovené lhůtě. V takovém případě žadatel o informaci může přímo podat žalobu na ochranu proti nečinnosti povinného subjektu podle § 79 a násl. s. ř. s.“³⁶

Nejvyšší správní soud považuje v této souvislosti za nezbytné zdůraznit, že institut stížnosti ve smyslu ust. § 16a odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím je, jak ve svém rozhodnutí správně uvedl městský soud, koncipován jako právní prostředek na ochranu proti nečinnosti povinného subjektu při vyřizování žádosti o informace, který v tomto

³⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2015, č. j. 6 As 113/2014 – 35

ohledu představuje speciální úpravu opatření na ochranu proti nečinnosti vůči obecnému institutu ochrany proti nečinnosti ve správním řízení dle ust. § 80 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále též správní řád). Povinnost využít tohoto prostředku ochrany proti nečinnosti správního orgánu, v případě, kdy jej příslušný procesní předpis platný pro řízení u správního orgánu stanoví, je jednou ze základních podmínek přípustnosti podané žaloby na ochranu proti nečinnosti správního orgánu podle ust. § 79 odst. 1 s. ř. s. Zároveň tato podmínka koresponduje s celkovou koncepcí správního soudnictví, která je založena na subsidiaritě ochrany veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob ve správním soudnictví oproti ochraně, která je těmto právům poskytována v rámci veřejné správy. Zmíněná zásada má především zabránit tomu, aby byl aktivován soud tam, kde lze nápravy dosáhnout přímo u správního orgánu. Před použitím některé ze žalob ve správním soudnictví je tedy nutné vždy vyčerpat řádné opravné prostředky či jiné procesní prostředky nápravy, které jsou k dispozici v řízení před správním orgánem (viz ust. § 5 s. ř. s. ve spojení s ust. § 68 písm. a), § 79 odst. 1 a § 85 s. ř. s.).³⁷

37 Rozsudek NSS ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 9 As 76/2007.

Nezaplatil jste – informace nebudou

Usnesení o odložení věci podle § 43 odst. 1 písm. b) správního řádu roku 2004 (respektive rozhodnutí o odvolání proti němu) je rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s. a žaloba proti němu je přípustná. Pokud je tedy žádost odložena pro nezaplacení, může žadatel proti takovému rozhodnutí brojit žalobou ve správním soudnictví. Protože by důvodem odložení bylo nezaplacení, přezkoumá ovšem správní soud věcně také tuto otázku, v rámci které se bude mimo jiné zabývat výší úhrady. Tím bude zajištěna nejen ochrana žadatele, ale povinný subjekt nebude mít prostor k zneužívání oznámení o úhradě k tomu, aby neposkytnul požadované informace.³⁸

38 Usnesení zvláštního senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2010, sp. zn. Konf 115/2009

ÚŘAD CHCE ZA INFORMACE ZAPLATIT?

Pokud jde o zpoplatnění informací, každý ze dvou informačních zákonů zavádí zcela odlišnou praxi:

106 Podle § 17 úřad může (ale nemusí) požadovat peníze za kopie, nosiče (např. CD) a odeslání informací. Ke zpoplatnění samotného vyhledávání informací může úřad přistoupit pouze tehdy, je-li tato práce slovy zákona „mimořádně rozsáhlá“. Poskytnutí informace je podmíněno zaplacením úhrady (dokud tazatel nezaplatí, úřad informace nemusí vydat). Úřad musí žadatele o informace předem písemně informovat o výši požadované úhrady a způsobu jejího výpočtu. Pokud tak neučiní, ztrácí na úhradu nárok. Naopak pokud žadatel nezaplatí do 60 dnů od doručení výzvy k úhradě, úřad žádost odloží.

123 Podle § 10 odst. 3 se informace poskytují zpravidla bezplatně. Úřad může požadovat pouze úhradu kopií, nosičů a poštovního. Zákon neumožňuje vázat poskytnutí informací na zaplacení zálohy či celé úhrady (úřad musí informace v každém případě nejprve poskytnout, pak teprve může vymáhat úhradu nákladů).

I. Při výkladu zákonné výluky z povinnosti poskytovat informace, které by bylo nutno nově vytvářet (§ 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím), je nutno rozlišovat mezi situacemi, kdy výtahy z existujících dokumentů představují pouze jednoduchou operaci, a případy, kdy k vytvoření odpovědi na žádost nestačí pouhé mechanické vyhledání a shromáždění údajů, které má povinný subjekt k dispozici, a je tak nezbytné s těmito údaji provádět další zpracovávání nad rámec prostého „vtělení“ do odpovědi na žádost. Nelze přitom vycházet toliko z pracovní, či doby, která by byla potřebná pro

přípravu odpovědi na žádost (shromáždění informací). Tyto faktory zákon zohledňuje institutem mimořádně rozsáhlého vyhledání informací (§ 17 odst. 1 citovaného zákona).³⁹

Z uvedeného popisu je zjevné (a praxe to potvrzuje), že v případě obecného informačního zákona je tazatel znevýhodněn. Pokud si vyžádáte rozsáhlejší informace a úřad se je rozhodne zpoplatnit, musíte nejprve zaplatit a pak se případně s tímto úřadem soudit o neoprávněně naúčtované položky.

Ze zákona, z praxe ani z judikatury nevyplývá přesně, co se pod pojmem mimořádně rozsáhlé vyhledávání informace rozumí. Určitě by to ale neměla být běžná práce úředníků. Poskytování informací je totiž součástí běžné agendy a úřad si nemůže účtovat za práci, kterou jeho úředníci mají obvykle odvádět.

Za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací, které je podle zákona o svobodném přístupu k informacím možno zpoplatnit, se obvykle považuje vyhledání velkého množství odlišných a odděleně uchovávaných informací. Vyhledávání v celkové délce 30 minut, které pokrývá informace z několika neuza-

vřených spisů, jež má aktuálně stavební úřad v řešení, nelze považovat za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací.⁴⁰

Každá instituce, na kterou se vztahují informační zákony, musí mít zveřejněný sazebník.

Naučtujeme vám i 4 koruny

V roce 2007 se sdružení Děti Země obrátilo na odbor územního plánování a stavebního řádu Krajského úřadu Jihomoravského kraje a požádalo o poskytnutí informací. Příslušná úřednice okopírovala požadované čtyři stránky dokumentů a vypočetala, že žadatel by měl uhradit úřadu 4 koruny. Nízká cena úřednici neodradila. Sepsala rozhodnutí, vytiskla, vyplnila složenku a vyzvala Děti Země, aby vypočítané náklady před převzetím kopií uhradily.

Takový postup je sice v souladu se zákonem, ale není ani trochu logický. Úřednice musela zbytečným úřadováním strávit nejméně půl hodiny, což představuje mzdu přibližně 100 korun. Vytištění a odeslání dopisu Dětem Země přišlo na dalších

39 Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 09.02.2012, čj. 1 As 141/2011 – 67

40 Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 29. června 2011, sp. zn.: 2232/2011/VOP/KČ

Tab. 7: Možnosti soudních sporů o platby za informace

	Žaloba proti rozhodnutí o stížnosti na výši úhrady (zákon 106) a proti rozhodnutí o odvolání proti fiktivnímu rozhodnutí dle 123	Žaloba o zaplacení úhrady – podaná na tazatele (zákon 123)	Žaloba na povinný subjekt po uhrazení částky a zjištění, že poskytnuté informace neodpovídají požadovaným
Vyřizuje	krajský soud (správní soudnictví)	okresní soud (občanskoprávní spor)	okresní soud (občanskoprávní spor)
lhůta pro podání žaloby	2 měsíce od doručení rozhodnutí tazateli	do doby promlčení	do doby promlčení
soudní poplatek (náklady protistrany v případě neúspěchu tazatel zpravidla nehradí)	2 000 Kč	600 Kč do částky 15 000 Kč, v případě vyšší částky 4% z této částky	600 Kč do částky 15 000 Kč, v případě vyšší částky 4% z této částky

30 korun. Vybrané 4 koruny za kopie jsou s těmito náklady na provoz úřadu zjevně v nepoměru, takže ve výsledku příslušná úřednice jen plýtvá veřejným rozpočtem. Čtyři kopie měl úřad žadateli poskytnout zdarma, tak jak je to obvyklé v sazebnících úhrad otevřených a dobře hospodařících úřadů.

Nasazení vysoké ceny úřady někdy zneužívají jako svérázný způsob znemožňování přístupu k informacím. Převzetí složky s neznámým obsahem za několik tisíc korun si řada lidí rozmyslí. V případě zákona č. 106/1999 Sb. je možné se proti takovému postupu bránit podáním stížnosti. Podle zákona č. 123/1998 Sb. může žadatel předražení považovat za odepření informací a podat po uplynutí lhůty odvolání proti fiktivnímu rozhodnutí.

 Jestliže žadatel o informaci podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, nezaplatí částku, kterou správní orgán podmínil poskytnutí informace (§ 17 odst. 5 tohoto zákona), a správní orgán žádost odloží, je možno toto usnesení o odložení věci napadnout žalobou ve správním soudnictví. Jestliže však žadatel požadovanou částku zaplatil a u nadřízeného orgánu neuspěl se svou stížností proti výši úhrady [§ 16a odst. 1 písm. d) citovaného zákona], není pro něj dalším možným prostředkem obrany správní žaloba, nýbrž žaloba z titulu bezdůvodného obohacení podle části třetí občanského soudního řádu. Soud v občanském soudním řízení pak přezkoumá, zda byla úhrada vyčíslena v souladu s § 17 odst. 1 citovaného zákona, tedy zda nepřesahuje náklady spojené s pořízením kopií atd., a zda ceny uvedené v sazebníku zásadním způsobem nepřesahují ceny nezbytné.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15.09.2010, čj. Konf 115/2009 – 34)

 Určitým řešením je možnost pořídit si kopii sami digitálním fotoaparátem. Oba informační zákony říkají, že formát poskytované informace

je především na vůli žadatele, zákon č. 123/1998 Sb. to dokonce upřesňuje tak, že si sami můžete pořídit výpisy, opisy nebo kopie v budově povinných subjektů. Navíc podle ústavy můžete činit vše, co zákon výslovně nezakazuje, takže i fotit dokumenty.

 Úhrada podle informačních zákonů není poplatkem ve smyslu zákona o správních poplatcích (č. 634/2004 Sb.). Podle tohoto zákona se např. platí kopie listiny obsažené ve správním spisu (15 Kč za stranu, přičemž spolky jsou od poplatku osvobozeny) – to ovšem platí pouze pro účastníky řízení nebo osoby nahlížejících do spisu a pořizující kopie podle ustanovení správního řádu. V případě, že žádáte o informace, jež chcete ze spisu poskytnout jako třetí osoba ve formě kopií, pak uhradíte částku podle sazebníku a za podmínek informačního zákona. Pokud ani toto vysvětlení úřadu nebude stačit a bude požadovat neúměrně vysoký poplatek za kopírování dokumentů, před stížností či odvoláním se ještě pokuste úřadu navrhnout, že si „výpis“ z dokumentu učiníte sami a při návštěvě si jej vyfotíte.

 Podle plateb a jejich výše se v praxi pozná ochota a otevřenost příslušné státní instituce z hlediska poskytování informací. Jsou jen tři druhy úřadů: jedny poskytují veškeré informace bezplatně, jiné požadují úhradu jen při opravdu vysokých nákladech na vyhledání. Třetí typ úřadů odrazuje občany tím, že vyžaduje úhradu nákladů vždy. Na účtech takových úřadů se často objevují i poplatky za jakékoliv vyhledávání informací nebo za práci úředníků, což je nezákonné.

 V případě pochybností o zákonnosti důvodů a výši sazeb v cenících jednotlivých úřadů (často se s potížemi potýkají obecní úřady) doporučujeme se obrátit s podnětem na nadřízený úřad. Ten může dát pokyn podřízenému úřadu, aby nezákonný sazebník úhrad zrušil (v případě obecních úřadů krajský úřad, odbor kontroly zákonnosti).

CO VÁM ÚŘAD DÁT NEMUSÍ – A PROČ

Jak už jsme uvedli, drtivá většina informací, kterými disponují státní úřady a další veřejné instituce, musí být přístupná veřejnosti. Zákony znají jen několik velmi úzce vymezených oblastí, na které se informační zákony z celkem logických důvodů nevztahují.

Neposkytovat informace lze navíc pouze po dobu, po kterou trvá důvod pro jejich odepření.

Pokud zvláštní právní předpisy upravují též poskytování informací, které jsou předmětem úpravy informačního zákona, nelze rozsah informací stanovený tímto zákonem omezit.

Důvody pro odepření zpřístupnění informací mohou být pouze tyto:

Ochrana utajovaných informací

Vyplyvá z nového zákona č. 412/2005 Sb. Příslušná informace musí být **uvedena v seznamu utajovaných skutečností**. Vyzrazení takové informace nebo její zneužití by mohlo způsobit újmu zájmům České republiky. Může se jednat například o některé informace o vojenských zařízeních, operacích vojenských a policejních složek státu apod.

Mezi informace, které není možné získat, patří mimo jiné i údaje o výskytu zvláště chráněných druhů rostlin nebo zvířat, případně chráněných nerostů.

Ochrana obchodního tajemství

Odkaz na obchodní tajemství bývá častým zástupným důvodem pro odepření informací (např. stavební úřady často odmítají právě s tímto odůvodněním vydávat kopie spisů o povolování staveb či stavební výkresy). Aby bylo možné informaci označit za obchodní tajemství, musí současně **splňovat všechna následující kritéria** vyjmenovaná v obchodním zákoníku:

- má skutečnou nebo alespoň potenciální hodnotu,
- informace není v příslušných obchodních kruzích běžně dostupná,
- podle vůle podnikatele má být utajena,

- podnikatel (vlastník informace) také její utajení odpovídajícím způsobem zajišťuje.

Správní orgány nejsou obchodními subjekty, takže se nemohou samy dovolávat ochrany obchodního tajemství. Za obchodní tajemství jako celek nelze také označit smlouvu, a to i kdyby byla uzavřena s podnikající veřejnou institucí jakožto povinným subjektem. Teoreticky by mohla druhá smluvní strana – podnikatel, tvrdit, že jsou obchodním tajemstvím jen některé části smlouvy, ale pak musí být prakticky splněny všechny výše uvedené podmínky.

Jestliže negativní rozhodnutí správního orgánu o žádosti o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, je opřeno o ochranu obchodního tajemství (§ 9 odst. 1 tohoto zákona), avšak soud ze správního spisu zjistí, že v době rozhodování správního orgánu ve spisu nebylo nic svědčící o tom, že by podnikatel požadovanou informaci označil za obchodní tajemství ve smyslu § 17 obchodního zákoníku, pak soud takové správní rozhodnutí zruší podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.⁴¹

Informační zákony samy navíc stanoví výjimky, kdy se obchodní tajemství nechrání:

106 *Při poskytování informace, která se týká používání veřejných prostředků, se nepovažuje poskytnutí informace o rozsahu a příjemci těchto prostředků za porušení obchodního tajemství.*

123 *Jde-li o žádost o poskytnutí informace o emisích vypouštěných nebo vyzařovaných do životního prostředí, nejde o obchodní tajemství.*

Aby byly podmínky zákona splněny a informace mohly být považovány za „obchodní tajemství“, musí podnikatel svou informaci chránit jako obchodní tajemství už před tím, než si nějaký občan vyžádá její poskytnutí. Někdy dochází k případům, že na základě žádosti o poskytnutí informací (třeba právě kopií listin ze spisu ke stavebnímu řízení) se úřad ptá podnikatelů, zda mají jejich informace být považovány za obchodní tajemství. Takový postup je nezákonný.

⁴¹ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2004, čj. 6 A 136/2002-35

Například sdělit výši ceny veřejné zakázky úřady nemohou odepřít. Podle soudů ale samotná informace o ceně nevypovídá o způsobu hospodaření, je nutné společně s ní vždy poskytnout alespoň rámcovou informaci o předmětu plnění, za něž se cena poskytuje, a to v rozsahu nezbytném pro posouzení hospodárnosti využití veřejných prostředků.

Ustanovení § 80 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, nepředstavuje zvláštní důvod pro odmítnutí žádosti o poskytnutí informace, nýbrž pouze zaručuje uchazečům o veřejnou zakázku okamžitý přístup k úplnému znění zprávy o posouzení a hodnocení nabídek.⁴²

Ochrana autorských práv

Podobně jako obchodní tajemství, také odkaz na autorská práva bývá častou výmluvou úřadů, proč neposkytovat informace. I zde se proti zákonu provinují nejčastěji stavební úřady, které zejména u technické dokumentace staveb tvrdí, že jde o autorské dílo projektanta, a bez jeho souhlasu ho nemohou poskytnout. Není to ale pravda. Podle autorského zákona se ochrana **nevztahuje na úřední dílo**, jímž je kromě jiného veřejná listina. Za veřejnou listinu se považuje také projektová dokumentace zpracovaná autorizovaným architektem, pokud je opatřena jeho kulatým razítkem. Je možné získat informace z dokumentace stavby – její část.

Současně autorský zákon v § 30 mluví o tzv. volném užití díla čistě pro potřeby fyzické osoby. Pokud tedy občan nehodlá informaci dále použít, nevztahuje se na dokumentaci stavby ochrana podle autorského zákona (zákon č. 121/2000 Sb.).

Jediným problémem by snad mohlo být poskytnutí úplné dokumentace stavby. K tomu by každý žadatel (pokud by se samozřejmě nejednalo o účastníka řízení, který má právo si celou dokumentaci stavby třeba ofotit⁴³) potřeboval souhlas jejího vlastníka.⁴⁴

Novela zákona o svobodném přístupu k infor-

⁴² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.06.2010, čj. 1 As 28/2010 – 86

⁴³ V podrobnostech <http://frankbold.org/poradna/kategorie/uzemni-a-stavebni-rizeni/rada/neposkytnuti-kopie-projektove-dokumentace-ucastnikum>

⁴⁴ V podrobnostech <http://poradna.otevrenaspolecnost.cz/pravo-na-informace/projektova-dokumentace-1437>

macím č. 61/2006 Sb. zavádí zvláštní úpravu **licenčních a podlicenčních smluv**, které se uplatní v případě, že autorské právo k požadované informaci vykonává některá ze státních institucí. Tento úřad pak musí uzavřít s žadatelem o informace smlouvu a stanoví výši úhrady.

Licenční smlouva by se uplatnila například v této situaci: občan požádá Českou inspekci životního prostředí o fotografie pokácených stromů, které chce umístit na svoje internetové stránky. Úředníci pořídili fotky těsně před kácením, kterému se snažili zabránit a kvůli kterému chtějí podat trestní oznámení. Inspekce je vlastníkem fotek a má k nim také autorská práva, proto musí před jejich vydáním uzavřít s žadatelem o seznam pokácených stromů s příloženými fotografiemi licenční smlouvu. V ní musí souhlasit s dalším použitím fotek, ale může požadovat odměnu, která nesmí být vyšší než úhrada podle § 17 zákona 106 – tj. nesmí být vyšší, než náklady na zhotovení fotografií.

Pokud by si Inspekce fotky v uvedeném případě nechala pořádit profesionálním fotografem, se kterým o použití fotek uzavřela licenční smlouvu, je sice vlastníkem fotek, musí je dále poskytovat, ale v podlicenční smlouvě s žadatelem mohou být stanoveny velmi vysoké odměny za další použití. Podlicenční smlouva musí respektovat dříve dohodnutou odměnu mezi autorem díla a státním úřadem.

Ochrana osobních údajů

Na informace o osobních údajích se vztahuje speciální zákon – č. 101/2000 Sb. Tento zákon o ochraně osobních údajů, vedle obecné ochrany osobnosti v občanském zákoníku, stanovuje podrobně podmínky pro nakládání s osobními údaji a pro jejich zabezpečení.

Ke zpracování osobních údajů je třeba **souhlasu dané osoby**. To neplatí pro správní orgány (zejména pro účely správních řízení) – na jejich činnost se vztahuje tzv. zákonná licence. Platí to například pro jména a adresy účastníků stavebního řízení apod.

Další možností, jak požadované informace poskytnout, je tzv. anonymizace. Znamená to, že úřad v dokumentech „začerní“ nebo vymaže z nahrávky ty informace, které představují osobní údaje. V případě zákona 106 si za tuto operaci může účtovat úhradu. Zpravidla to také povinné subjekty dělají.

Skoro půl milionu za podněty k územnímu plánu

Pražský magistrát si neváhal naučtovat více než 400 000,- Kč za poskytnutí připomínek a námitek ke Konceptu územního plánu. Argumentoval nezbytností anonymizovat osobní údaje.

Zákon o ochraně osobních údajů považuje za „subjekt údajů“ **výhradně fyzické osoby**. Je to logické, neboť identita právnických osob je zásadně veřejná a ochrana osobních údajů se na ně tudíž nikdy nevztahuje.

Při poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, je povinný subjekt povinen vyzrozumět podle § 4 odst. 3 správního řádu z roku 2004 osobu, která by mohla být poskytnutím informace dotčena.⁴⁵

Informační zákony stanoví ještě další výjimky z ochrany osobních údajů:

106 *Za osobní údaje není možné považovat informace o osobách, které získaly veřejné zakázky, granty nebo dotace z veřejných rozpočtů. Údaje o těchto typech kontraktů nebo dotací musejí úřady poskytovat, veřejné musejí být i příslušné smlouvy a informace o výsledcích takto podpořených projektů a činností.*

To se netýká veřejných prostředků poskytnutých v oblasti sociální, zdravotní, státní podpory stavebního spoření a státní pomoci při obnově území. Rovněž informace o majetkových poměrech osoby (i právnické), která není povinným subjektem, získané na základě zákonů o daních, poplatcích, penzijním nebo zdravotním pojištění anebo sociálním zabezpečení se neposkytují.

123 *Porušením práva na ochranu osobnosti není poskytnutí informace o původci činnosti znečišťující životní prostředí obsažené v pravomocném rozhodnutí o trestném činu, přestupku nebo jiném správním deliktu podnikatelů. Není jím ani poskytnutí informace týkajících se emisí vypouštěných nebo vyzařovaných do životního prostředí (nedosahujících zákonných limitů).*

⁴⁵ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2014, čj. 1 As 189/2014 – 50

Při poskytování informací je dostatečnou ochranou osobních údajů v nich se vyskytujících (§ 2 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění zákona č. 101/2000 Sb.) jejich znečitelnění v autentickém textu. Nelze proto odmítnout poskytnutí celé uvedené části textu tyto údaje obsahující.⁴⁶

*I. Informace o platech zaměstnanců place-
ných z veřejných prostředků se podle § 8b
zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k infor-
macím, zásadně poskytují.*

*II. Povinný subjekt neposkytne informace o platu za-
městnance poskytovaném z veřejných prostředků (§ 8b
zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k infor-
macím) jen výjimečně, pokud se tato osoba na podstatě
vlastní činnosti povinného subjektu podílí jen nepřímo
a nevýznamným způsobem a zároveň nevytvářejí kon-
krétní pochybnosti o tom, zda v souvislosti s odměňo-
váním této osoby jsou veřejné prostředky vynakládány
hospodárně.⁴⁷*

*Informace o dosaženém vzdělání a odbor-
né praxi zaměstnanců veřejné správy pa-
trí do rozsahu pojmu „veřejná a úřední činnost“ ob-
saženého v § 5 odst. 2 písm. f) zákona č. 101/2000
Sb., o ochraně osobních údajů. Zájem na poskytnutí
uvedeného typu informací o zaměstnancích veřejné
správy obecně převažuje nad zájmem na ochraně
soukromí dotčených osob. Pokud by v konkrétním
případě žádost měla za cíl poškodit osobu, jíž se in-
formace týká (např. ji šikanovat, vydírat, vyprovokovat
vůči ní nenávisť apod.), bylo by možné předmět-
né informace odepřít na základě principu zákazu
zneužití práva.⁴⁸*

*Při poskytování informací o přestupcích
veřejných funkcionářů podle zákona o střet-
tu zájmů právo na informace zpravidla převáží nad
právem na soukromí. Osobními údaji vypovídající-
mi o veřejné nebo úřední činnosti veřejně činné osoby
(funkcionáře), které lze poskytnout i bez souhlasu sub-
jektu údajů, jsou informace o tom, zda se daná osoba
(ne)dopustila porušení zákona o střetu zájmů a jakým
způsobem a informace o tom, jak správní orgán pro-*

⁴⁶ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14.01.2004, čj. 7 A 3/2002

⁴⁷ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 22.10.2014, čj. 8 As 55/2012 – 62

⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25.03.2015, čj. 8 As 12/2015 – 46

cesně naložil s oznámením přestupku, včetně informace o (ne)vině a uložené sankci.⁴⁹

 Na základě žádosti o poskytnutí informací vztahujících se k působnosti povinného subjektu ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, se nelze bez dalšího domáhat poskytnutí veškeré e-mailové korespondence konkrétního zaměstnance, jakož ani (člena) orgánu povinného subjektu jako fyzické osoby za určité období, v daném případě hejtmana kraje za období od 1. 9. 2008 do dne vyřízení žádosti o informace ze dne 20. 9. 2008, a to zejména za situace, kdy by bylo nutné její vygenerování přímo z příslušné e-mailové schránky a bez souhlasu dotčené osoby. Poskytování informací tohoto druhu je možné pouze výjimečně, přičemž v každém jednotlivém případě je třeba poměřit pomocí testu proporcionality právo žadatele na informace se zásahem do soukromí dotčené osoby, popř. listovního tajemství (tajemství jiných písemností) či tajemství dopravovaných zpráv.⁵⁰

Vnitřní informace

Úřady často zneužívají důvod, že se informace požadovaná tazatelem vztahuje k jejich vnitřnímu chodu, že je součástí vnitřního pokynu nebo personálního předpisu. V řadě případů je taková argumentace neoprávněná. Soudy např. stanovily, že za vnitřní informace nelze označit údaje o stanovení a ohodnocení mimořádných úkolů zaměstnanců.

 Předpis, který vymezuje působnost jednotlivých složek a pracovníků správního orgánu ve správním řízení, nelze považovat za výlučně vnitřní pokyn nebo personální předpis povinného subjektu dle § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Výkon veřejné správy je vždy činností orgánů veřejné moci navenek, ve vztahu k veřejnosti, k níž patří zejména rozhodování o právech a povinnostech osob. Je tudíž třeba, aby tato činnost byla prováděna transparentním způsobem a pod přiměřenou kontrolou veřejnosti.⁵¹

49 Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 15. srpna 2013, sp. zn.: 7246/2012/VOP/VBG

50 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.05.2013, čj. 4 As 50/2012 – 71

51 Podle rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 4. 2006, čj. 10 Ca 196/2004-41

 Metodická pomůcka, která je toliko didaktickým materiálem určeným pro pracovníky orgánů veřejné správy a která neobsahuje vlastní autoritativní výklad právních norem aplikovatelný na adresáty veřejné správy ani nekonkretizuje zákonem stanovená pravidla pro výkon pravomocí, je vnitřním pokynem ve smyslu § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.⁵²

 Směrnice o vyřizování stížností bude vždy z větší části dopadat na práva osob stojících vně povinného subjektu, tudíž ji nelze označit za vnitřní pokyn. Dokonce i v případě organizačního řádu, který z větší části bude „ryzím“ vnitřním předpisem, by měl úřad vést úvahu o tom, zda snad některé jeho části přece jen na třetí osoby nedopadají.⁵³

Informace předaná osobou, které takovou povinnost zákon neukládá

V praxi se stává, že úřady disponují informacemi získanými od osob, na něž se nevztahují informační zákony. Tyto informace pak úřad **není oprávněn dále zveřejňovat bez výslovného souhlasu jejich původců.** Jednotlivé zákony tento typ informací specifikují následovně:

106 *Jde o informaci vzniklou bez použití veřejných prostředků a osoba, která ji předala úřad, nesdělila, že s poskytnutím informace souhlasí.*

123 *Osoba nedala předchozí písemný souhlas k zpřístupnění této informace. Zákonná povinnost ani souhlas není nutný, jde-li o informace týkající se emisí do životního prostředí.*

 Důvod je někdy dosti jednoduše zneužíván pro odpírání informací ve správním řízení, jež předal sám žadatel (např. v řízení o umístění stavby). Správní orgány se také pokoušejí znepřístupnit smlouvy, ve kterých přistoupily na podmínku důvěrnosti o jejím obsahu vůči třetím osobám. Takový důvod ale

52 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15.10.2013, čj. 1 As 70/2013 – 58

53 Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 6. srpna 2012, sp. zn.: 4612/2012/VOP/KČ

nemá žádnou oporu v zákoně a je i v rozporu s ústavním právem třetích osob na informace o činnosti veřejné správy. Neobstojí ani tvrzení, že celá smlouva se vlastně skládá z informací předaných osobou, které žádný zákon neukládá povinnost předat informace nebo uzavřít smlouvu.

Nové informace

Nutnost určitým způsobem připravit („zpracovat“) odpověď, nebo velký rozsah požadovaných informací, nemůže být důvodem k odmítnutí žádosti. **V případě, že úřad příslušnými informacemi bezprostředně nedisponuje, ale spadají do jeho kompetence, je povinen takové informace pro žadatele vyhledat či shromáždit.**

106 *Povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací.*

123 *Je možno odepřít zpřístupnění informace, pokud se týká dosud nezpracovaných nebo nevyhodnocených údajů.*

Odmítnout žádost o informace s tím, že by bylo nutné vytvořit nové informace (§ 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím) lze pouze v případě, že povinný subjekt nemá povinnost předmětnými informacemi disponovat.⁵⁴

Vyluka z práva na informace obsažená v § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, se týká pouze těch názorů povinného subjektu, které dosud nebyly formálně zaujaty. Nedopadá tak na případy, kdy názory povinného subjektu byly zachyceny na jakýkoliv nosič (typicky na list papíru, v elektronickém dokumentu).⁵⁵

⁵⁴ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 09.02.2012, čj. 1 As 141/2011 – 67

⁵⁵ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19.10.2011, čj. 1 As 107/2011 – 70

SPORNÉ TYPY INFORMACÍ

Přestože zákon zná k odepření informací pouze důvody uvedené v předchozí kapitole, veřejné instituce často omezují právo na informace i pod jinými záminkami. Takový postup lze většinou s úspěchem napadnout odvoláním nebo soudní žalobou. Nejčastějšími záminkami pro odpírání informací bývají tyto:

Omezení přístupu k informacím v průběhu správního řízení

Některé úřady odmítají poskytnout informaci ze správního spisu neukončených řízení s poukazem právě na to, že správní řízení stále probíhá. Tento důvod pro odepření informací nelze používat pausálně. Informační zákony omezují poskytnutí infor-

mace pouze na probíhající trestní a přestupkové řízení, rozhodovací činnost soudů a šetření Národního kontrolního úřadu. Na jiná správní řízení se toto omezení nevztahuje.

Informace související s trestními a přestupkovými řízeními se stávají po ukončení těchto řízení veřejnými (např. rozhodnutí o pokutě, zpráva o šetření NKÚ).

Obdobně lze žádat po soudech jejich rozsudky, a to pravomocné i nepravomocné.

Odepření poskytnout nepravomocný rozsudek se zřetelem na ochranu nezávislosti a nestrannosti soudní moci bude moci být spíše výjimkou, než pravidlem. Existenci takové výjimky bude zapotřebí – jak již bylo uvedeno – přesvědčivě odůvodnit; jednotlivci pak je zajištěna ochrana ve správním, případně

v ústavním soudnictví.⁵⁶

Žalobce se domáhal «informací o obsahu rozsudku» (§ 13 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím). Nelze vyloučit, že žalobcův zájem zahrnoval rovněž to, kteří soudci zastávají vyslovený právní názor. Proto je správný názor krajského soudu, který požaduje v řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti, aby žalovaný rozhodl o žádosti též v části, ve které poskytnutý rozsudek anonymizoval. Případné negativní rozhodnutí žalovaného v této části může být pro žalobce titulem k přezkumu ve správním rozhodnutí.⁵⁷

106 Povinný subjekt neposkytne informace o probíhajícím trestním řízení (§ 11).

123 Odepřeno bude zpřístupnění informací, kdy se žadatel domáhá informací opatřovaných v rámci přípravného řízení (vyšetřování) v trestních věcech, nebo se informace týká neukončených řízení a nepravomocných rozhodnutí o přestupcích a jiných správních deliktech (§8).

Pokud např. podáte podnět na Českou inspekci životního prostředí, aby prošetřila případ konkrétního nepovoleného kácení stromů, a Inspekce zahájí řízení, nemůže vám podat informace o jeho průběhu. Po ukončení řízení a vydání rozhodnutí o pokutě za nepovolené kácení však budou příslušné informace (rozhodnutí) veřejně přístupné. Zákon se tím snaží zamezit možnému ovlivňování činnosti úřadů.

Neposkytování informací ze správního spisu s odkazem na správní řád

Stávalo se, že úřady často odmítaly poskytnout také informace, které byly součástí správního spisu již ukončeného správního řízení. Odvolávaly se přitom na § 38 správního řádu (ten říká: „Jiným osobám správní orgán umožní nahlédnout do spisu, prokáží-li právní zájem nebo jiný vážný důvod a nebude-li tím porušeno právo některého z účastníků,

popřípadě dalších dotčených osob anebo veřejný zájem.“). Podobně postupovaly i stavební úřady s odkazem na § 168 odst. 2 stavebního zákona.

Takový postup je ale protiprávní. Informační zákony žádnou možnost omezení přístupu k informacím obsaženým ve správních spisech nepřipouštějí. O vztahu informačních zákonů ke správnímu řádu i stavebnímu zákonu mluví právo jasně – informační zákony jsou speciální a mají přednost v použití.

106 Speciální postavení vůči informačnímu zákonu má pouze taková úprava, která komplexně upravuje poskytování informací, zejména vyřízení žádosti včetně náležitostí a způsobu podání žádosti, lhůt, opravných prostředků a způsobu poskytnutí informací. (§ 2 odst. 3 zákona 106). To ale neplatí pro správní řád ani stavební zákon.

123 O postavení zákona vůči ostatním zákonům mluví § 2 písm. a) bod 6 a § 14 odst. 1, který taxativně vypočítává použití správního řádu.

Nová informace, která vznikla při přípravě rozhodnutí

Může se stát, že vám povinný subjekt odmítne poskytnout nějakou informaci s odůvodněním, že se podle § 11 odst. 1 písm. B) zákona 106 jedná o tzv. novou informaci, která vznikla při přípravě rozhodnutí. Nedejte se ale odradit! Ne vždy je takový postup možný. Jednak se týká jen těch správních řízení, která jsou ukončována rozhodnutím. Povinný subjekt nemůže tento důvod vztahovat na jiné informace. Navíc toto omezení platí jen do doby, než je vydáno ono správní rozhodnutí.

Podle metodiky⁵⁸ Ministerstva vnitra platí, že ani v těchto případech nemůže povinný subjekt žádost zcela odmítnout, ale měl by poskytnout alespoň základní informace o řízení (např. o předmětu řízení, o tom, že řízení probíhá, podle okolností i o účastnících řízení apod.). Aplikace tohoto omezení je přitom založena na správním uvážení (povinný subjekt může omezit...), což zároveň znamená, že

56 Nález Ústavního soudu ze dne 30. 3. 2010 sp. zn. Pl. ÚS 2/10

57 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.03.2013, č. 8 Ans 11/2012 – 41

58 METODICKÉ DOPORUČENÍ K POSTUPU POVINNÝCH SUBJEKTŮ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM, dostupné na www.mvcr.cz

povinný subjekt musí, pokud se rozhodne omezení využít, vždy toto správní uvážení odůvodnit.

Ve vztahu k probíhajícím řízením může toto omezení spočívat např. v potřebě ochrany účastníků řízení, nestrannosti správního orgánu, v potřebě zabránit možnému zneužití získaných informací např. ke spekulativním nákupům apod. Při užití tohoto důvodu je rovněž nutné odlišovat informace vzniklé skutečně „nově“ v rámci přípravy rozhodnutí (vydání těchto informací lze odmítnout) od informací vzniklých jako samostatné výstupy, které následně slouží jako podklad pro budoucí rozhodnutí – tady se totiž ochrana neuplatní a informace musí být poskytnuta.

Odmítnutí zpřístupnit informace vzhledem k jejich rozsahu

Ani velký rozsah požadovaných informací nemůže být důvodem k odmítnutí žádosti. Příkladem může být žádost o poskytnutí seznamu všech zařízení pro zneškodňování odpadu na území konkrétního kraje včetně uvedení druhu a množství odpadu, které tato zařízení zneškodnila za celý uplynulý rok.

V případě, že úřad příslušným informacemi nedisponuje, ale spadají do jeho kompetence, je **povinen takové informace pro žadatele vypracovat** (např. vytvořit přehled zmíněných zařízení pro zneškodňování odpadu). I když úřady se mohou bránit sestavování různých tabulek, přehledů a statistik, požadavek na jejich poskytnutí je podle zákona legitimní a velký objem požadovaných údajů nemůže být důvodem k zamítnutí žádosti. Úřad může v takovém případě prodloužit lhůtu k poskytnutí informací.

Pod pojmem zákona č. 106 „informace vztahující se k působnosti úřadu“ je třeba rozumět všechny informace, které úřad má, či by měl mít, tj. veškeré informace, které na úřadě leží, s nimiž úřad pracu-

je. Pokud úřad nemá informaci, kterou podle svých povinností k dispozici má mít, je povinen tuto informaci doplnit a žadateli poskytnout.

Úřad **nemůže odmítnout ani žádost o archivní informace**, například údaje ze starých územních plánů nebo dávno vydaných rozhodnutí.

Co se však myslí „informací vztahující se k působnosti povinného subjektu“? Na tuto otázku odpověděl Krajský soud v Praze v dosud nepřekonaném rozsudku vedeném pod spisovou značkou 44 Ca 179/2002: „*Povinné subjekty mají úplnou informační povinnost, to znamená, že okruh informací, z něhož musejí poskytovat, je úplný, musí poskytovat informace ze všeho, co mají nebo by měly mít. Je to odůvodněno skutečností, že ve vztazích, ve kterých povinný subjekt vystupuje, dochází k nakládání s veřejnými prostředky. Princip přístupu k informacím znamená možnost podívat se na údaje, které na úřadě „leží“, s nimiž úřad pracuje. Úřad tedy poskytuje ty informace, které má. To je definováno pojmem „informace, vztahující se k působnosti“. Informací se míní to, co v okamžiku dotazu je, anebo má být, v úřadu k dispozici. Pokud úřad zjistí, že nemá informaci, kterou podle svých povinností stanovených právními předpisy má mít, je povinen ji okamžitě doplnit a poskytnout...“*

Pokud byl jakýkoliv dokument na úřadě k dispozici (v papírové či elektronické podobě), vztahovala se na něj pravidla archivního zákona, spisové služby a skartačního řádu. Podle tohoto zákona není nikdo oprávněn příslušné informace zničit či vymazat v rozporu s přesnými pravidly. Pokud ke zničení informací v rozporu se spisovým a skartačním řádem došlo, je povinností úřadu data z dostupných podkladů obnovit. Proto je nepřípustné, aby například elektronický záznam o jmenovitém hlasování zastupitelstva, který je po určitou dobu obsažen v elektronickém hlasovacím systému (byť dodávaném pro jednání zastupitelstva externím dodavatelem), byl po několika dnech vymazán. Jde o stejný dokument, jako je samotný zápis jednání, a jeho neoprávněné vymazání představuje vážný prohřešek proti spisové službě.

Část II.

Hledejte – veřejné informační zdroje

CO LZE NAJÍT NA INTERNETU

V edle povinnosti poskytovat informace na vyžádání, o níž jsme podrobně psali v první části této publikace, musejí orgány veřejné správy ze zákona také samy aktivně zveřejňovat některé typy informací týkajících se životního prostředí a samotného fungování státní správy a samosprávy. Takové informace musejí být veřejně přístupné v jejich úřadovnách a především na internetu, kde v podobě různých databází a vyhledávacích systémů představují velmi kvalitní informační nástroje. Vzhledem k jejich šíři a množství nicméně i v tomto případě platí, že je potřebné vědět, kde a co hledat a jak nalezené informace interpretovat.

Povinně zveřejňované informace

Každá instituce – od nejrůznějších vládních agentur až po malé obce – dnes má webové stránky, na kterých je možné nalézt alespoň základní informace o její činnosti a nezbytné kontakty.

Podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím musejí všechny úřady, samospráva i další veřejné instituce ve svém sídle či úřadovně (na úředních deskách, nástěnkách nebo na vyžádání) a hlavně na internetu (to se netýká jen fyzických osob povinných poskytovat informace) **povinně zveřejňovat určité informace**. Základní informace o svém vzniku apod. musí „viset“ přímo na internetu, další jsou jen zmíněny a je k nim připojena informace o způsobu jejich získání.

Každé webové stránky musí obsahovat:

- základní informace o subjektu povinném poskytovat informace,
- informace o pravidlech a lhůtách pro vyřizování podání občanů, formuláře,
- sazebník úhrad a další podmínky poskytování informací,
- výroční zprávu o informování veřejnosti,
- právní předpisy a přehled hlavních dokumentů, podle kterých úřady postupují,
- informace z veřejných registrů, evidencí, seznamů nebo rejstříků, pokud nějaké vedou,

- poskytnuté informace, o které veřejnost požádala podle zákona č. 106/1999 Sb.

Adresář všech orgánů státní správy a samosprávy (a některých veřejných institucí) s příslušnými odkazy je možné najít na tzv. **Portálu veřejné správy** (<http://portal.gov.cz>). Na tomto portálu zveřejňují povinné informace také malé obce nebo instituce, které neprovozují vlastní webové stránky nebo se rozhodnou poskytovat informace prostřednictvím tohoto portálu.

Různé další zákony ukládají různým typům povinných subjektů v souvislosti s různými agendami (ať už ve správním řízení, nebo u dalších procesů jako je třeba územní plánování) povinnost některé informace zveřejnit na webu. Částečný přehled zaměřený na informace o životním prostředí naleznete v následující kapitole.

Povinnost zveřejňovat statistiky o poskytnutých informacích (ale také odmítnutých nebo nevyřizovaných žádostech, soudních sporech a výdajích na ně, včetně peněz pro advokáty nebo zaměstnance, kteří se řešení sporu věnovali) je důvodem, proč úřady „nechtějí mít problémy“. Neposkytne-li úřad informace hned po první žádosti – stačí k jejich získání podat odvolání. Ve většině institucí to způsobí pozdvižení dostatečné k tomu, aby úředníci žádost vyřídili. Pokud vedete s nějakou institucí dlouhodobé spory o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., zkontrolujte, zda úřad svou neochotu a malou otevřenost pravdivě prezentuje v povinných statistikách a ve výročních zprávách.

Aby byl zachován smysl aktivního poskytování informací, musíte mít možnost dalšího zpracování informací získaných na internetu. Úřady nesmí elektronicky zveřejňovat dokumenty v takovém formátu (např. soubory ve formátu pdf nebo obrázku), který neumožňuje další kopírování textu (zamčený text). To samozřejmě jen v případě, že dokument byl k dispozici jako text (netýká se např. starých písemných zápisů, které v elektronické verzi neexistují).

Internetové informační systémy

Zdroje informací o životním prostředí jsou stěží vyčerpateľné a je těžké odlišit ty zásadní od méně důležitých. Následující strukturovaný přehled

představuje výběr některých nejkvalitnějších a nejobsáhlejších informačních systémů. Jakkoliv si nečiníme nárok na kompletnost tohoto přehledu, předpokládáme, že v převážné většině standardních i méně běžných situací v nich najdete všechny potřebné informace.

OBCE A VEŘEJNÁ SPRÁVA

Základní statistické údaje o obcích, včetně obecných údajů o životním prostředí v nich, naleznete na internetových stránkách Českého statistického úřadu v oddílu Městské a obecní statistiky: <http://vdb.czso.cz/xml/mos.html>.

Portál veřejné správy je rozcestník obsahující kontakty na veškeré orgány státní správy a samosprávy včetně odkazů na jejich vlastní internetové stránky (jsou zde seřazeny opravdu všechny instituce od vládních agentur a ministerstev až po stavební úřady a malé obce). Portál obsahuje také aktuální znění všech zákonů, tiskopisy, rady pro jednání se státní správou, mapy, řadu dalších databází a užitečných informací. Portál funguje na adrese: <http://portal.gov.cz>.

Administrativní registr ekonomických subjektů (ARES) je informační systém, který zpřístupňuje veřejné údaje o veškerých subjektech, které jsou veřejnou správou evidovány. Je sběrným informačním systémem, kam jsou informace dodávány zejména z obchodního rejstříku, živnostenského rejstříku, registru ekonomických subjektů (vedeného Českým statistickým úřadem), registru církví a náboženských společností, seznamu politických stran a hnutí, seznamu občanských sdružení a spolků (vedeného Ministerstvem vnitra), registru plátců daně z přidané hodnoty, centrální evidence úpadců a mnoha dalších. Pro účely ekonomické a daňové ARES provozuje Ministerstvo financí, ale obecně slouží pro informaci o samotné existenci a všech dostupných údajích o určité instituci či osobě: <http://www.info.mfcr.cz/ares>.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A ZDRAVÍ

Statistická ročenka životního prostředí ČR. Vydává Ministerstvo životního prostředí (MŽP) a Český statistický ústav (ČSÚ). Vychází 1x ročně v tištěné

podobě, od roku 2003 jsou zprávy k dispozici na internetu: http://www.mzp.cz/cz/statisticka_rocenka_zivotního_prostředí_publikace

Zpráva o životním prostředí ČR. Vydává MŽP. Vychází 1x ročně v tištěné podobě, od roku 2003 jsou zprávy k dispozici na internetu: http://www.mzp.cz/cz/zpravy_o_stavu_zivotního_prostředí_publikace

Indikátory životního prostředí. Web provozovaný MŽP. Poskytne rychle základní přehled o situaci v jednotlivých oblastech životního prostředí v ČR. Nalezneme ho na adrese: <http://issar.cenia.cz/issar/page.php?id=110>

Systém monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ČR ve vztahu k životnímu prostředí. Souhrnné zprávy za kalendářní rok. Vydává Státní zdravotní ústav (SZÚ). Souhrnné zprávy od roku 1998 jsou k dispozici na internetu: <http://www.szu.cz/publikace/monitoring-zdravi-a-zivotního-prostředí>.

KVALITA OVZDUŠÍ

Sledování stavu ovzduší zajišťuje Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ), který veškerá data zveřejňuje ve vlastním **Informačním systému kvality ovzduší (ISKO)**: <http://portal.chmi.cz/aktualni-situace/stav-ovzdusi/prehled-stavu-ovzdusi>

Ročenku dopravy vydává Ministerstvo dopravy. Ročenky jsou od roku 1998 dostupné na internetu: <https://www.sydos.cz/cs/rocenky.htm>

Pokud se vaše obec nachází v aglomeraci, kde je překročena hodnota imisního limitu u některé ze znečišťujících látek, pak musí krajské úřady vypracovat **programy ke zlepšení kvality ovzduší** a akční plány obsahující přehled krátkodobých opatření. Rovněž se pro toto území stanoví regulační řády, které mají za úkol řešit smogové situace (smogový, varovný a regulační systém).

Všechny orgány ochrany ovzduší – počínaje obcemi, přes městské a krajské úřady, Českou inspekci životního prostředí až po Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo zdravotnictví, by měly poskytnout zmíněné programy a plány na zlepšení kvality ovzduší, dále programy snižování emisí, žádosti o povolení a stanoviska orgánu ochrany

ovzduší (např. ke stavbě spalovny), a na základě nich vydaná povolení a stanoviska.

Informace o kvalitě ovzduší a o aktuálním stavu ozonové vrstvy nad naším územím by se měly objevovat v pravidelných relacích veřejných sdělovacích prostředků. Také v **případě vzniku smogové situace** vysílá signály televize, rozhlas a obce místními prostředky.

KVALITA VODY

Český hydrometeorologický ústav provozuje státní síť sledování jakosti vody a doplňuje o tato data **Hydroekologický informační systém (HEIS)**. Zde naleznete údaje o kvalitě vody, i výsledky měření specifických látek (rizikové kovy, pesticidy apod.) seřazené podle jednotlivých vodních toků: <http://portal.chmi.cz/aktualni-situace/hydrologicka-situace/hydrologicka-situace>

Český hydrometeorologický ústav je zodpovědný za provoz státních sítí sledování jakosti vody. V současné době zabezpečuje provoz státní sítě **sledování jakosti vody v tocích (SSSJV)** a státní sítě **sledování jakosti podzemních vod (SSSJPV)**.

Informační systém voda ČR <http://voda.gov.cz/portal/>

Informace o kvalitě pitné vody publikují vodárenské společnosti v jednotlivých městech. Další informace, například o úpravě pitné vody nebo o balených vodách, naleznete na stránkách Státního zdravotního ústavu: <http://www.szu.cz/tema/zivotni-prostredi/pitna-voda>

STAV PŮDY

Monitoring stavu zemědělské půdy v ČR provádí Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. Ústav spravuje **registr kontaminovaných ploch**, provádí tzv. bazální monitoring půdy a monitoruje atmosférickou depozici: <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/hnojiva-a-puda/bezpecnost-pudy/registr-kontaminovanych-ploch/>

Informace o kontaminovaných místech naleznete v systému evidence kontaminovaných míst, který spravuje MŽP: [http://www.cenia.cz/web/www/cenia-akt-tema.nsf/\\$pid/MZPMSGOE9EQP](http://www.cenia.cz/web/www/cenia-akt-tema.nsf/$pid/MZPMSGOE9EQP)

Bilanci půdy (podíl parků, lesů, zastavěných ploch ve vašem městě) zjistíte na stránkách ČSÚ v oddíle „Městské a Obecní statistiky“: https://www.czso.cz/csu/czso/13-4234-05--metodicke_vysvetlivky

KVALITA VÝROBKŮ

Kvalitu potravin a jejich správné značení monitoruje Státní zemědělská a potravinářská inspekce, která publikuje výsledky kontrol a **upozornění na nebezpečné potraviny**: <http://www.szpi.gov.cz>.

Ostatní výrobky mimo potravin a kvalitu poskytovaných služeb kontroluje Česká obchodní inspekce, která provozuje **databázi rizikových výrobků** seřazených do skupin. Přehled samozřejmě není kompletní. Zachycuje pouze výrobky, které se inspekcí podařilo zkontrolovat, což je ovšem pouze menší část zboží dostupného na trhu: <http://www.coi.cz>.

Sledování kvality jednotlivých výrobků a obhajobě spotřebitelských práv se věnuje velmi kvalitně řada nevládních organizací. Sdružení obrany spotřebitelů provádí vlastní kontroly a publikuje **seznam nebezpečných výrobků**: <http://www.spotrebitele.info>.

Spotřebitelské testy různých druhů výrobků provádí také časopis D-Test, který publikuje **srovnání různých druhů výrobků podle kvality**, bezpečnosti a ceny: <http://www.dtest.cz>.

Praktické informace pro spotřebitele, kteří se orientují na **ekologické výrobky**, a zajímá je dopad konkrétních výrobků na životní prostředí, nabízí například poradenská sekce časopisu Ekolist Zeleň domácnost: <http://ekolist.cz>.

Specifické informace o palivech, stavebních materiálech a přístrojích pro vytápění a ohřev vody obsahuje **Energetický informační systém**. Zaměřuje se na úspory energie a využívání ekologicky příznivých technologií: <http://www.eis.cz>.

Informační systém chemických látek (REACH) vznikl v souvislosti s novou strategií EU. V současnosti jsou v Evropské unii používány desítky tisíc látek, u kterých nemáme ani základní informace o vlivu na zdraví člověka či životní prostředí. Část těchto látek přitom vzbuzuje obavy z obdobných vlastností, jaké měly chemické látky, jejichž používání již bylo zakázáno, protože se u nich prokázala

ly vysoce rizikové vlastnosti. Také tyto chemikálie – například DDT, freony nebo PCB – byly nejprve vnímány velmi pozitivně. Až postupem času vědci zjistili, že se hromadí v tkáních živých organismů, velmi pomalu se rozkládají, ovlivňují hormonální či rozmnožovací systém.

REACH by měl odstranit informační mezeru ve znalostech dopadů používaných chemických látek a vést k tomu, že rizikové chemické látky budou nahrazeny dostupnými bezpečnějšími alternativami. Na stránkách najdete informace o tom, jak jsme při svém každodenním životě obklopeni – ať už dobrovolně či nikoliv – chemickými látkami, které mohou být pro náš život nebezpečné: <http://www1.cenia.cz/www/reach/legislativa-reach>

Údaje o registru REACH obsahují také stránky Evropské agentury pro chemické látky: <http://echa.europa.eu>.

NOVÉ STAVBY A ROZVOJOVÉ PROJEKTY

Informační systém EIA je určen pro informování veřejnosti o plánovaných stavbách a škodlivých záměrech, které budou podle zákona č. 100/2001 Sb. úřady posuzovat z hlediska vlivů na životní prostředí. Systém slouží k vedení evidence posuzovaných záměrů a ke zveřejňování dokumentací a posudků, které s jednotlivými záměry souvisejí. Provozováním systému je pověřena česká informační agentura životního prostředí CENIA: http://portal.cenia.cz/eiasea/view/eia100_cr

Informační systém SEA má podobnou funkci, ale slouží pro potřeby posuzování tzv. koncepcí. Slouží k vedení evidence posuzovaných plánů, programů, politik (úroveň celostátní), zásad územního rozvoje (úroveň regionální) a územních plánů obcí (úroveň místní) a ke zveřejňování dokumentů pořízených v průběhu procesu posuzování vlivu těchto koncepcí na životní prostředí. Z pověření Ministerstva životního prostředí provozuje systém CENIA: http://portal.cenia.cz/eiasea/view/SEA100_koncepce

Informace o připravovaných i platných územně plánovacích dokumentacích krajů i obcí obsahuje **Portál územního plánování**, provozovaný Minis-

terstvem pro místní rozvoj. Pokud jde o konkrétní územní plány, na základě nichž lze povolovat nové stavby, obsahuje portál odkazy na webové stránky jednotlivých obcí a krajů a dokumenty je nutné přímo na těchto stránkách ověřit. Navíc pouze krajské plány (tzv. zásady územního rozvoje) musí kraje zveřejnit na internetu. Platné znění, kompletní výkresovou a textovou část územních a regulačních plánů obcí poskytnou k nahlédnutí přímo na obecních úřadech. Portál obsahuje také dílčí informace o jednotlivých územích z oblasti historie, ekonomiky, životního prostředí, existence brownfields dalších oblastí: <http://portal.uur.cz>.

V **Informačním systému o veřejných zakázkách** musí být zveřejněny všechny zakázky – na stavební práce a další, které jsou hrazeny z veřejných prostředků. Stránky byly zřízeny na základě zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, provozuje je Česká pošta (jako součást státního Portálu o veřejných zakázkách a koncesích <http://www.isvz.cz>).

Centrálním evidenci dotací ze státního rozpočtu (CEDR) obsahuje informace o poskytnutých účelových dotacích ze státního rozpočtu – jejich výši, období a příjemce. Lze vyhledávat podle místa poskytnuté dotace, zdroje financí nebo formy příjmu. Databázi provozuje a informace poskytuje Ministerstvo financí: <http://cedr.mfcr.cz>.

Katastr nemovitostí má i svůj elektronický obraz, který je pouze informativního charakteru, na rozdíl od písemně vyhotovených výpisů samotnými katastrálními úřady. Obává-li se někdo určité stavby nebo zmizení volného prostoru, je důležité zjistit vlastníka dané parcely či budovy. K tomu zcela postačí nahlédnout do katastru nemovitostí elektronicky – je nutné zadat katastrální území a parcelní nebo popisné číslo, které lze předtím vyhledat v mapě: <http://nahliznidokn.cuzk.cz>.

Integrovaný informační systém památkové péče (IISPP) dnes nabízí především mapové služby. S detaily je nutné oslovit přímo správce systému, Národní památkový ústav. Obecné zjištění o stupni památkové ochrany budov či lokality (světové kulturní dědictví, národní kulturní památka, památkově chráněné území – památková rezervace a zóna, archeologické naleziště), zejm. v případě hrozícího střetu s novým stavebním záměrem, je možné provést na <http://iispp.npu.cz>.

PRŮMYSLOVÉ PROVOZY

Integrovaný registr znečišťování (IRZ) je databáze, která mapuje toky vybraných chemických látek v konkrétních průmyslových podnicích. Registr provozuje agentura CENIA, údaje hlásí samy podniky. Z databáze je možné zjistit, kolik sledované chemické látky za daný rok konkrétní průmyslový provoz vypustil do vzduchu, vody, půdy a kolik této látky unikne mimo něj v odpadu či odpadních vodách. Pokud se tedy v určité lokalitě projevují zvýšené koncentrace nějaké nebezpečné chemické látky, díky registru je možné vystopovat její zdroj. Na základě údajů o emisích lze ověřovat, zda bylo dosaženo cílů ochrany životního prostředí: <http://www.irz.cz>.

Z registru není nicméně možné vyčíst údaje o všech nebezpečných látkách, protože podniky jsou povinny hlásit jednotlivé chemikálie pouze tehdy, překročí-li určité minimální množství, tzv. ohlašovací práh. Registr se řídí zákonem č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování.

Sdružení Arnika sestavuje na základě oficiálního registru znečišťování každoročně žebříčky největších znečišťovatelů životního prostředí za celou ČR i jednotlivé kraje. Žebříčky zohledňují různou míru nebezpečnosti jednotlivých chemikálií a pracují proto s několika vybranými kategoriemi látek: <http://arnika.org/zebricky-irz>

Informační systém IPPC shromažďuje dokumenty a informace o procesech, v nichž krajské úřady vydávají průmyslovým a zemědělským podnikům tzv. integrované povolení. Cílem procesu je zajistit, aby se ve výrobě na celém území EU používaly tzv. nejlepší dostupné technologie (BAT – best available technique), tedy technologie finančně dostupné s nejnižšími možnými negativními dopady na lidské zdraví a životní prostředí. Při vydávání integrovaného povolení mohou úřady stanovit danému podniku přísnější limity, než které požadují dílčí zákony. Procesu IPPC se mohou podle ustanovení zákona o integrované prevenci účastnit také občanská sdružení. Ostatní veřejnost má alespoň přístup k jednotlivým žádostem, povolením, údajům o provozovatelích a dokumentům BAT: <http://www.mzp.cz/ippc>

Informační systém krizového řízení a havarijního plánování je zřízen pro prevenci závažných neštěstí provozuje jej Ministerstvo vnitra a Hasičský záchranný sbor. Systém obsahuje základní přehled o problematice a odkazy na zapojené instituce

<http://www.mvcr.cz/clanek/pojmove-oblasti-kri-zove-rizeni.aspx>

Bezpečnostní program prevence havárií, resp. bezpečnostní zprávu a havarijní plány musejí zpracovávat všechny průmyslové podniky a provozy zacházející s nebezpečnými chemickými látkami. Plány vyhodnocuje krajský úřad, který musí při posuzování vnějšího havarijního plánu posoudit také riziko možného řetězení nehod v průmyslových zónách. Do procesu havarijního plánování může svými připomínkami vstupovat také veřejnost, platné programy nebo plány musí být veřejnosti přístupné prostřednictvím krajských úřadů.

OSTATNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉMY

Informační systém odpadového hospodářství (ISOH): data pořizují a ověřují krajské úřady a zasílají je do VÚV. Informační systém obsahuje jednak data o produkci a nakládání s odpady, jednak informace o zařízeních pro úpravu, využívání a zneškodňování odpadu: <https://isoh.mzp.cz/>

Ústřední seznam ochrany přírody (ÚSOP) soustřeďuje podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, základní dokumentaci týkající se zvláště chráněných území, smluvně chráněných území, území Natura 2000 a památných stromů. Správou systému je pověřena Agentura ochrany přírody a krajiny: <http://drusop.nature.cz>.

Geologický informační systém slouží k získávání, zpracovávání, uchovávání a zpřístupňování informací o prováděných a provedených geologických pracích, jejich výsledcích a získaných geologických údajích, o získané hmotné dokumentaci a o osobách působících v geologii. Provozuje jej Česká geologická služba – Geofond. Zahrnuje informační základnu, technické a programové prostředky, postupy, technologie a pracovníky: <http://www.geology.cz/extranet/vav/informacni-systemy>

Registr povolených geneticky modifikovaných organismů (GMO) vede na základě vydaných povolení podle zákona č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, Ministerstvo životního prostředí. Databáze obsahuje GMO schválené pro uzavřené nakládání, pro uvádění do životního prostředí a pro uvádění do oběhu: http://www.mzp.cz/cz/registr_povolenych_geneticky_modifikovanych_organismu

Část III.

Specifické případy a praxe

INFORMACE O ČINNOSTI OBCÍ

Nejčastěji a nejběžněji se většina z nás pravděpodobně se žádostí o poskytnutí informací obrací na obec, potažmo příslušný obecní úřad. Obecní úřad (jeho odbory) umožňují poskytnutí informace, které se vztahují k přenesené působnosti – samotná státní správa. Zastupitelstvo, rada a starosta zase poskytují informace o působnosti samostatné (třeba hospodaření obce.) V obou případech je odvolacím orgánem krajský úřad.

Jako občan obce máte právo účastnit se jednání zastupitelstva obce, veřejná musí být usnesení ze zastupitelstva a záznamy z jeho jednání. Veřejná jsou i jednání výborů (poradních orgánů zastupitelstva). Rada obce naopak jedná neveřejně, ale záznamy z jejího jednání by měly být přístupné na základě žádostí o informace a to stejné platí pro její komise. Jako občan obce dále můžete např. nahlížet do rozpočtu obce a do tzv. závěrečného účtu.⁵⁹

Mimo specifických informací má občan právo, pokud jde o obce, také **na ekonomické a organizační údaje**, tedy například podrobnosti o zadávání obecních zakázek, pronájmech obecního majetku, o smlouvách uzavřených na úklid ulic nebo péči o městský mobiliář, poradcích starosty, služebních cestách členů rady, odměnách úředníkům obce, způsobu rozhodování v obci, apod.

 *Pokud žádáte o poskytnutí informací obec, není nutné přesně uvádět, kterého orgánu (zda zastupitelstva, rady, starosty či úřadu) se vaše žádost týká. Postačí **obecné označení „obec“** s tím, že žádost má vyřdit příslušný orgán (záleží, zda jde o informaci z přenesené či samostatné působnosti). Nesprávné označení konkrétního orgánu obce by mohlo způsobit komplikace v případě soudního sporu o poskytnutí informací, proto je vždy lepší obecné označení. Pokud se jedná o informace o životním prostředí, doporučujeme žádost vždy podat nebo adresovat obecnímu úřadu (zákon č. 123/1998 Sb. hovoří pouze o „orgánech“ územních samosprávných celků).*

V případě přenesené působnosti bude žádost vyřizovat ten orgán územního samosprávného celku, kterému je daný úsek veřejné správy svěřen (většinou obecní úřad). V případě působnosti samostatné to není zcela jasné, ale zřejmě rada (do jejíž nevyhrazené pravomoci ve smyslu zákona o obcích úkol spadne, ledaže by žadatel chtěl informaci týkající se přímo pravomocí zastupitelstva). Pokud však chce obec žádost týkající se samostatné působnosti zamítnout, musí rozhodnutí o odmítnutí informace (§ 130 odst. 1 správního řádu) vydat obecní úřad.

Úřední deska

Každý obecní úřad musí provozovat tzv. úřední desku, která musí být **veřejně přístupná 24 hodin denně**. Zpravidla bývá umístěna zvenčí na budově úřadu. Na desku se vyvěšují například informace o jednání zastupitelstva a jím schválených krocích, oznámení o zahájení některých správních řízení, záměry prodeje obecního majetku, pozvánky na veřejná setkání apod. Pokud se zajímáte o dění v obci a chcete mít přehled o činnosti obecního úřadu, vyplatí se úřední desku jednou za týden zběžně prohlédnout.

Úřední deska na internetu

V dnešní době má většina obcí vlastní internetové stránky, které jsou v řadě případů velmi kvalitní. Součástí stránek bývá také **elektronická úřední deska**, zpravidla už není nutné chodit fyzicky kontrolovat úřední desku na budově. Ale pozor! Někdy se stává, že úřady ve snaze zatajit před veřejností některé informace vyvěsí informace o správním řízení pouze na fyzickou úřední desku a na internet „zapomenou“. Takový postup je ale nezákonný a je důvodem pro zrušení rozhodnutí, o kterém nebylo řádně informováno.

Na internetových stránkách bývá většinou dostupný **seznam zastupitelů**, někdy i všech pracovníků obecního úřadu s jejich kontaktními údaji, nebo alespoň adresář jednotlivých odborů. Pro obce, které nemají svoje internetové stránky, vede elektronickou úřední desku vyšší obec (obec s rozšířenou působností).

59 Více informací o právech občanů obce najdete např. na stránkách Ministerstva vnitra <http://www.mvcr.cz/clanek/aktualni-problemy-pri-aplikaci-16-zakona-o-obcich-prava-obcana-obce.aspx>

Obce musejí na web umístit obsah žádosti o informace a také obsah své odpovědi. Musí tak učinit do 15 dnů od vyřízení žádosti a zachovat přitom právo žadatelů na ochranu osobních údajů. Možná i v této databázi dotazů naleznete odpovědi na své případné otázky.

Další povinnou součástí každého obecního webu má být seznam hlavních dokumentů a předpisů, podle kterých obec postupuje. To je vlastně základní návod, o jaké dokumenty (například vyhlášku, rozpočet či plán rozvoje) žádat nebo jaké si můžete na obecním úřadě prohlédnout. Pokud větší obce (či kraje) vedou některé veřejně přístupné rejstříky či evidenci, pak je musí zveřejňovat také na internetu. Stačí, pokud je na obecních stránkách uveden alespoň odkaz, který vás přesměruje (to se týká např. živnostenského rejstříku, kdy příslušné informace o vaší obci naleznete v elektronickém Centrálním registru živnostenského podnikání). Rejstřík honebních společenstev či místní programy snižování emisí do ovzduší hledejte přímo na webu obce. Více viz kapitola Internetové informační systémy.

Součástí webových stránek bývají také často formuláře tiskopisů, návody pro podávání různých žádostí a vyřizování úředních věcí a elektronická podatelna, na kterou je nutné směřovat žádosti o informace e-mailem (a to i když nemáte zařízení tzv. elektronický podpis).

Zastupitelstvo

Informační zákony se vztahují i na další orgány – tedy starostu, radu a zastupitelstvo, které vykonávají většinou samosprávné činnosti na území obce.

Pokud chce mít občan přesné informace o záležitostech, které projednává zastupitelstvo, může se **osobně účastnit jeho zasedání**. Samozřejmostí je právo **nahlížet do zápisů** z jednání a přijatých usnesení. Tyto zápisy bývají často online na stránkách obce. Některé obce dokonce přenášejí zasedání zastupitelstva on-line obecní televizí a na internetu publikují i stenografický záznam. Na základě informačních zákonů může požádat o kopie zápisů kdokoli, nejen občan dané obce.

Důležitá rozhodnutí se zpravidla připravují v komisích rady a výborech zastupitelstva. Zatímco jednání výborů by měla být přístupná veřejnosti, pro komise rady ani obecní radu samotnou toto ne-

platí a běžný občan se na jejich jednání zpravidla nedostane. Zápisy z nich musejí být nicméně veřejně přístupné.

Konkrétní pravidla pro jednání zastupitelstva, rady, komisi a výborů upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), a jednací řád zastupitelstva příslušné obce. Pro Prahu platí speciální zákon č. 131/2000 Sb.

I. Neveřejnost schůze rady obce ani právo člena zastupitelstva obce nahlížet do zápisu ze schůze rady obce (§ 101 odst. 1 a 3 zákona č. 128/2000 Sb., obecního zřízení) neomezují samy o sobě právo na informace (čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) ohledně skutečností obsažených v takovém zápisu.

II. Povinný subjekt poskytující informace ze zápisu ze schůze rady obce jiné osobě než členu zastupitelstva obce je povinen zajistit zákonem stanovenou ochranu práv a svobod jiných osob způsobu předvídanými v § 12 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím; to ovšem neplatí, pokud občan obce požaduje informace z usnesení rady, k nimž má podle § 16 odst. 2 písm. e) zákona č. 128/2000 Sb., obecního zřízení, zaručen přímý přístup formou nahlédnutí a pořízení výpisů.⁶⁰

Zastupitelé a právo na informace

Podle § 82 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (dále jen „zákon o obcích“) mají zastupitelé právo požadovat od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu, jakož i od zaměstnanců právnických osob, které obec založila nebo zřídila, informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jejich funkce; informace musí být poskytnuta nejpozději do 30 dnů. (Obdobně to platí pro zastupitele Prahy, všech statutárních měst, městských částí a krajů).

Je zřejmé, že zákon o obcích toho moc neříká o způsobu, jakým mají zastupitelé o informace žádat. V ideálním případě by měl samozřejmě fungovat co nejméně formalizovaný postup, tak tomu ale vždy není. Co má zastupitel dělat v případě, že informace od obce na základě obvyčejné žádosti nedostane a jak se může bránit?

⁶⁰ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2005, čj. 6 As 40/2004-62

Nejvyšší správní soud řekl, že ze samotné harmonické povahy právního řádu plyne, že pokud je žalovanému uloženo poskytovat některé informace v procesu upraveném zákonem o svobodném přístupu k informacím, pak má podle stejné procesní úpravy poskytovat i informace, jejichž poskytnutí mu ukládá jiný právní předpis, který sám proces jejich poskytování nijak neupravuje.⁶¹ Na základě toho platí, že i zastupitelé mají právo žádat o informace v režimu zákona č. 106/1999 Sb. a povinné subjekty musí jejich žádosti tímto způsobem vyřizovat, včetně lhůt, které pro poskytnutí informace mají.

Bylo by naopak nelogické, aby při poskytování jednoho typu informací povinný subjekt poskytoval žadatelům o informace veškerý „procesní komfort“ zaručený informačním zákonem, zatímco v případě informací poskytovaných podle jiných zákonů nikoliv.⁶²

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, není zvláštním zákonem (lex specialis) vůči zákonu č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, který by obci stanovil povinnost zveřejňovat zápisy ze zasedání zastupitelstva ve smyslu § 11 odst. 2 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (povinnost zveřejňovat informace na základě zvláštního zákona v předem stanovených pravidelných obdobích až do nejbližšího následujícího období), a nezakládá tedy možnost omezit právo na informace s poukazem na § 97 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (povinnost obce informovat občany o činnosti orgánů obce).⁶³

Kromě toho mají zastupitelé právo uplatňovat tzv. interpelace. Mezi tzv. povinné subjekty, které jsou povinné na podanou interpelaci zastupitele v zákonné lhůtě reagovat, řadí zákon radu obce a její jednotlivé členy, předsedy výborů, statutární orgány právnických osob (jejichž zřizovatelem je obec) a vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek (obec takové musí zřídit nebo založit);

61 Rozsudek Nejvyššího správního soudu 15.

10. 2010, čj. 2 Ans 7/2010 – 175

62 Rozsudek nejvyššího správního soud ze dne ze dne 9. února 2013, čj. 8 Aps 5/2012 – 47

63 Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2007, čj. 6 As 79/2006-58

Ochrana občanů vs. poskytování zvukových a obrazových záznamů ze zastupitelstva

Zvukový nebo obrazový záznam může být mnohdy jediným dokladem toho, jak skutečně probíhalo veřejné projednání územního plánu nebo zasedání zastupitelstva. Tyto záznamy pořizují buď samy obce, kraje či úřady, nebo si průběh jednání nahrává přítomný občan. S pořizováním záznamů může vyvstat otázka, jestli je jejich pořizování v pořádku s ohledem na ochranu osobních údajů a ochranu osobnosti.

V každém případě však platí, že každý má právo si záznam pořizovat anebo žádat poskytnutí jeho kopie od úřadu. Pokud by záznam snad obsahoval nějaké osobní údaje, musel by je úřad odstranit a následně poskytnout „vypípaný“ záznam.

Pořizování vlastních zvukových záznamů

Každý, kdo se účastní zasedání zastupitelstva nebo veřejného projednání územního plánu a podobných veřejných jednání, má možnost přinést si svůj diktafon nebo telefon a celé jednání si nahrát. Pokud to zastupitelé nebo úředníci umožní, může včas informovat přítomné, že si jednání nahrává nebo můžete kupř. informaci vyvěsit na vstupní dveře. Nahrávat však můžete i bez tohoto výslovného upozornění.

Zastupitelstvo nemůže takové nahrávání nijak zakázat, to potvrdil i veřejný ochránce práv, podle kterého „*zastupitelstvo však není oprávněno (v jednacím řádu, ani konkrétním usnesením) zakázat pořizování obrazových a zvukových záznamů, pokud jeho pořizováním nedochází k rušení zasedání, neboť by porušilo ustanovení čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, dle kterého povinnosti mohou být ukládány pouze toliko na základě zákona a v jeho mezích.*“ (veřejný ochránce práv, vyjádření sp. Zn.: 3454/2007/VOP/ZS, 2008).

Pokud si občan ponechá záznam jenom pro sebe, např. pro přípravu podkladů, nenakládá s osobními údaji a nemá povinnosti podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Pokud by se ale rozhodl záznam zveřejnit, kupř. na webových

stránkách místního občanského sdružení, měl by ho upravit, zejm. by měl odstranit jméno, příjmení a popř. i jiné osobní údaje, který by na záznamu zazněly. Jméno a příjmení sice samo o sobě nemusí být osobní údaj, ale ve spojení s hlasem mohou už představovat projev osobní povahy. Veřejný ochránce práv ve zmíněném vyjádření upozorňuje na to, že „však třeba brát do úvahy i zmiňované znění ustanovení 12 občanského zákoníku poskytující ochranu subjektivním soukromým právům (podle 11 občanského zákoníku má fyzická osoba právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy, viz také Čl. 10 Listinyzákladních práv a svobod). **Z toho pak vyplývá, že občanu nelze zakázat pořizovat si obrazový a zvukový záznam na zasedání zastupitelstva, neruší-li průběh a účel zasedání.** On sám by si však měl být také vědom své povinnosti respektovat práva na ochranu osobnosti podle občanského zákoníku, tzn., že natáčí (může natáčet) i projevy osobní povahy, a že tak může činit jen se souhlasem osoby, jejíž projev má být zaznamenáván.“

K obdobnému závěru dospěl i Městský soud v Praze (č.j. 8 A 316/2011-47, 2012), podle kterého „se projevy těchto soukromých osob stávají součástí zasedání zastupitelstva obce Pletený Újezd a ztrácí tak status projevů osobní povahy, na něž by se vztahovalo ust. § 11 a § 12 občanského zákoníku.“ Dokonce i Úřad pro ochranu osobních údajů se přiklonil k tomu, že se **si každý pro svoji potřebu může pořídit záznam a že,** „pokud si občan na zasedání zastupitelstva pořizuje zvukový záznam, tedy včetně osobních údajů, které jsou během zasedání zmíněny, a tento záznam si doma poslechne a osobní údaje v něm obsažené vymaže, potom na jeho jednání zákon o ochraně osobních údajů nelze aplikovat. Jsou-li potom ze záznamu, který je umístěn na internet či jinak zveřejněn, veškeré osobní údaje vymazány, nelze hovořit o zpracování osobních údajů ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů a tento právní předpis se na dané konání nevztahuje.“

Nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.) do jisté míry snížil ochranu osobnosti co se týče veřejných projevů – podle jeho § 88 odst. 1 říká, že svolení není třeba ani v případě, když se podobizna, písemnost osobní povahy nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použije na základě zákona k úřednímu účelu nebo v případě, že někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu. Pokud by se ovšem jednalo o zasedání zastupitelstva, může se

stát, že záznam bude obsahovat i jiné osobní údaje nebo skutečnosti osobní povahy než ty, které by se týkaly vystupujících občanů. Na ty se pak vztahuje vše, co je zde uvedeno (úřad by je měl „vypípat“).

Poskytování zvukových záznamů jako informací

Druhou rovinou je poskytování zvukových nebo obrazových záznamů, které pořizuje úřad, jako informací na základě žádosti podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Zvukový nebo obrazový záznam je bezpochyby informací, což vyplývá už z § 3 odst. zákona o svobodném přístupu k informacím. Ten říká, že informací se pro účely tohoto zákona rozumí jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakémkoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči, zejména obsah písemného záznamu na listině, záznamu uloženého v elektronické podobě nebo záznamu zvukového, obrazového nebo audiovizuálního.

Nepochybně je povinností úřadů záznamy, po příp. odstranění osobních údajů, poskytovat. Není možné odmítnout poskytnout záznam jako celek jen proto, že v něm zaznívají nějaké osobní údaje. Toto stanovisko podpořil nejen Městský soud v Praze ve svém dalším případě (č.j. 7A 280/2011 – 77), který zdůraznil, že „*nespatřuje žádnou technickou překážku k provedení odstranění osobních údajů týkajících se konkrétních osob jejich odstraněním ze zvukového záznamu. Procesní obrana žalovaného ve smyslu možného znehodnocení záznamu pro účely vyžadovaného pořízení zápisu vykazuje prvky svévole, neboť předmětem žádosti nebylo poskytnutí originálního záznamu, nýbrž přirozeně jeho kopie, tvrzené znehodnocení záznamu jako takového je vyloučeno.*“ Podobný výklad dlouhodobě zastává Ministerstvo vnitra.

S posledně uvedeným také souvisí povinnost úřadu záznam uchovávat v souladu se zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a v souladu se skartačními řády, a to i po dobu několika let. To potvrdil i Úřad pro ochranu osobních údajů: „*každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena. (...) Z uvedeného tedy vyplývá, že pořízený záznam bych měl uchovat v archivu úřadu po dobu deseti let a následně by měl přejít – být předán k další archivaci(...). Skartační záznamu ... mimo uvedený režim, dojde k porušení*

archivního zákona – možné sankce § 73 odst. 1 téhož zákona.“

Pokud by snad úřad záznam zničil poté, co byla podána žádost o informace, jedná se o nesprávný úřední postup.

Zveřejňování záznamů na webových stránkách úřadu

Odlíšným problémem je zveřejňování pořízených záznamů přímo na webu obce nebo vysílání online záznamů. Toto online vysílání by nemělo působit žádné větší problémy, neboť na přímé přenosy se nevztahují povinnosti podle zákona o ochraně osobních údajů. Nejde totiž o zpracování osobních údajů, mimo jiné pro absenci prvku systematickosti zpracovávání osobních údajů osob, které jsou zabírány nahodile.

Jinak tomu je u zveřejňování záznamů z minulých jednání. Pokud je záznam pořízen pro danou obec obvyklým, v souladu s jednacím řádem zastupitelstva, není zveřejnění záznamu nepřiměřeným postupem, naopak zveřejnění jednání zastupitelstva přispívá k poskytnutí úplné a autentické informace, protože jenom audiovizuální záznam je přesným a úplným zachycením situace, která byla veřejná a přítomný mohl být kdokoli, nejen občan obce, stejně jako záznamy ze zasedání musí být dostupné volně k nahlédnutí každému (§ 95 odst. 2 zákona o obcích). To potvrdil i Městský soud v Praze v dalším rozsudku (10 A 54/2012, 2013)

I. Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, nerozlišuje mezi nosiči, na kterých je informace zachycena, tedy zda se jedná o listinu či zvukový, popř. obrazový, záznam.

II. Povinný subjekt je povinen poskytnout informaci v plném rozsahu v anonymizované podobě, tedy bez chráněných osobních údajů. Pokud by poskytnutí informace bez chráněných osobních údajů nepředstavovalo pro povinný subjekt pouze jednoduchou operaci, lze od žadatele o poskytnutí informace žádat úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s pořízením kopie (§ 17 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím). V této souvislosti musí být pořízení kopie vykládáno jako pořízení kopie včetně provedení anonymizace.⁶⁴

64 Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27.02.2014, čj. 7 As 20/2013 – 23

Odbory obecního úřadu

Obecní úřad je vnitřně členěn na oddělení, která řeší konkrétní věcné problematiky. Nejčastěji to jsou tzv. odbory, ale je zcela věcí obce, jak je nazve a jakou agendu jim svěří. **Odbory nejsou z pohledu zákona „povinnými subjekty“** pro poskytování informací, tím je vždy obec jako taková nebo její úřad.

Pro urychlení vyřízení žádosti je dobré znát strukturu úřadu a do adresy připsat i odbor, který by mohl požadovanou informaci mít. Odbory vykonávají tzv. přenesenou působnost, tedy klasickou státní správu. V samostatné působnosti je odvolacím orgánem rada (v malých obcích, kde se rada nevolí, starosta), zatímco v přenesené je to krajský úřad. Pro žadatele je ovšem důležité, že se stížnost nebo odvolání podají k rukám prvoinstančního orgánu, tedy znovu na úřad, který jsme žádali o poskytnutí informací. Jeho úkolem pak je předat stížnost nebo odvolání svému nadřízenému orgánu.

Firmy založené obcí

Obce poměrně běžně zakládají právnické osoby, které pak zajišťují různé záležitosti obce od sociálních, přes údržbu majetku až po sport a kulturu. Tyto obchodní společnosti a další subjekty založené nebo ovládané obcemi hospodaří s veřejnými prostředky a v řadě případů byly označeny za povinné subjekty podle informačních zákonů.

Obecní akciovky

U akciové společnosti založené územním samosprávným celkem, jejíž orgány jsou vytvářeny tímto územním samosprávným celkem jako jediným akcionářem společnosti, který zároveň zákonem stanovenými prostředky vykonává dohled nad činností akciové společnosti plnící veřejný účel (provozování fotbalu v dané obci), převažují znaky svědčící o její veřejné povaze, a jedná se tedy o veřejnou instituci ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.⁶⁵

65 Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29.05.2008, čj. 8 As 57/2006-67

Kde se o obecních firmách dozvíte

Detaily o činnosti „obecních“ firem se dozvíte i jinými cestami – buď z rozhodování obce, případně z obchodního rejstříku (elektronická verze, která má oproti výpisům u krajských soudů jen informativní charakter, se nachází na informačním serveru českého soudnictví: <http://portal.justice.cz>). Nakonec můžete podat i písemnou žádost adresovanou obci, která má v dozorčí radě informovaného zástupce, nebo jinak kontroluje činnost takové instituce.

Správní řízení ovlivňující životní prostředí

Velkou část činnosti obecního úřadu představují správní řízení, v nichž se vydávají důležitá rozhodnutí – např. rozhodnutí o kácení stromů, územní rozhodnutí a stavební povolení. Informace o správním řízení jejich účastníci získávají především

poštou – s doručováním na dodejku (oznámení o zahájení řízení a o konání ústního jednání), případně do vlastních rukou (rozhodnutí o věci). Veřejnou vyhláškou umístěnou na úřední desce (fyzické i elektronické) lze tyto informace „doručit“ prakticky jen ve dvou případech: když přesáhne počet účastníků třicítku nebo když to umožňují zvláštní zákony. Stavební zákon pro územní řízení o umístování staveb v obci s územním nebo regulačním plánem předpokládá informování veřejnosti vyhláškou. Také o pořizování územního plánu se dozvíte zpravidla jen z úřední desky. O ostatních řízeních, např. o povolování kácení stromů, se veřejnost nedozví, nepodá-li někdo náhodou během řízení žádost o informace.

Zákon dává zvláštní postavení občanským sdružením. Pokud chce skupina občanů sledovat rozhodování úřadu ve správních řízeních ovlivňujících přírodu a krajinu, může si od úřadu (po splnění několika snadných podmínek) **nechat zasílat informace o všech správních řízeních** poštou. V případě zájmu se takové sdružení může stát i plnoprávným účastníkem rozhodování.

Část IV.

**Právo na informace
v mezinárodním měřítku**

AARHUSKÁ ÚMLUVA

Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, známá jako Aarhuská úmluva, byla podepsána v roce 1998 na konferenci ministrů životního prostředí OSN nazvané Životní prostředí pro Evropu v dánském Aarhusu. V mezinárodním kontextu je považována za jeden z nejvýznamnějších dokumentů této doby – je charakterizována jako kvalitativní předěl v komunikaci mezi státní správou a občany, jako nástroj k prohloubení demokracie a k prosazení lidských práv a svobod.

Úmluva vstoupila v platnost až v roce 2001, když ji ratifikovala šestnáctá signatářská země. Do dnešní doby k úmluvě přistoupilo čtyřicet převážně evropských států a zemí bývalého Sovětského svazu. Česká republika sice úmluvu podepsala už v roce 1998, parlament ji ale ratifikoval v roce 2004. Od této doby je Aarhuská úmluva pro ČR právně závazná. V roce 2005 ratifikovala úmluvu také **Evropská unie** a ta se tak stala součástí společného unijního práva.

Veřejnost je v duchu Aarhuské úmluvy partnerem veřejné správy a má tři práva:

- získávat srozumitelné informace o životním prostředí,
- účastnit se rozhodování a
- mít zajištěnu právní ochranu.

Aarhuská úmluva ale klade nároky také na podniky a úřady. **Znečišťovatelé** mají povinnost poskytovat pravidelně informace veřejné správě. Úřady pak nesou zodpovědnost za vytvoření fungujícího mechanismu toku informací od znečišťovatelů k veřejnosti, za vzdělávání a osvětu veřejnosti tak, aby byla schopna svých práv garantovaných Aarhuskou úmluvou využívat, a za vtažení veřejnosti do rozhodovacích procesů. **Veřejná správa** na místní, ale zejména na regionální a národní úrovni proto hraje při naplňování Aarhuské úmluvy klíčovou roli.

Aarhuská úmluva v českém právním řádu

Podle Ústavy ČR se stávají mezinárodní smlouvy, které ratifikuje parlament, automaticky **součástí českého právního řádu**. Není tedy nutné vydávat

a schvalovat další zákon, který by přejímal ustanovení příslušné úmluvy. Pro občany má takový systém praktický význam. Při soudních sporech se mohou odvolávat přímo na text mezinárodní úmluvy a soudy mají povinnost úmluvu znát a řídit se jejími principy.

Pokud by došlo k situaci, že by byla mezinárodní úmluva v rozporu s nějakým právním předpisem, pak má podle ústavy **mezinárodní úmluva přednost**. Je samozřejmé, že případné takové rozpory by měl co nejdříve odstranit parlament a národní zákony přizpůsobit.

Jak už jsme uvedli dříve v této publikaci, z Aarhuské úmluvy přímo vycházejí dva české tzv. **informační zákony** – tedy zákon o právu na informace o životním prostředí a zákon o svobodném přístupu k informacím. O způsobu jejich využití pojednává první část publikace.

Zpřístupňování informací o životním prostředí

Jedním z cílů Aarhuské úmluvy je **zlepšení informovanosti veřejnosti** o stavu životního prostředí a jeho dopadu na lidské zdraví. Podle „prvního pilíře“ Aarhuské úmluvy má každý občan právo takové informace získávat. Úmluva přitom klade důraz na:

- aktivní přístup veřejné správy v poskytování informací,
- uživatelsky srozumitelné formy poskytování informací s maximálním využitím internetu a elektronických médií.

Veřejná správa musí nejen shromažďovat, aktivně šířit a na vyžádání poskytovat informace, ale také **aktivně informovat veřejnost** o tom, jaké informace má k dispozici, jak se k nim lze dostat, jak se zapojit do rozhodování a jak se lze v případě odepření informací či účasti na rozhodování domáhat spravedlnosti.

Typy informací, pro které platí závazek stran úmluvy je shromažďovat a aktivně šířit, jsou:

- stavy nouze,
- výroba a výrobky,
- emise a přenosy znečišťujících látek,
- právní předpisy dotýkající se životního prostředí,
- strategické a politické informace (principy a zásady, projekty, plány rozvoje atd.) v oblasti životního prostředí.

Aktivní účast veřejnosti v rozhodovacích procesech

Aarhuská úmluva vychází z předpokladu, že informovaná veřejnost má zájem se vyjádřit k otázkám dotýkajícím se životního prostředí. Aarhuská úmluva jí to umožňuje zajištěním **práva veřejnosti účastnit se rozhodovacích procesů**.

Úmluva nestanovuje jednotný vzorec pro zapojení veřejnosti, ale jako minimum požaduje účinné oznamování, přiměřené poskytování potřebných informací a zavedení vhodných postupů pro zapojení veřejnosti do rozhodování a zohledňování jejich připomínek.

Úmluva rozlišuje pojmy „veřejnost“ a „dotčená veřejnost“, přičemž **dotčená veřejnost** má mít větší vliv na výsledek rozhodování. Dotčenou veřejností jsou podle úmluvy občané, kteří mají na výsledku rozhodnutí svůj zájem; patří sem také nevládní ekologické organizace.

V českém právu se rozdělení veřejnosti na různě zainteresované skupiny projevuje tak, že všichni občané mají v některých případech možnost tzv. **konzultativní účasti v rozhodování**. Je tomu tak například v zákoně o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), podle něhož může k danému záměru podat připomínky kterýkoliv občan. **Plnoprávná účast** na rozhodování se týká jen občanských sdružení a platí pouze pro správní řízení, kde je dotčena příroda a krajina, pro vodoprávní řízení a pro integrované povolování (IPPC).

Zajištění právní ochrany v záležitostech životního prostředí

Aarhuská úmluva pamatuje i na situace, kdy úřady odpírají právo na informace nebo právo na účast v rozhodování. „Třetí pilíř“ úmluvy garantuje občanům právo na přístup k nezávislému přezkoumání postupu veřejné správy, tedy právo na **spravedlivý a nezávislý soudní proces**.

Pro podání soudní žaloby ve věcech, které souvisí s popsány oblastmi, musí příslušný občan nebo občanské sdružení prokázat tzv. **aktivní legitimaci**, tedy **právní důvod k podání žaloby**. V případě, že se bude chtít soudit občanské sdružení

vzniklé za účelem ochrany životního prostředí, je už tento samotný důvod dostatečný. Před žalobou je také nutné pokusit se výsledky činnosti příslušného úřadu zvrátit formou odvolání k nadřízenému úřadu. Teprve když neuspěje ani odvolání, může se občan nebo občanské sdružení obrátit na soud.

České právo umožňuje podávat žaloby proti vadným úředním rozhodnutím, i proti nečinnosti úřadů ke správním soudům (krajské soudy). Práva na příznivé životní prostředí nebo náhrady škody na něm se lze domoci také u občanskoprávních soudů.

Soudní procesy by měly zajistit nápravu nepřijatelného stavu, tedy zejména zabránit škodám na životním prostředí. V praxi se ovšem jedná o jednu z **největších slabin české veřejné správy** vůbec. Soudní řízení trvá řadu měsíců, někdy i let, a občan se tak svých práv nedomůže efektivně ani rychle. Chronicky se opakují případy, v nichž sice občan vyhraje spor s úřadem, ale trvá to tak dlouho, že ani příznivý výsledek procesu už občanovi nepomůže. Navíc v případě informací o životním prostředí, ani soudní rozhodnutí o protiprávním odmítnutí informace není zárukou, že se žadatel k odmítnuté informaci dostane. Soudy totiž nenařizují úřadům, aby informace poskytly, ale jen ruší vadné rozhodnutí a věc se vrací zpět na začátek rozhodovacího procesu.

Českou republiku za její soudnictví opakovaně **kritizují mezinárodní instituce** a je nepochybné, že zablokované soudy jsou v rozporu také s Aarhuskou úmluvou. Žádné lepší soudy ovšem nemáme a tak přes všechna úskalí a nedostatky nelze než doporučit, aby se občané a jejich sdružení s úřady i nadále ve sporných případech soudili.

Stížnost na porušení mechanismů Aarhuské úmluvy

V případě, že národní – v tomto případě český – právní řád nebo jeho výklad a uplatňování v praxi odporuje Aarhuské úmluvě, je možné využít **mezinárodních stížností**. K tomuto účelu je zřízen Výbor pro sledování plnění úmluvy (Aarhus Convention Compliance Committee). Výbor posuzuje jak jednotlivé dílčí případy, tak celkovou praxi při uplatňování úmluvy daným signatářským státem. Tzv. sdělení může Výboru prostřednictvím sekretariátu v Ženevě podat jednotlivec i organizace (ne-

musí být vůbec z kritizovaného státu). Výstupem šetření není soudní rozsudek nebo striktní nařízení, ale odborná pomoc danému státu v případě špatné praxe, návrh legislativních změn nebo varování určené pravidelnému zasedání stran Aarhuské úmlu-

vy. Pro řešení konkrétních případů nelze stížnost k výboru doporučit.

Tato kapitola byla zpracována podle informací Zeleného kruhu. Další podrobnosti najdete na <http://www.ucastverejnosti.cz>

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ V EVROPSKÉ UNII

V důsledku sjednocování práva v jednotlivých členských zemích EU pomocí směrnic platí pro poskytování informací i u našich evropských sousedů obdobná pravidla jako v České republice. Lhůty pro poskytnutí a důvody pro odepření se mohou lišit stát od státu. V zásadě ale platí, že informační povinnosti mají **všechny veřejné instituce** (orgány veřejné správy i jimi zřizované organizace). Tyto instituce musejí na žádosti či dotazy občanů za určitý čas odpovědět. Pokud odmítají poskytnout informace, musejí uvést zákonný důvod a poučit tazatele o možnosti odvolání proti takovému rozhodnutí.

Výhodou sjednocení Evropské unie je možnost všech jejích obyvatel požadovat informace od **jakékoliv veřejné instituce jakéhokoliv členského státu**. Jedinou překážkou bude zřejmě jazyk – tazatel může být nucen svůj dotaz vznést v úředním jazyce země, do které jeho dotaz směřuje. České informační zákony nicméně o jazyce žádostí mlčí.

Můžete požádat např. o informace o dálnici, která je plánována přes Bělověžský národní park. Polské ministerstvo dopravy vám musí na žádost odpovědět. Stejně to platí i naopak: na rozsah plánované těžby nerostů v obci se Obvodního báňského úřadu v Trutnově může klidně dotázat holandský občan rekreující se pravidelně v podkrkonošské chalupě. A úřad mu musí odpovědět – a udělá to nejspíše jen česky a na česky podanou žádost, protože holandsština ani fríšština nejsou v úředním styku v ČR vůbec běžné.

Dotazy na orgány EU

Občané Evropské unie mají právo požadovat informace i **přímo po orgánech** EU. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumen-

tům Evropského parlamentu, Rady a Komise umožňuje komukoliv, kdo se zdržuje na území unie, požádat písemně kterýkoliv z těchto tří orgánů o informace v jejich držení.

Žádost můžete podat i v českém jazyce a nemusíte uvádět její důvody. Lhůta pro poskytnutí je 15 pracovních dnů (s možností prodloužení max. o dalších 15 dnů). Zákonné důvody pro odepření jsou obdobné jako u českého zákona. Problematický může být zejména střet práva na informace s obchodními zájmy u některých specifických dotazů.

Pokud příslušný orgán EU neodpoví v předepsané lhůtě nebo informace odepře, je nutné podat *žádost o přezkoumání* postupu k totožnému orgánu (tzv. potvrzovací žádost). Pokud ani na ní nedostanete v patnáctidenní lhůtě uspokojivou odpověď, jste oprávněni podat stížnost k Evropskému veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi) nebo žalobu k Soudnímu dvoru Evropských společenství.

Evropská unie přijala samostatně, vedle jednotlivých členských států, také **Aarhuskou úmluvu** týkající se životního prostředí (podrobněji viz předchozí kapitolu Aarhuská úmluva). Dalším nařízením (č. 1367/2006) byla doplněna pravidla pro informování veřejnosti v oblasti životního prostředí (vyplývající z tzv. informačního pilíře „Aarhusu“). Povinnost poskytovat informace o životním prostředí, včetně oblasti lidského zdraví, tak mají úplně všechny orgány a instituce EU (např. Evropská agentura pro životní prostředí, ale i finanční a zákonodárné orgány). Informační povinnost se nevztahuje na soudní orgány – především Soud prvního stupně a Soudní dvůr. Zároveň nové nařízení omezilo výjimky pro odepření informace, které uvádí nařízení č. 1049/2001.

Formu zpřístupnění informace si můžete libovolně zvolit – je-li vámi vybraný postup technicky možný. Do dokumentu můžete na místě osobně nahlédnout, nechat si pořídit kopie apod. Pořízení kopií do 20 stran formátu A4 je zdarma, stejně jako přístup k informacím v elektronické formě nebo pro-

střednictvím tzv. rejstříku. Orgány EU vypracovávají rejstříky všech dokumentů, o které můžete požádat. Tyto seznamy by měly být dostupné elektronicky a měly by postupně obsahovat co nejvíce dokumentů v elektronické podobě k přímému stažení. Před podáváním přímých dotazů na orgány EU se určitě vyplatí nejprve prohledat rejstříky.

Instituce EU musejí aktivně zveřejňovat především právní předpisy v oblasti životního prostředí a informace o jejich dodržování, různé koncepční dokumenty, studie nebo povolení. Důležité jsou také pravidelné zprávy o stavu prostředí. Nejzásadnější je každoroční hodnocení politiky v oblasti životního prostředí, které je součástí Souhrnné zprávy o činnosti EU vydávané Komisí. Informace hledejte v elektronických databázích na internetu.

Pokud požádáte o informace o životním prostředí přímo, platí výše uvedený postup dle nařízení č. 1049/2001. V případě, že jsou informace o životním prostředí v držení jiného subjektu, musí vám evropská instituce do 15 dnů alespoň říci, od koho informaci nejspíše získáte. Pokud se váš dotaz týká emisí znečišťujících látek do životního prostředí, nesmí být ochrana obchodních zájmů nebo inspekční činnosti použita jako důvod pro omezení informování.

Užitečné zdroje informací o EU

Informace o Evropské unii naleznete na oficiálních stránkách EU: <http://europa.eu>

nebo na stránkách Ministerstva pro místní rozvoj ČR (MMR): <http://www.euroskop.cz>.

Návod, kde hledat informace o EU, obsahuje také Portál veřejné správy: <http://portal.gov.cz>.

Přehled o dotacích z fondů Evropské unie naleznete na stránkách MMR: <http://www.strukturalni-fondy.cz>.

Informace o činnosti Evropské komise poskytuje její zastoupení v ČR na: <http://www.evropska-unie.cz>.

Při problémech se získáváním informací vám pomůže Evropský veřejný ochránce práv (ombudsman): <http://www.euro-ombudsman.eu.int>.

Evropský registr emisí znečišťujících látek
<http://www.irz.cz/node/197>

Část V.

Shrnutí a odkazy

DESATERO OBČANA PRO EFEKTIVNÍ ZÍSKÁVÁNÍ INFORMACÍ

- I. Zjistěte, zda je informace dostupná na internetu
- II. Ověřte si, který úřad má informaci – ptejte se na správném místě
- III. Zkuste se ptát telefonicky, když neuspějete, zašlete dotaz písemně
- IV. Pokud očekáváte konflikt, posílejte dopisy doporučeně, přes datovou schránku, nebo s elektronickým podpisem
- V. Hlídejte si lhůtu, kterou mají úřady na zaslání odpovědi
- VI. Pokud úřad neodpoví ani na písemný dotaz, stěžujte si
- VII. Když úřad odmítá informovat, odvolejte se a případně dejte věc k soudu
- VIII. O dlouhodobé neochotě úředníků informujte média
- IX. Trvejte na tom, že informace se mají poskytovat rychle a zdarma
- X. Nepracujte s neověřenými a nepotvrzenými informacemi

SLOVNÍČEK POJMŮ

Fikce rozhodnutí

Nastává v případě, kdy úřad měl podle zákona poskytnout informace nebo rozhodnout o jejich odepření, ale neudělal nic a hraje mrtvého brouka. Podle zákona tím nastává „fiktivní rozhodnutí“ o odepření informací. Má se za to, že úřad vám nevyhověl a proti jeho postupu se můžete odvolat.

Marné uplynutí lhůty

Zákon takto označuje promeškání lhůty. Po marném uplynutí lhůty už není možné provést právní úkon, k němuž se lhůta váže. Pokud např. promeškáte lhůtu k podání odvolání proti rozhodnutí o odepření informací, odvolat se už nemůžete. Zmeškání lhůty nelze obvykle ani prominout.

Odložení žádosti

Pokud žádosti o informace nelze vyhovět – například když se obrátíte na nepřislušný úřad, který danou věc nemá ve své působnosti – úřad vaši žádost odloží. Znamená to, že ji nebude vyřizovat, zašle vám jen informaci, že jste se obrátili na nesprávný úřad. Je-li to možné, poučí vás (v případě informací o životním prostředí), kde o informaci žádat.

Odmítnutí žádosti

V případě, že vám úřad informace neposkytl ani vaši žádost neodložil, musí vydat rozhodnutí o odmítnutí poskytnout informace. Úřad musí vydat takové rozhodnutí písemně, ve stanovené lhůtě a s náležitostmi podle zákona. Rozhodnout je nutné i o částečném odepření informací.

Odvolání

Proti rozhodnutí orgánů veřejné správy je možné podat odvolání k nadřízenému správnímu orgánu. Pouze proti konečnému rozhodnutí se odvolat nelze, to však musí být v jeho textu výslovně uvedeno (proti tomuto rozhodnutí se naopak podává žaloba). Nadřízený orgán musí po odvolání celou věc objektivně přezkoumat a vydat vlastní rozhodnutí.

Povinný subjekt

Zákon o svobodném přístupu k informacím takto označuje všechny úřady a další veřejné instituce, povinné poskytovat informace občanům, zpravidla na jejich vyžádání. Jiné zákony mohou nařizovat úřadům jiné povinnosti.

Právně vadné rozhodnutí

Rozhodnutí, které obsahuje chyby a neodpovídá požadavkům zákona, je „právně vadné“. Pokud např. rozhodnutí o odmítnutí žádosti o informace odkazuje na smyšlené důvody, které nejsou uvedeny v zákoně, je vadné. Takové rozhodnutí je sice platné, pokud se však proti němu odvoláte, nejspíše bude zrušeno.

První – druhá instance

Označuje hierarchii orgánů veřejné správy. Zatímco odbor životního prostředí obecního úřadu bude žádost o informace vyřizovat v první instanci, stejný odbor krajského úřadu vyřídí odvolání nebo stížnost jako orgán druhé instance, který je prvostupňovému orgánu nadřízený. V případě, že tyto vztahy nelze určit přesně, je druhou instancí osoba, která stojí v čele prvoinstančního orgánu.

Příslušnost, působnost úřadu

Označuje tematické (věcné), místní a organizační kompetence daného úřadu. Např. stavební úřad obce se tematicky zabývá povolováním staveb na katastru, který je mu svěřen. Z organizačního hlediska je podřízen krajskému úřadu. Když si budete na stavební úřad obce stěžovat na Ministerstvu životního prostředí, obracíte se na tzv. nepřislušný úřad, protože ministerstvo nemá tuto problematiku ve své působnosti.

Samostatná – přenesená působnost

Veřejnou správu u nás nevykonává jen stát – část jí svěřil také samosprávným orgánům. Především územní samosprávě – obcím a krajům – stát svěřil některé pravomoci, které by jinak vykonávaly státní úřady. Tuto přenesenou působnost vykonávají obecní a krajské úřady. Kromě přenesené působnosti mají obce ještě samostatnou působnost, kdy se starají o svůj majetek, svoje území a své občany – sem spadá typicky činnost zastupitelů nebo rady obce. Právo na informace se vztahuje i na samostatnou působnost zastupitelstev a dalších orgánů obcí a krajů.

Rozhodnutí

Musí splňovat zákonem přesně stanovené podmínky. Každé úřední rozhodnutí musí být sepsáno na hlavičkovém papíře úřadu nebo veřejné instituce, musí obsahovat datum, výrok a jeho zdůvodnění, poučení o odvolání, razítko a podpis. Proti rozhodnutí je zpravidla možné se odvolat k nadřízenému orgánu.

UŽITEČNÉ ODKAZY

Otevřená společnost – právo na informace
<http://www.otevrete.cz>

Občanský web
<http://www.obcan.ecn.cz>

Právo na informace
<http://informace.arnika.org>

Účast veřejnosti – Aarhuská úmluva
<http://www.ucastverejnosti.cz>

POUŽITÁ LITERATURA A ODKAZY

Zpráva o implementaci Aarhuské úmluvy 2006
Zelený kruh, Praha, 2007

Stát, obec, kraj a občan při ochraně životního prostředí

Mgr. Vít Dohnal, Mgr. Pavel Černý, Ministerstvo životního prostředí ČR, Praha, 3. vydání, 2005

Svobodný přístup k informacím podle zákona č. 106/1999 Sb. – vybrané problémy
František Korbela, disertační práce, Brno, 2004/2005

Dalších 106 odpovědí na Vaše dotazy (s rozsudky). Příručka pro občany o svobodném přístupu k informacím a otevřenosti veřejné správy. Oldřich Kužílek, Otevřená společnost, o.p.s., Praha, 2004,

Analýza účinnosti zákona o svobodném přístupu k informacím

Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2007
<http://www.mvcr.cz/sprava/mistni/dokumenty/04-analyza.doc>

Průvodce občana mechanismy podávání stížností v rámci EU CEE Bankwatch Network

http://bankwatch.org/guide/complaint_mechanisms/

Jak mám žádat o poskytnutí informací

Oldřich Kužílek
<http://www.otevrete.cz/index.php?akce=clanek&id=638>

VÝBĚR Z DALŠÍCH PUBLIKACÍ ARNIKY

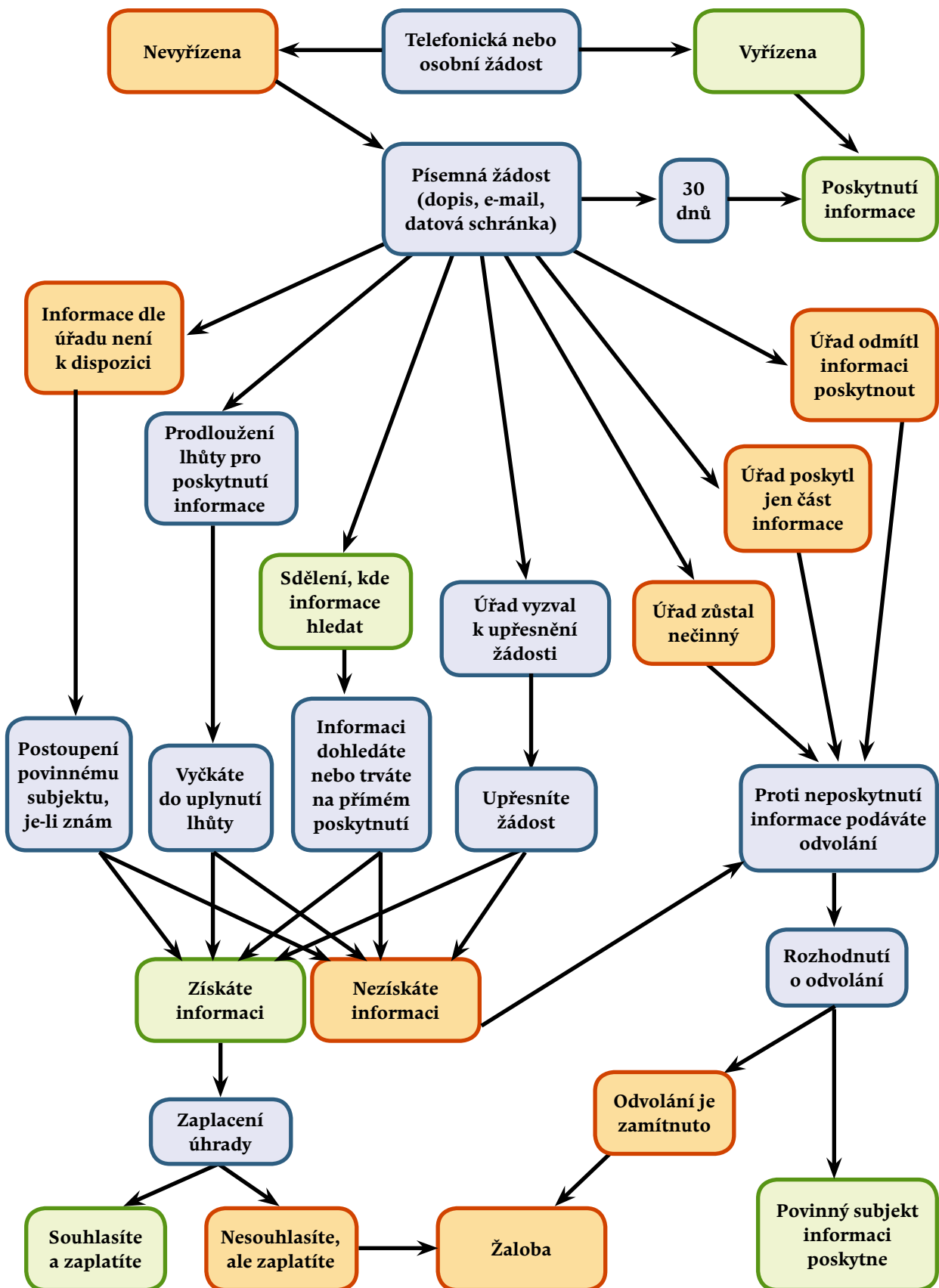
- Občané sobě, 2012
- Zastupitelův průvodce po džungli územního plánu, 2015
- Dřeviny rostoucí mimo les – informační brožura pro státní správu, 2015

Všechny publikace najdete na www.arnika.org/publikace

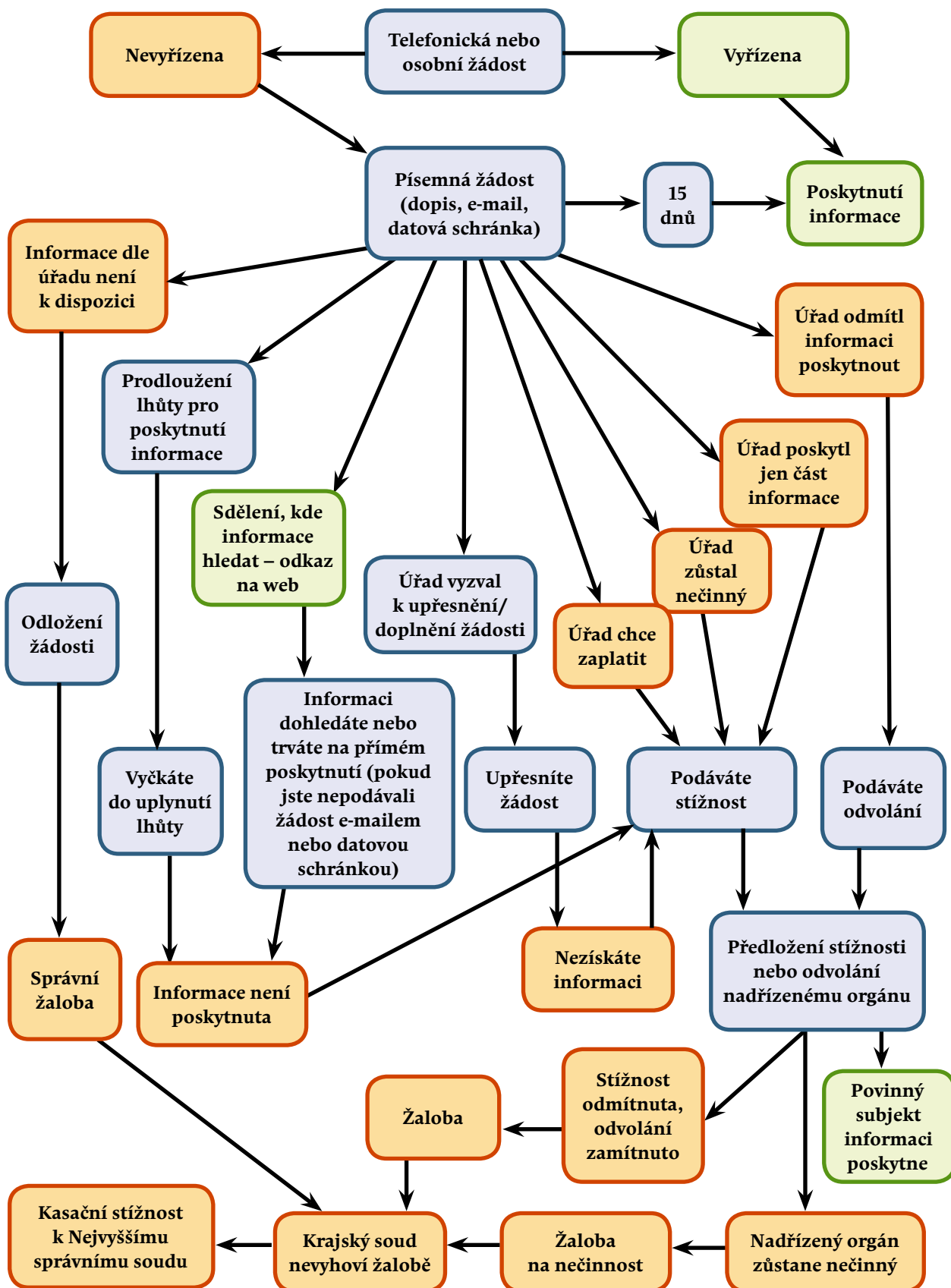

Přílohy

Schéma poskytování informací podle zákona 123 o právu na informace o životním prostředí

Schéma poskytování informací podle zákona 106 o svobodném přístupu k informacím

Přehled lhůt pro vyřizování žádostí o informace

úřad / žadatel – počet dní lhůty	zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
poskytnutí informací / rozhodnutí o odepření	15 od obdržení žádosti	30 od obdržení žádosti
prodloužená lhůta pro poskytnutí	25 (prodloužení až o 10 dnů)	60 (prodloužení až o 30 dnů)
možnost odkázat na zveřejněnou informaci	7 od obdržení žádosti	15 od obdržení žádosti
možnost požadovat přímé poskytnutí zveřejněné informace	není omezeno	není omezeno
odložení žádosti (nevztahuje se k působnosti úřadu)	7 od obdržení žádosti	15 od obdržení žádosti
výzva žadateli, aby žádost upřesnil či doplnil	7 od obdržení žádosti	15 od obdržení žádosti
upřesnění či doplnění žádosti	30 od doručení výzvy	15 od doručení výzvy
zaplacení úhrady předem	60 od doručení oznámení o výši úhrady	nelze
zvláštní stížnost na výši úhrady před poskytnutím	30 od doručení oznámení	nelze
lhůta pro odvolání (proti rozhodnutí o odepření informací)	15 od doručení rozhodnutí	15 od doručení rozhodnutí
odvolání proti fiktivnímu rozhodnutí o odepření	Nelze	90 od uplynutí lhůty k poskytnutí
zvláštní stížnost na nečinnost	30 od uplynutí lhůty k poskytnutí (nebylo vydáno rozhodnutí o odepření)	nelze
předložení odvolání (prvostupňovým orgánem odvolacímu orgánu)	15 od obdržení odvolání	30 od obdržení odvolání
vyřízení odvolání (odvolacím orgánem)	15 od předložení odvolání	30 od předložení odvolání
vyřízení zvláštní stížnosti	30 od obdržení stížnosti	nelze
stížnost na nečinnost odvolacího orgánu	není omezeno po uplynutí lhůty k vyřízení odvolání odvolacím orgánem	není omezeno po uplynutí lhůty k vyřízení odvolání odvolacím orgánem
žaloba proti zamítnutí odvolání (ke správnímu soudu)	dva měsíce po doručení rozhodnutí o odvolání	dva měsíce po doručení rozhodnutí o odvolání

Možnosti žalovat utajování nebo předražování informací

druh žaloby	žalovaný	vyřizuje	lhůta pro podání žaloby	soudní poplatek
proti rozhodnutí o odvolání (zákon 106/123)	odvolací orgán	krajský soud (správní soudnictví)	2 měsíce od doručení rozhodnutí tazateli	2 000 Kč
proti nečinnosti, když nebylo rozhodnuto o stížnosti (zákon 106)	úřad povinný poskytnout informaci	krajský soud (správní soudnictví)	1 rok od doby, kdy měl úřad vydat rozhodnutí (tj. 22 dní od doručení stížnosti)	2 000 Kč
proti nečinnosti při rozhodování o odvolání (zákon 106)	odvolací orgán	krajský soud (správní soudnictví)	1 rok od doby, kdy měl úřad vydat rozhodnutí	2 000 Kč
proti nečinnosti při rozhodování o odvolání (zákon 123)	odvolací orgán	krajský soud (správní soudnictví)	1 rok od doby, kdy měl úřad vydat rozhodnutí	2 000 Kč
proti rozhodnutí o stížnosti na výši úhrady (zákon 106)	odvolací orgán	krajský soud (správní soudnictví)	2 měsíce od doručení rozhodnutí tazateli	2 000 Kč
o vrácení bezdůvodného obohacení (zákon 123)	úřad povinný poskytnout informaci	okresní soud (občanskoprávní spory)	3 roky od zaplacení úhrady podmiňující vydání informace (nezákonný požadavek ze strany úřadu)	600 Kč (do částky 15 000 Kč, v částce vyšší 4 % z této částky)
o zaplacení úhrady – žaloba podaná úřadem na tazatele (zákon 123)	žadatel o informace	okresní soud (občanskoprávní spory)	3 roky od zpřístupnění informace	600 Kč (do částky 15 000 Kč, v částce vyšší 4 % z této částky)

Poznámka: Náklady protistrany na soudní řízení v případě neúspěchu žaloby tazatel zpravidla nehradí.

Vzory podání

Žádost o informace podle zákona č. 123/1998 Sb., o kácení dřevin, k němuž bylo vydáno povolení

DOPORUČENĚ

Městský úřad v Děčíně
Odbor životního prostředí
28. října 1155/2, 405 01 Děčín 1

Děčín 29. 5. 2015

Žádost o zpřístupnění informací dle zákona č. 123/1998 Sb. – kácení stromů na Starém městě

Na moji telefonickou žádost o informace mi dne 22. 5. 2015 nebylo Ing. Nesvobodovou odpovězeno, tudíž podávám tuto písemnou žádost ve smyslu § 3 zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, v platném znění (dále jen „zákon č. 123/1998 Sb.“).

Žádám o zpřístupnění informací ve věci **kácení dřevin v Děčíně na Starém městě na pozemku za firmou Rabat u železniční trati ČD**, konkrétně:

- žádost o povolení ke kácení dřevin ve smyslu § 8 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“),
- rozhodnutí Městského úřadu v Děčíně, odboru životního prostředí ve věci povolení kácení dřevin, o stavu dřevin a o jejich funkčním a estetickém významu.

Žádáme o zpřístupnění těchto informací přímo (§ 5 odst. 2 zákona č. 123/1998 Sb.) a v **písemné formě (jako fotokopie – § 6 odst. 1)** zasláním na níže uvedenou adresu.

Žádost je podávána v režimu zákona č. 123/1998 Sb., neboť se jedná o informace o životním prostředí, a to ve smyslu § 2 písm. a) bodu bodu 3. o „stavu složek životního prostředí“ a bodu 6. o „správních řízeních ve věcech životního prostředí“. **Nežádáme o nahlížení do spisů** vedených ve správních řízeních v uvedené věci (§ 38 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v pl. znění), ani nevyužíváme práva s nahlížením do originálních listin spojeného – práva pořízení kopie. **Zpřístupnění požadovaných informací dle zákona č. 123/1998 Sb. nelze omezit** (např. dle § 8 odst. 2 písm. c), neboť to je případ omezení žádosti týkající se jen neukončených řízeních a nepravomocných rozhodnutí trestního charakteru).

Předem děkuji za poskytnutí informací v zákonném termínu.

.....
Za Arniku Děčín
Hudečkova 1, 405 01 Děčín 1
e-mail: decin@arnika.org
IČ: 6467 6587

Stížnost na neposkytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb. ve lhůtě, aniž by bylo vydáno rozhodnutí o jejich odmítnutí (nečinnost úřadu)

DOPORUČENĚ

Městský úřad Lomnice nad Popelkou
stavební úřad
Husovo nám. 6
512 51 Lomnice nad Popelkou

na vědomí

Krajský úřad Královéhradeckého kraje
odbor regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu
Wonkova 1142
Hradec Králové

V Praze dne 21. 8. 2015

Stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace (§ 16a zákona č. 106/1999 Sb.) – neposkytnutí informací ve lhůtě bez vydání rozhodnutí o odmítnutí žádosti

Dne 1. 8. 2015 jsme podali na Městský úřad Lomnice nad Popelkou, stavební úřad, žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb.“). Informace souvisely s nelegálně provozovanou motokrosovou tratí na rozhraní místní části Rváčov a obce Veselá u Semil, na níž nás upozornili občané zde žijící.

Jednalo se konkrétně o poskytnutí:

1. sdělení, jaké kroky stavební úřad podnikl k vyřešení daného problému od 9. 3. 2015,
2. kopie rozhodnutí ve věci odstranění terénních úprav (řízení vedené pod č.j.: S/20014/311/Tš),
3. informace o případných dalších správních řízeních a dalších souvisejících postupech stavebního úřadu,
4. případně všech dalších relevantních informací v dané věci.

V zákonné lhůtě 15 dní (§ 14 odst. 5 písm. d) zákona č. 106/1999 Sb.) nám stavební úřad informace neposkytl. Úřad tuto lhůtu pro poskytnutí informací ani řádně neprodloužil, nepředložil konečnou licenční nabídku, ani nevydal rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Proto podáváme ve smyslu § 16a odst. 1 písm. b) zákona č. 106/1999 Sb. tuto stížnost. Stížnost je podána včas, při dodržení 30 denní lhůty k jejímu podání (počítáno od marného uplynutí lhůty pro poskytnutí informací).

Požadujeme posouzení této stížnosti podle § 16a zákona č. 106/1999 Sb. a okamžité vyřízení naší žádosti o informace. Pokud stavební úřad informace sám neposkytne, požadujeme, aby nadřízený orgán – Krajský úřad Královéhradeckého kraje – věc usnesením převzal a informace nám poskytl sám.

S pozdravem

.....
Centrum pro podporu občanů
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
e-mail: cepo@arnika.org
IČ: 7094 7261

Stížnost na částečné poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., aniž by bylo o zbytku žádosti rozhodnuto ve smyslu odmítnutí dalších informací

ELEKTRONICKOU POŠTOU

Magistrát hlavního města Prahy
odbor památkové péče, kultury a cestovního ruchu
Jungmannova 35/29
P. O. BOX 800
111 21 Praha 1

na vědomí

Ministerstvo kultury ČR
odbor památkové péče
Maltézské náměstí 1
118 11 Praha 1

V Praze dne 15. 8. 2015

Stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace (§ 16a zákona č. 106/1999 Sb.) – informace poskytnuta částečně, aniž bylo o zbytku žádosti vydáno rozhodnutí o odmítnutí

Dne 13. 7. 2015 jsme podali na Magistrát hlavního města Prahy – odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu žádost o informace (dále jen „Magistrát“) podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb.“). Informace souvisely s plánovanou výstavbou na Pankrácké pláni a aktivitami Centra světového dědictví UNESCO v této záležitosti. Jednalo se konkrétně o poskytnutí těchto informací:

1) Jakým způsobem se projednávala problematika výstavby výškových budov Praze na zasedání Výboru světového dědictví UNESCO, které proběhlo ve dnech 23. června až 3. července 2007 na Novém Zélandu, kdo se jednání účastnil a jaký mělo průběh?

2) Jaký je postoj UNESCO k výstavbě výškových budov v Praze?

Žádali jsme zároveň o poskytnutí veškerých písemných či jiných materiálů, které s touto problematikou souvisejí, zejména písemných vyjádření expertů ICOMOS a UNESCO a kopie oficiálního stanoviska UNESCO, které mělo být podle našich informací po ukončení konference zasláno České republice.

Dne 23. 7. 2015 jsme obdrželi od Magistrátu dopis (s datem 19. 7. 2015). Tato odpověď ovšem postrádá náležitosti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, které mělo být vydáno. Z hlediska formálních náležitostí správního rozhodnutí dopis neobsahuje výrok, právní ustanovení, podle nichž bylo rozhodováno, odůvodnění, včetně podkladů a úvah, kterými se úřad řídil, ani poučení o odvolání. Požadované informace nám byly sice zčásti poskytnuty, jejich větší a podstatnější část poskytnuta nebyla, a to bez řádného odůvodnění z hlediska zákona č. 106/1999 Sb. Správní orgán ve svém dopise tvrdí, že námi požadované informace „nejsou určeny veřejnosti“. O důvodech utajení informací v dopise nic nestojí, a proto se domníváme, že k jejich utajení není žádný zákonný důvod, tedy důvod výslovně uvedený v zákoně č. 106/1999 Sb.

Proto podáváme ve smyslu § 16a odst. 1 písm. c) zákona č. 106/1999 Sb. tuto stížnost. Stížnost je podána včas, při dodržení 30denní lhůty k jejímu podání dle § 16a odst. 3 tohoto zákona (počítáno od doručení dopisu, v němž byla částečně informace poskytnuta, aniž bylo o zbytku žádosti vydáno rozhodnutí o odmítnutí). Žádáme o okamžité vyřízení naší žádosti o informace. Pokud úřad informace sám neposkytne, požadujeme, aby nadřízený orgán – Ministerstvo kultury ČR – věc usnesením převzal a informace nám poskytl sám.

S pozdravem

.....
Centrum pro podporu občanů
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
e-mail: cepo@arnika.org
IČ: 7094 7261

Odvolání proti neposkytnutí informací požadovaných podle zákona č. 106/1998 Sb. z důvodu omezení nahlížení do spisu pouze na účastníky správního řízení

DOPORUČENĚ

Krajský úřad Královéhradeckého kraje
odbor regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu

prostřednictvím

Městský úřad Lomnice nad Popelkou
stavební úřad
Husovo nám. 6
512 51 Lomnice nad Popelkou
K č.j.: MULO 435/2015
Praha 18. 9. 2015

Odvolání proti rozhodnutí Městského úřadu Lomnice nad Popelkou – stavební úřad, o neposkytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb.

Dobrý den,

dne 1. 8. 2015 jsme podali na stavební úřad Městského úřadu Lomnice nad Popelkou (dále jen „stavební úřad“) písemnou žádost o poskytnutí některých informací souvisejících s nelegálně provozovanou motokrosovou tratí na rozhraní místní části Rváčov a obce Veselá u Semil, na níž nás upozornili občané zde žijící.

Jednalo se o poskytnutí:

1. sdělení, jaké kroky stavební úřad podnikl k vyřešení daného problému od 9. 3. 2015, kdy vyloučil naše občanské sdružení ze správního řízení o odstranění terénních úprav,
2. kopie rozhodnutí ve věci odstranění terénních úprav (řízené vedené pod č.j.: S/2014/311/Tš),
3. informace o případných dalších správních řízeních a dalších postupech stavebního úřadu, včetně kopií všech příslušných rozhodnutí, vyjádření a dalších listinných podkladů,
4. případně všech dalších relevantních informací v dané věci.

Rozhodnutím stavebního úřadu ze dne 28. 8. 2015, čj. MULO 435/2015, doručeného Centru pro podporu občanů dne 1. 9. 2015, nám byla žádost o informace částečně (pod body 2. a 3. výše zmíněných) odmítnuta – dle § 15 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb.“). Proto podáváme ve smyslu § 16 zákona č. 106/1999 Sb. toto odvolání, a to včas – se zachováním 15denní lhůty od doručení rozhodnutí.

Odvolání podáváme z těchto důvodů:

A) Důvody, které stavební úřad uvádí nemají oporu v zákoně č. 106/1999 Sb.

Podle stavebního úřadu se námi požadované informace týkají spisu správního řízení, tudíž je nutné použít právní úpravu pro nahlížení do spisu (§ 38 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění). V důsledku uplatnění zásady přednosti zvláštní úpravy před ustanovením obecným, znemožňuje správní řád

použití zákona č. 106/1999 Sb. To prý podle stavebního řádu potvrzuje publikovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. 5/2004. Stavební úřad proto poskytnutí informací odmítl, odkázal nás na úpravu nahlížení do správního spisu, podle které jiným osobám než účastníkům umožní úřad nahlédnout do spisu, prokáží-li právní zájem nebo jiný vážný důvod.

Odkaz na podmínky nahlížení do spisu je stavebním úřadem nesprávně využit. Správní řád není v případě poskytování informací k zákonu č. 106/1999 Sb. v postavení zvláštního předpisu, aby jakkoli znemožňoval jeho použití. Také odkaz na judikát Nejvyššího správního soudu (rozsudek sp. zn. 5 A 158/2001 ze dne 27. 1. 2004 publikovaný jako rozhodnutí č. 204 v č.5/2004 Sbírky rozhodnutí NSS) je použit nevhodně a týká se jiných případů. Nejvyšší správní soud tento názor (ve svém rozhodnutí č.j. 8 As 34/2005 – 76 ze dne 28. 3. 2006) podstatně rozvedl a upřesnil v tom smyslu, že **je nerozhodné, zda žadatel o informace je či byl účastníkem správního řízení, k němuž se váže správní spis. Správní orgán není při posuzování žádosti na základě zákona č. 106/1999 Sb. nijak omezován ustanovením správního řádu o nahlížení do spisu, jakožto úpravě přístupu k originálním dokumentům v rámci správních řízení.**

B) Poskytnutí nám bylo odepřeno, ačkoliv nebyl dán zákonný důvod pro takové jednání.

Jelikož zákon č. 106/1999 Sb. nezná stavebním úřadem udávaný důvod pro odepření informace a jiný důvod uveden nebyl, je nutné žádosti podle tohoto zákona, byť jde o informace obsažené ve správním spisu, vyhovět.

Jeden z důvodů pro omezení poskytnutí zmiňuje ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 106/1999 Sb., a to: jde o novou informaci, která vznikla při přípravě rozhodnutí povinného subjektu, pokud zákon nestanoví jinak; to platí jen do doby, kdy se příprava ukončí rozhodnutím. Důsledkem takového výslovného konstatování v zákoně č. 106/1999 Sb. je dle našeho názoru to, že **správní orgány mohou (ale nutně nemusejí) odpírat informace vznikající během správního řízení jen do jeho ukončení vydáním rozhodnutí. Přinejmenším samotné správní rozhodnutí, o něž jsme žádali v bodě 2. naší původní žádosti o informace, měl po nabytí jeho právní moci stavební úřad poskytnout.**

Navrhujeme proto zrušit rozhodnutí Městského úřadu Lomnice nad Popelkou, stavebního úřadu ze dne 24. 2. 2015, čj. MULO 435/2015, a věc vrátit k novému projednání, tedy kladnému vyřízení žádosti o informace.

Za Arniku – Centrum pro podporu občanů

.....
Centrum pro podporu občanů
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
e-mail: cepo@arnika.org
IČ: 7094 7261

Odvolání proti nečinnosti úřadu při vyřizování žádosti – neposkytnutí informací (fiktivní rozhodnutí)

Magistrát města Děčín
odbor životního prostředí
28.října1155/2
40501 Děčín I

na vědomí

Krajský úřad
odbor životního prostředí a zemědělství
Velká Hradební 3118/48
40002 Ústí nad Labem

V Děčíně 27. 6. 2015

Odvolání proti fiktivnímu rozhodnutí o odepření informací podle zákona č. 123/1998 Sb. – o kácení stromů na Starém městě

Dne 29. 5. 2015 jsem zaslal Magistrátu města Děčína, odboru životního prostředí žádost o poskytnutí informací ve věci kácení dřevin v Děčíně na Starém městě na pozemku za firmou Rabat u železniční trati ČD, a to podle § 3 zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, v platném znění (dále jen „zákon č. 123/1998 Sb.“). Písemné žádosti předcházela též telefonická žádost o informace ze dne 22. 5. 2015, jejichž zpřístupnění mi bylo Ing. Svobodovou odepřeno. **Do dnešního dne jsem neobdržel žádné vyrozumění o prodloužení lhůty pro zpřístupnění, informace mi nebyly zpřístupněny a nebylo mi doručeno ani žádné rozhodnutí o mé žádosti.**

V tomto případě se dle § 9 odst. 3 zákona č. 123/1998 Sb. má za to, že bylo vydáno (fiktivní) rozhodnutí o odepření informací. Vzhledem k tomu, že se na řízení dle § 9 zákona č.123/1998 Sb. vztahuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále „správní řád“) mělo být případné (skutečné) rozhodnutí o odepření informací doručeno v 30denní lhůtě do vlastních rukou žadatele. Každé rozhodnutí správního orgánu musí obsahovat označení povinného subjektu, číslo jednací a datum vydání rozhodnutí, označení příjemce rozhodnutí, výrok s uvedením právních předpisů, podle nichž bylo rozhodováno, odůvodnění každého omezení práva na informace, poučení o možnosti, místu, době a formě podání opravného prostředku, údaje o úřední osobě a otisk úředního razítka. Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí tyto náležitosti neobsahuje, je vydáno v rozporu s § 68 a dalšími ustanoveními správního řádu, což je samo o sobě důvodem pro jeho zrušení. Jedná se tedy o rozhodnutí nepřezkoumatelné, zasahující do mých procesních práv. Domnívám se, že ani neexistuje zákonný důvod pro odepření požadovaných informací, na základě něhož by bylo možné rozhodnutí vydat .

Z těchto důvodů podávám odvolání, v zákonné 90denní lhůtě podle ustanovení § 83 odst. 2 správního řádu (počítáno ode dne, kdy uplynula lhůta pro zpřístupnění informací), a žádám, aby fiktivní rozhodnutí Magistrátu města Děčína o odepření zpřístupnění informací bylo zrušeno a aby byly příslušné informace poskytnuty.

S pozdravem

.....
Za Arniku Děčín
Hudečkova 1, 405 01 Děčín 1
e-mail: decin@arnika.org
IČ: 6467 6587

Žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., obsažené částečně ve spisu správního řízení

DOPORUČENĚ

Městský úřad Lomnice nad Popelkou
Stavební úřad
Husovo nám. 6
512 51 Lomnice nad Popelkou

Praha 1. 8. 2015

Žádost o poskytnutí informací ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění – motokrosová trať Rváčov

Na základě výše uvedeného zákona Vás žádáme o poskytnutí informací ve věci motokrosově trati, provozované v obci Veselá u Semil, lokalitě Rváčov, konkrétně:

- sdělení, jaké kroky Váš úřad podnikl k vyřešení daného problému od 9. 3. 2015, kdy vyloučil naše občanské sdružení ze správního řízení o odstranění terénních úprav,
- kopie rozhodnutí ve věci odstranění terénních úprav (řízení vedené pod č.j.: S/2014/311/Tš),
- informací o případných dalších správních řízeních a dalších postupech Vašeho úřadu, včetně kopií všech příslušných rozhodnutí, vyjádření a dalších listinných podkladů,
- případně všech dalších relevantních informací v dané věci.

Pokud byly některé z námi požadovaných informací v minulosti zveřejněny, trváme ve smyslu § 6 odst. 2 zákona č. 106/1999 Sb. na jejich **přímém poskytnutí**.

Požadované informace nám, prosím, sdělte **elektronickou poštou**, případně písemně, na níže uvedenou adresu, v režimu zákona č. 106/1999 Sb. (**nepožadujeme nahlížení do spisu** v režimu § 38 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v pl. znění).

Předem děkujeme za poskytnutí informací v zákonném termínu.

S pozdravem

.....
Centrum pro podporu občanů
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
e-mail: cepo@arnika.org
IČ: 7094 7261

Vydalo:

Centrum pro podporu občanů sdružení Arnika v roce 2016
v rámci řady příruček **Příručky aktivního občana.**

Autoři:

Mgr. Vendula Zahumenská, Ph. D.,
Mgr. Lukáš Matějka
Martin Skalský

Informace v kapitole věnované Aarhuské úmluvě jsme čerpali
z materiálů Zeleného kruhu
(<http://www.ucastverejnosti.cz>)

Grafická úprava a sazba: Typonaut(cz)

ISBN 978-80-87651-20-9

Za pomoc při přípravě této publikace a vedení řady případových studií a praktických informačních sporů s úřady, které jsme při sestavování brožury využili, jakož i za trvalé prosazování otevřenosti veřejné správy, které nás inspiruje, děkujeme Oldřichu Kužilkovi a Otevřené společnosti, Petru Kužvartovi a Ateliéru pro životní prostředí, Ondřeji Tošnerovi, Michalu Bernardovi a Frank Bold, Jindřichu Petrlíkovi a Milanu Havlovi.

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci EHP fondů.
www.fonfnno.cz a www.eeagrants.cz

Dárci neodpovídají za obsah publikace.

příručky aktivního občana

2016

ISBN 978-80-87651-20-9

